

ПОСІБНИК

ЩОДО КООРДИНАЦІЇ У СФЕРІ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я
ТА ПСИХОСОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ (ПЗПСП)

ПЗПСП

ПОСІБНИК

ЩОДО КООРДИНАЦІЇ У СФЕРІ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я
ТА ПСИХОСОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ (ПЗПСП)

ПЗПСП

ПОДЯКИ

Референтна група МПК з психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в умовах надзвичайних ситуацій (РГ МПК з ПЗПСП) щиро дякує за надзвичайно цінний внесок у підготовку цього посібника таким організаціям: Action Contre la Faim (ACF), Колумбійському університету, Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ), Генеральному директорату Європейської Комісії з питань європейського цивільного захисту та гуманітарної допомоги (ECHO), Humanity & Inclusion (HI), Довідковому центру з психосоціальної підтримки МФЧХ, Міжнародному медичному корпусу (IMC), Міжнародній організації з міграції (МОМ), Університету Джона Хопкінса (JHU), Mediciens du Monde (MdM), MHPSS Collaborative, MHPSS.net, Управлінню ООН із координації гуманітарних справ (УКГС ООН), Панамериканській організації охорони здоров'я (РАНО), Save the Children, Terre des Hommes (TdH), Всесвітній організації охорони здоров'я (ВООЗ), Управлінню Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН), Дитячому фонду ООН (ЮНІСЕФ) та Фонду народонаселення ООН (ЮНФПА).

Також до написання, рецензування та доопрацювання цього посібника долучилися декілька груп із координації ПЗПСП, що на той час активно працювали в умовах надзвичайних ситуацій. РГ МПК з ПЗПСП дякує групам із Афганістану, Йорданії, Лівії, М'янми, Південно-Східної Нігерії, Тринідаду і Тобаго, України, Сирії та Ємену.

РГ МПК з ПЗПСП також висловлює вдячність компанії InkLink за інноваційні рішення щодо дизайну публікації. Для комунікації та надання зворотного зв'язку щодо цієї публікації звертайтеся до Референтної групи МПК з ПЗПСП в умовах надзвичайних ситуацій за адресою: mhps.refgroup@gmail.com

ЗРАЗОК БІБЛІОГРАФІЧНОГО ПОСИЛАННЯ

Міжвідомчий постійний комітет (МПК), Посібник щодо координації у сфері психічного здоров'я та психосоціальної підтримки (ПЗПСП), МПК, Женева, 2022.

ПЕРЕКЛАДИ

Переклад цієї публікації арабською, китайською, французькою, російською та іспанською мовами координуватиме Референтна група. Для організації перекладу іншими мовами зверніться до Референтної групи МПК з ПЗПСП (mhps.refgroup@gmail.com) / Усі виконані переклади будуть розміщені на вебсайті Референтної групи МПК з ПЗПСП. Якщо ви здійснюєте переклад або адаптацію цього матеріалу, зверніть увагу на таке:

- Додавати свій логотип (або логотип організації, яка надає фінансування) до публікації заборонено.
- У разі адаптації (тобто зміни тексту або зображень) використання логотипу МПК не дозволене. Будь-яке використання цієї публікації не повинне містити вказівок на те, що МПК схвалює певні організації, продукти або послуги.
- Адаптація чи переклад цієї публікації повинні бути ліцензовані на умовах такої самої чи еквівалентної ліцензії Creative Commons. Рекомендовані ліцензії: CC BY-NC-SA 4.0 або 3.0. Перелік відповідних ліцензій можна знайти на сторінці: <https://creativecommons.org/share-your-work/licensing-considerations/compatible-licenses>
- Переклад публікації повинен містити наведену нижче заяву про відмову від відповідальності мовою перекладу: «Ці переклад/адаптація не були виконані Міжвідомчим постійним комітетом (МПК). МПК не несе відповідальності за зміст і точність цього перекладу. Справжнім і автентичним текстом є оригінальне видання англійською мовою: «Inter-Agency, Standing Committee, Handbook for Mental Health and Psychosocial Support Coordination, Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO».

© IASC, 2022. Ця публікація доступна на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 IGO (CC BY-NC-SA 3.0 IGO; <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/igo>). Зазначена ліцензія дозволяє відтворювати, перекладати й адаптувати публікацію для некомерційних цілей за умови належного зазначення бібліографічного посилання.

ЯК РОЗРОБЛЯВСЯ ЦЕЙ ПОСІБНИК?

Початок: листопад 2020 року

Кабінетний аналіз наявних посібників щодо координації

Переглянуто 11 посібників, напр., щодо захисту (в тому числі щодо захисту дітей), WASH, притулку, ґендерно зумовленого насильства

Інтерв'ю з ключовими інформаторами-експертами у сфері ПЗПСП

Періодичні консультації зі співкерівниками TRG із ПЗПСП та експертами РГ із ПЗПСП

Лютий 2021 року

Травень 2021 року

Жовтень 2021 року

Перевірка документа, отримання зворотного зв'язку та перегляд

Два «цілеспрямованих» перегляди експертами зі специфічних питань

Два повних перегляди РГ МПК із ПЗПСП, представниками кластерів та міжнародних організацій

Чотири цілеспрямованих обговорення з технічними робочими групами з питань ПЗПСП

TRG М'янми, Південно-Східної Нігерії, України та Тринідаду і Тобаго

Поточні консультації щодо специфічних частин посібника

Напр., ключових дій у сфері ПЗПСП в умовах надзвичайних ситуацій у сфері громадського здоров'я

ЗМІСТ

Вступ	5
Чому координація є важливою?	5
Якою є ціль цього посібника?	6
Для кого призначений цей посібник?	7
Як користуватися цим посібником?	7
Важливі примітки для читача	8
ПЗПСП в гуманітарній системі	8
Які існують найпоширеніші гуманітарні координаційні структури?	8
У які сектори можна інтегрувати компонент ПЗПСП та яку роль у цьому відіграють ТРГ із ПЗПСП?	9
Що таке Референтна група МПК з ПЗПСП?	10
Основні елементи координації ПЗПСП	11
Основні принципи ПЗПСП	11
Основні характеристики ефективної ТРГ із ПЗПСП	12

Основні функції

Використання інформації про основні функції	18
Основна функція 1 — (Повторне) Створення технічної робочої групи та підтримка її діяльності	19
Основна функція 2 — Управління інформацією	22
Основна функція 3 — Встановлення зв'язків між зацікавленими сторонами	25
Основна функція 4 — Розбудова спроможностей, обмін знаннями та взаємна підтримка	28
Основна функція 5 — Моніторинг і оцінювання	31
Основна функція 6 — Сприяння довгостроковій стійкості	34
Основна функція 7 — Адвокація ПЗПСП	44

Додатки

Додаток 1 — Короткий огляд поширених координаційних структур	50
Додаток 2 — ПЗПСП в компонентах реагування на РНЕ	52
Додаток 3 — Ресурси для інтеграції ПЗПСП в різні сектори	53
Додаток 4 — Список індикаторів для основних функцій	54
Додаток 5 — Контрольний список конкретних результатів за основними функціями	55
Додаток 6 — Розподіл заходів у рамках МПП із ПЗПСП за основними функціями	56
Додаток 7 — Аналіз наявних координаційних структур	57
Додаток 8 — Можливі ролі та сфери відповідальності зацікавлених сторін	58
Додаток 9 — Поради щодо технічних завдань та робочих планів ТРГ із ПЗПСП	60
Додаток 10 — Поради щодо інтеграції ПЗПСП у швидке оцінювання потреб	61
Додаток 11 — Оцінювання ПЗПСП у контексті COVID-19 та інших РНЕ	62
Додаток 12 — Поради щодо інтеграції ПЗПСП у різні сектори у рамках циклу гуманітарної програми	65
Додаток 13 — Контрольний список для підтвердження відповідності критеріям сталості	66
Додаток 14 — Ресурси і матеріали	67

АБРЕВІАТУРИ

ВООЗ	Всесвітня організація охорони здоров'я	ПЗПСП	Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка
ГО	Громадська організація	ПНПР-розлади	психічні, неврологічні та пов'язані із вживанням психоактивних речовин розлади
ГЗН	Гендерно зумовлене насильство	ППД	Перша психологічна допомога
ЗД	Захист дітей	СОП	Стандартні операційні процедури
ЮК	Інформаційний, освітній і комунікаційний	ТРГ	Технічна робоча група
МіО	Моніторинг і оцінювання	УКГС ООН	Управління ООН із координації гуманітарних справ
МККГ	Міжкластерна координаційна група	СССМ	Координація таборів та управління ними
МНУО	Міжнародна неурядова організація	DRR	Зменшення ризику лих
МПК	Міжвідомчий постійний комітет	HNO	Огляд гуманітарних потреб
МПП	Мінімальний пакет послуг	НПС	Цикл гуманітарної програми
МФЧХ і ЧП	Міжнародна Федерація Товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця	HRP	План гуманітарного реагування
НУО	Неурядова організація	MoV	Засоби верифікації
ООН	Організація Об'єднаних Націй	SPRP	Стратегічний план із забезпечення готовності та реагування
ОРГ	Організація на рівні громади	WASH	Водопостачання, санітарія та гігієна
ПЗ	Психічне здоров'я		

**ПОСІБНИК
ЩОДО КООРДИНАЦІЇ
У СФЕРІ ПСИХІЧНОГО
ЗДОРОВ'Я ТА
ПСИХОСОЦІАЛЬНОЇ
ПІДТРИМКИ (ПЗПСП)**

Глава 1

ВСТУП

Під час та після надзвичайних ситуацій багато місцевих, національних, а іноді й міжнародних суб'єктів забезпечують підтримку тим, хто її потребує. У багатьох випадках така підтримка є надзвичайно важливою і може забезпечувати гідне ставлення, зменшувати страждання і навіть рятувати життя. Однак якщо підтримка погано спланована, нескоординована та підготовлена без участі місцевих громад, вона також може і завдавати шкоди. З огляду на це дуже важливо, щоб різні суб'єкти, кожен із яких здійснює реагування на ту

саму кризу, маючи власні повноваження, місії, інтереси та робочі мови, належним чином організували свою діяльність. **Координація такої діяльності є критично важливою**, оскільки вона запобігає плутанині та конфліктам, зменшує дублювання зусиль та прогалини, а також сприяє ефективному використанню обмежених ресурсів. Узагальнюючи, така координація здатна дійсно рятувати життя. Відповідно, **координація не є ціллю. Це процес співпраці для підвищення якості та підзвітності гуманітарного реагування.**

Чому координація є важливою?

Люди у всьому світі страждають від криз — надзвичайних ситуацій у сфері громадського здоров'я, соціально-екологічних небезпек, конфліктів, масштабних техногенних аварій. При цьому існують відмінності в тому, як люди та громади реагують на такий досвід, а також відмінності в їхніх потребах у підтримці.

Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка (ПЗПСП)

Історично «психічному здоров'ю» часто не приділяли належної уваги в секторі охорони здоров'я, так само як «психосоціальній підтримці» часто не приділяли достатньої уваги суб'єкти у сфері захисту. Активна адвокація зіграла важливу роль у перевизначенні ПЗПСП як міжгалузевої сфери діяльності для всіх гуманітарних секторів.

Керівництво МПК з психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в умовах надзвичайної ситуації 2007 р. стало основою такої адвокації, визначивши консенсусний комплексний термін «психічне здоров'я та психосоціальна підтримка». На сьогодні у глобальній гуманітарній системі цей термін використовується для об'єднання широкого кола суб'єктів із надання відповідної підтримки як у сфері психічного

здоров'я, так і у сфері психосоціальної підтримки, а також для демонстрації того, як ці компоненти доповнюють один одного.

Включення ПЗПСП як наскрізної сфери в останню версію Довідника проєкту «Сфера» (2018 р.) додатково підкреслює необхідність застосування диверсифікованих підходів у різних секторах.

ПЗПСП — це «будь-який тип локальної або зовнішньої підтримки, що спрямована на захист чи сприяння психосоціальному добробуту та/або попередження чи лікування психічних розладів» (IASC, 2007).

Визначення загальних термінів:

Технічні робочі групи з ПЗПСП та співкерівники

У цьому посібнику термін технічна робоча група з ПЗПСП (ТРГ)¹ вживається на позначення різноманітних координаційних структур у сфері ПЗПСП, а термін «співкерівник» позначає осіб, що організують роботу таких груп.

Існує декілька підходів до формування та найменування координаційних структур у сфері ПЗПСП. Поширені назви відповідних структур: (технічна) робоча група, координаційна група, адвокаційна група, цільова/тематична робоча група, координаційний форум з ПЗПСП, мережа у сфері ПЗПСП, мережева група з ПЗПСП. Аналогічно, використовують різні терміни на позначення дійових осіб, які орга-

нізують роботу таких груп. Серед інших, це можуть бути фасилітатори, керівники, голови та координатори ТРГ із ПЗПСП

У складних гуманітарних ситуаціях використання узгодженої термінології є ключем до ефективної співпраці.

Коли відносини між різними агенціями або між агенціями та урядом є чутливими, назви та описи певних механізмів можуть бути важливим для послаблення напруги, а іноді можуть і посилювати розбіжності. Наприклад, назва «Технічна робоча група з ПЗПСП» сприймається як така, що передбачає партнерство та співпрацю, а не конкуренцію чи владні відносини. Те саме стосується і підходу до найменування посад чи осіб, які організують роботу таких груп. Так, термін «куратор» може натякати на існування певної ієрархії, тоді як «співкерівник», швидше за все, сприйматиметься як один

із організаторів роботи групи на рівних із іншими керівниками.

Префікс «спів-» доданий спеціально, оскільки рекомендовано, щоб відповідні функції розподілялися між двома або більше особами із можливою ротацією через регулярні проміжки часу.

Попри те, що в багатьох випадках такі функції все ж покладено на одну особу, в цьому посібнику використовується термін «співкерівник» для відображення зазначеної рекомендації.

Зверніть увагу:

Наполегливо рекомендовано перекладати наведені терміни, виходячи в першу чергу з їхнього змісту, а не, власне, точності перекладу. Важливо забезпечити елемент партисипативності процесу та відображення термінами відповідного значення в місцевому контексті.

Загальна ціль:
зменшення страждань і покращення психічного здоров'я та психосоціального добробуту

Провідна практика координації ПЗПСП в гуманітарному контексті передбачає:

- об'єднання різних суб'єктів із забезпеченням центральної ролі місцевих знань та лідерства в гуманітарному секторі
- забезпечення узгодженого і сталого реагування, що базується на чітко визначених принципах.

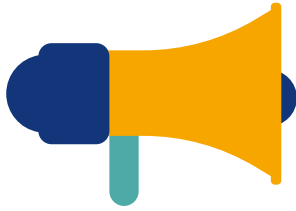
Результатами її застосування є:

- більші передбачуваність, охоплення та успішність реагування
- виявлення та усунення прогалин у реагуванні
- підзвітність перед постраждалими людьми і громадами
- справедлива і ефективна співпраця з метою задоволення їхніх потреб.

Багато факторів можуть бути перешкодою для координації та призводити до дублювань та неефективних, недієвих, і потенційно шкідливих результатів, у тому числі:

- обмежене фінансування
- неузгодженість планів і часові обмеження
- структурні виклики, які призводять до розбіжностей і конкуренції
- вузьке визначення секторів та ризиків, а в деяких випадках — їх цілковите випущення чи ігнорування
- існування окремих координаційних груп з питань психічного здоров'я та з питань психосоціальної підтримки
- пов'язування ПЗПСП лише з одним сектором або кластером.

¹ Термін «ТРГ із ПЗПСП» було погоджено для використання на позначення координаційних платформ у сфері ПЗПСП під час зустрічі високого рівня між суб'єктами гуманітарної сфери у Лондоні (2017 р.). «В умовах, коли активовані кластери, такі групи часто називають «робочими групами», наприклад, як описано в у публікації МПК 2021 р. *Leadership in Humanitarian Action: Handbook for the Resident and Humanitarian Coordinator* [Лідерство в гуманітарних заходах: посібник для координаторів-резидентів та гуманітарних координаторів]. «Технічні робочі групи» часто означають менші, тимчасові групи, які створюють виходячи з наявних потреб для виконання певних завдань (напр., погодження мінімальних стандартів) і розформовують щойно такі завдання виконані. У визначеному контексті термін «робоча група» може бути більш відповідним для позначення координаційних структур у сфері ПЗПСП.»

Забезпечення координації у сфері ПЗПСП: рекомендації від гуманітарної системи

Темі створення ТРГ із ПЗПСП для забезпечення координації було присвячено низку документів та заходів.

- IASC (2021). *Leadership in Humanitarian Action: Handbook for the Resident and Humanitarian Coordinator*
- UN General Assembly Economic and Social Council (2021). *Strengthening of the coordination of emergency humanitarian assistance of the United Nations: Report of the Secretary-General, 2021 (A/76/74-E/2021/54)*
- IASC (2020). *Joint Inter-agency Call for Action on MHPSS*
- Засідання керівників МПК, 5 грудня 2019 р.
 - *Rebuilding Lives – Addressing Needs, Scaling Up and Increasing Long-term Structural MHPSS Interventions in Protracted and Post-Conflict Settings: Зустріч експертів, Берлін, 2018 р.*
- ВООЗ, ЮНІСЕФ, УВКБ ООН та ЮНФПА. *Мінімальний пакет послуг із ПЗПСП (МПП із ПЗПСП)*
- МПК (2007) *Керівництво з ПЗПСП в умовах надзвичайної ситуації.*

Якою є ціль цього посібника?

Консенсус щодо необхідності належної координації ПЗПСП продовжує зростати. На сьогодні є багато вагомих прикладів ефективної координації ПЗПСП в умовах надзвичайних ситуацій у всьому світі.

У цьому посібнику викладено погоджені рекомендації для членів і співкерівників ТРГ із ПЗПСП та суб'єктів, які працюють на рівні країни. У ньому також визначено компоненти ефективної координації на основі провідних практик, визначених за результатами минулих надзвичайних ситуацій, а також надано відповідні інструменти та корисні ресурси.

Зокрема, посібник містить:

- опис загальних координаційних структур
- опис основних навичок і характеристик
- список основних функцій ТРГ із ПЗПСП залежно від ситуації.

Передбачається, що читач уже має базові знання, викладені в Керівництві МПК з ПЗПСП (2007 р.). У цьому посібнику також підкреслена центральна роль місцевих суб'єктів і постраждалих людей, яких необхідно активно виявляти та залучати (див. вставку нижче). Попри те, що цей посібник орієнтований на суб'єктів на рівні країни, він також може бути корисним на регіональному рівні чи рівні штаб-квартири для організацій, які підтримують або сприяють роботі ТРГ із ПЗПСП у країнах, де вони працюють. Він також може бути корисним для підтримки адвокації за рахунок висвітлення прогалин у реагуванні та демонстрації впливу координаційної діяльності.

ПРИНЦИП МІСЦЕВОГО АГЕНТСТВА

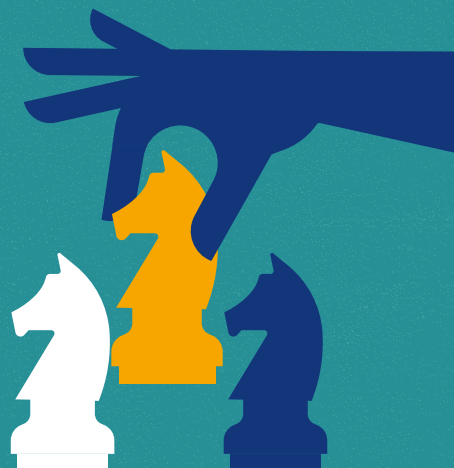
Для психічного здоров'я та психосоціального добробуту залучення постраждалих людей є настільки ж важливим, як і надання послуг та підтримки.

У цьому посібнику зроблено акцент на підходах до ПЗПСП на рівні громади¹, і координація ПЗПСП не є винятком. Місцеві громади можуть і мають бути лідерами

у власному відновленні. Однак дуже часто місцевих суб'єктів виключають із процесів ухвалення рішень на користь великих, добре фінансованих міжнародних гуманітарних організацій. У разі залучення зовнішні суб'єкти повинні розуміти та поважати цей принцип і працювати над підтримкою та розвитком того, що вже існує локально.

Це включає врахування сильних сторін місцевих суб'єктів, у тому числі тих, які не пов'язані з офіційними організаціями та не беруть участь у гуманітарній діяльності на рутинних засадах (напр.,

місцевих релігійних організацій, сільських комітетів, неофіційних громадських груп).

¹Додаткову інформацію можна знайти в публікації: IASC Reference Group on MHPSS (2019). *Community-based approaches to MHPSS Programmes: A Guidance Note.* <https://reliefweb.int/report/world/community-based-approaches-mhpss-programmes-guidance-note>

Як користуватися цим посібником?

Через відмінності, які можуть існувати між гуманітарними кризами в різних країнах, а інколи і в межах однієї країни, цей посібник не потрібно читати «від А до Я». Натомість варто шукати відповідну

інформацію, виходячи з досвіду читача, умов, потреб та пріоритетів. При цьому слід пам'ятати, що наведена в ньому інформація є радше описовою, аніж директивною, і що її адаптація має надзвичайно важливе значення. Окрім цього, посібник пов'язаний з наявними рекомендаціями, інструментами та ресурсами у сфері ПЗПСР, але не замінює їх. У відповідних випадках він містить посилання на такі ресурси.

ЦЕЙ ПОСІБНИК Є

ЦЕЙ ПОСІБНИК НЕ Є

✓ Описовим документом, що ґрунтується на засвоєному досвіді	✗ Набором обов'язкових правил щодо того, які завдання повинні виконувати ТРГ та її члени (напр., співкерівники) в різних умовах
✓ Стилим, легким у користуванні довідником	✗ Вичерпною інструкцією з вирішення всіх проблем у гуманітарній системі або у сфері ПЗПСР
✓ Документом, що ґрунтується на наявних рекомендаціях	✗ Документом, що замінює наявні рекомендації
✓ Джерелом, що пояснює, які фактори сприяють ефективній координації ПЗПСР, включаючи можливі кроки для її забезпечення	✗ Покроковою інструкцією з розробки програм у сфері ПЗПСР або їх координації у кожній можливій ситуації
✓ Ресурсом для координації ПЗПСР на національному та місцевому рівнях	✗ Настановою щодо координації на міжрегіональному чи міжурядовому рівні

Потреба в контекстуалізації та культурній адаптації

У цьому посібнику рекомендовано цілий ряд заходів, спрямованих на покращення координації. Для кожного з таких заходів визначено набір основних можливих кроків. При цьому слід розуміти, що кожен контекст відрізняється з точки зору потреб, ресурсів, можливостей та зацікавлених сторін. Як результат, попри те, що стандарти

та принципи, описані в цьому посібнику, є застосовними в багатьох контекстах, певні заходи можуть бути доречними в одному випадку і менш доречними — в іншому. **Тому наведені рекомендації слід розглядати з урахуванням контексту та адаптувати відповідним чином. При цьому будь-яка їх адаптація має здійснюватися у співпраці з членами постраждалої громади та з урахуванням національних і місцевих знань та досвіду.**

ВАЖЛИВІ ПРИМІТКИ ДЛЯ ЧИТАЧА

Робота в умовах гуманітарної кризи може бути пов'язана з надзвичайно високим рівнем стресу.

Забезпечення необхідної допомоги персоналу та волонтерам, у тому числі через діяльність ТРГ із ПЗПСР, є надзвичайно важливим. Хоча в цьому посібнику окремо не піднімається тема забезпечення допомоги персоналу й волонтерам¹, в ньому

визнається важлива роль координаційних структур у сфері ПЗПСР у вирішенні цього питання.

Також він містить ілюстрації простих стратегій самопомоги для читачів.² Ці нагадування можуть бути корисними для подолання стресу тими, хто працює над покращенням координації та використує цей посібник.

¹ Рекомендації щодо впровадження стратегій допомоги персоналу та волонтерам можна знайти в публікації (очікується): Guidance note on mental health and psychosocial care for national staff and volunteers in humanitarian settings.

² Додаткові прості стратегії самопомоги можна знайти у документі: Plan International. Self-Care: Manual for humanitarian aid & development workers. <https://plan-international.org/publications/self-care-manual-humanitarian-aid-development-workers>

Глава 2

ПЗПСП В ГУМАНІТАРНІЙ СИСТЕМІ

Які існують найпоширеніші гуманітарні координаційні структури?

Ключовим початковим кроком у забезпеченні належної координації, інтеграції та пріоритизації реагування у сфері ПЗПСП є визначення діючих координаційних структур у відповідному середовищі та налагодження зв'язку з ними. Існує багато підходів до координації. Нижче наведено п'ять типових прикладів. Детальніша інформація про найпоширеніші координаційні структури та їхні компоненти наведена в додатку 1.

Як дізнатися, які структури діють у вашому контексті?

Національна координація

Національні або урядові координаційні структури можуть істотно відрізнятися залежно від країни.

Визначення національних підходів вимагатиме проведення обговорень із представниками уряду та іншими учасниками.

Координація кластерів¹

Кластери офіційно активують за погодженням із національними урядами.²

Щоб визначити, чи активний той чи інший кластер у країні, відвідайте вебсторінку [УКГС ООН](#)

Координація біженців³

Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН) організує координацію у ситуаціях, пов'язаних із біженцями.

Щоб дізнатися список місць, де працює УВКБ ООН, відвідайте [вебсторінку Управління](#).

Надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я

ВООЗ відстежує глобальні події у сфері громадського здоров'я, здійснює раннє попередження про ризики та активує системи управління інцидентами для координації заходів із реагування за необхідності.

Для відстеження глобальних подій у сфері громадського здоров'я, відвідайте сторінку [глобальної системи нагляду ВООЗ](#).

Територіальна координація⁴

Територіальна координація існує в багатьох ситуаціях, але її особливості залежать від країни та контексту.

Щоб долучитися до територіальної координації, визначте місцеві системи та встановіть зв'язок із місцевими лідерами.

¹ Детальніша інформація про кластерний підхід доступна за посиланням: <https://www.humanitarianresponse.info/en/about-clusters/what-is-the-cluster-approach>

² Щоб дізнатися більше про активацію кластерів, відвідайте сторінку: <https://www.humanitarianresponse.info/en/coordination/clusters/activation-and-deactivation-clusters>

³ Детальніша інформація про координацію в ситуаціях, пов'язаних із біженцями та ситуаціях змішаного типу, доступна за посиланням: <https://emergency.unhcr.org/entry/38270/refugee-coordination-model-rcm>

⁴ Щоб дізнатися більше про галузеву координацію, відвідайте сторінку: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/inclusive-coordination-konyndyk-saez-words.pdf>

ПЗПС В РЕАГУВАННІ НА НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ У СФЕРІ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Під час надзвичайних ситуацій у сфері громадського здоров'я (PHE) ПЗПС є релевантними для кількох компонентів реагування (див. додаток 2). У деяких випадках їх також можна розглядати як ок-

реми, хоча і наскрізний та пов'язаний з іншими, компонент.

Значення ПЗПС в реагуванні на PHE визнають усе ширше. Особливим поштовхом для цього стала пандемія COVID-19.

У ході сімдесят четвертої сесії Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я, яка відбулася в травні 2021 року, уряди наголосили на необхідності розвитку та зміцнення послуг ПЗПС як частини посилення готовності та стійкості до COVID-19 і майбутніх PHE та реагування на них. ПЗПС інтегровано в декілька компонентів Стратегічного плану з забезпечення готовності до COVID-19 і реагування

на нього (SPRP), включаючи ведення випадків, заходи з інфекційного контролю, комунікацію щодо ризиків та взаємодію з громадськістю, безпечні та гідні поховальні обряди, а також підтримку безпечних і доступних основних послуг із охорони здоров'я.

Ключову роль ПЗПС було підкреслено створенням індикатора, який вимірює «відсоток країн із мульти-секторальними ТРГ із ПЗПС».

У які сектори можна інтегрувати компонент ПЗПС та яку роль у цьому відіграють ТРГ із ПЗПС?

Оскільки ПЗПС є наскрізним питанням, завдання полягає в тому, щоб забезпечити його належну інтеграцію в різні сектори та забезпечити координацію між ними. Це завдання може бути досить непростим, оскільки кожен сектор може мати власний техніч-

ний підхід до ПЗПС (інформацію щодо ПЗПС у різних секторах див. у додатку 3). ТРГ із ПЗПС є ідеальними форумами, які співрацюють для узгодження підходів і виконання цього завдання (див. цикл гуманітарної програми на с. 8).

Загальна координаційна структура у сфері ПЗПС у рамках кластерної системи на рівні країни

Координація гуманітарних питань/уряд

Міжкластерна координаційна група

Кластер охорони здоров'я

Кластер захисту
(із підкластерами з питань захисту дітей, гендерно-зумовленого насильства (ГЗН) та протимінної діяльності)

Кластери освіти, харчування, координації таборів та управління ними, інші кластери

Технічні робочі групи з ПЗПС

(з координаторами в кожному з кластерів і підзвітністю в кластерах; при цьому діяльність у сфері ПЗПС доречно включати в різні розділи Звернення, а не виділяти в окремий розділ)

ЦИКЛ ГУМАНІТАРНОЇ ПРОГРАМИ (НРС):¹

КООРДИНАЦІЯ РЕАГУВАННЯ В УМОВАХ АКТИВАЦІЇ КЛАСТЕРІВ

НРС — це серія скоординованих заходів:

1. аналіз і оцінювання потреб
2. планування стратегічного реагування
3. мобілізація ресурсів
4. реалізація і моніторинг
5. перегляд і оцінювання.

Використовується для підготовки **огляду гуманітарних потреб (ННО)** — ключового документа за результатами оцінювання потреб у країні.

Використовується для розробки **Плану гуманітарного реагування (НРР)**: огляду цілей і пріоритетів за кластерами у країні. Кожні кластер або сфера відповідальності готують власний розділ.

Всі ННО та НРР стають основою для розробки УКГС ООН **глобальних оглядів гуманітарних потреб та планів реагування**. Це надзвичайно важливі інструменти, які забезпечують комплексне надання послуг із ПЗПСП у рамках кластерної структури.

Історія та призначення настанов і РГ МПК із ПЗПСП

У 2007 році було опубліковане Керівництво МПК з ПЗПСП в умовах надзвичайної ситуації. Воно стало **наріжним каменем у сфері ПЗПСП і великим кроком у напрямку досягнення консенсусу**.²

Що таке Керівництво МПК із ПЗПСП?

Міжвідомчий ресурс, що ґрунтується на консенсусі й допомагає планувати, створювати та координувати мінімальне мультисекторальне реагування у сфері ПЗПСП.

Керівництво включає набір основоположних принципів, у тому числі засноване на консенсусі визначення ПЗПСП (див. с. 2), визначає що слід і чого не слід робити та як практики у сфері психічного здоров'я та психосоціальної підтримки можуть доповнювати одна одну, а не суперечити одна одній, а також комплексний набір настанов, на основі яких було розроблено серію супровідних інструментів і рекомендацій.

Хто був залучений?

Керівництво було розроблене в рамках інклюзивного процесу за участі агенцій ООН та НУО в різних секторах гуманітарної діяльності.

Пізніше для розповсюдження настанов МПК з ПЗПСП та розробки додаткових рекомендацій щодо різних аспектів ПЗПСП була створена група РГ МПК з ПЗПСП.³

Що таке РГ МПК з ПЗПСП?

Унікальна колаборація, що об'єднує понад 60 учасників. Агенції ООН, НУО, Міжнародний Рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, академічні партнери та інші міжнародні агенції, які працюють з кластерами, Секретаріатом МПК та Групою з питань операційної політики та адвокації (OPAG) для інтеграції ПЗПСП у всі сектори та адвокації з донорами та гуманітарною системою.

РГ МПК з ПЗПСП також підтримує ПЗПСП на рівні країн шляхом розробки документів і організації місій для забезпечення технічної підтримки, надання екстреної допомоги та рекомендацій для конкретних надзвичайних ситуацій або щодо конкретних тематичних сфер ПЗПСП (див. приклади ресурсів щодо COVID-19 на с. 9).

¹ Інформація щодо циклу гуманітарних програм доступна за посиланням: <https://www.humanitarianresponse.info/en/programme-cycle/space>

² Детальнішу інформацію про Керівництво МПК з ПЗПСП можна знайти на сторінці: <https://interagencystandingcommittee.org/mental-health-and-psycho-social-support-emergency-settings-0/documents-public/iasc-guidelines-mental>

³ Ознайомитися з повним переліком інструментів і рекомендацій РГ МПК з ПЗПСП можна на сторінці: <https://interagencystandingcommittee.org/iasc-reference-group-on-mental-health-and-psycho-social-support-in-emergency-settings>

Структура та кількість станом на грудень 2022 р.

Екстрена підтримка з питань ПЗПСП

Механізми екстреної підтримки здатні збільшувати спроможності у сфері ПЗПСП на рівні країни шляхом залучення відповідних експертів. Так, наприклад, механізм швидкого розгортання «Dutch Surge Support» (DSS)¹ веде глобальний реєстр експертів у сфері ПЗПСП, яких часто залучають для виконання короткострокових завдань, щоб сприяти розбудові (або зміцненню) потенціалу ТРГ з ПЗПСП та загальної координації ПЗПСП. Механізм DSS реалізований у співпраці з РГ МПК з ПЗПСП. Контакт: mhps@rvo.nl

РЕСУРСИ МПК З ПЗПСП У КОНТЕКСТІ COVID-19

Під час пандемії COVID-19, РГ МПК з ПЗПСП підготувала велику кількість ресурсів із питань ПЗПСП для забезпечення підтримки в реагуванні. Багато з цих ресурсів були адаптовані в доступних форматах, у тому числі видані шрифтом Брайля та у спрощеній формі.

Інформаційна записка: Аспекти психічного здоров'я та психосоціальної підтримки під час спалаху COVID-19

Базові психосоціальні навички: Довідник для осіб, залучених до реагування на COVID-19

Жити в ногу з часом: Посібник з психічного здоров'я та психосоціальної підтримки для людей старшого віку під час пандемії COVID-19

Мій герой — це ти: Як діти можуть боротися з коронавірусом COVID-19!

Практичні аспекти реалізації багатосекторних програм із психічного здоров'я та психосоціальної підтримки під час пандемії COVID-19

Дії героїв: Рекомендації з ведення душевних розмов із дітьми у процесі читання казки «Мій герой – це ти, Як діти можуть боротися з коронавірусом COVID-19!»

A webinar on the Basic Psychosocial Support Guide and skills part 1, part 2, part 3.

Зазначені документи у форматі Word доступні за запитом: mhps@refgroup@gmail.com

¹ Щоб дізнатися більше про DSS, відвідайте сторінку: <https://english.rvo.nl/subsidies-programmes/mental-health-and-psychosocial-support-humanitarian-emergencies-dss-mhps>

Глава 3

ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ КООРДИНАЦІЇ ПЗПСП

Основні принципи ПЗПСП¹

Уся діяльність із ПЗПСП та її координація повинні ґрунтуватися на наборі основних принципів, визначених Керівництвом МПК з ПЗПСП в умовах надзвичайної ситуації 2007 року. Зокрема:

- 1 **Права людини та справедливість.** Слід відстоювати щодо всіх постраждалих, а також забезпечувати захист осіб і груп, які перебувають у зоні підвищеного ризику порушення прав людини.
- 2 **Участь** місцевих постраждалого населення, національних органів влади та інших місцевих суб'єктів у всіх аспектах діяльності гуманітарних організацій із реагування в максимальному можливому обсязі.
- 3 **«Не нашкодь».** Підтримка не повинна завдавати шкоди постраждалим особам.²
- 4 **Використання доступних ресурсів і спроможностей** шляхом співпраці з місцевими групами, зміцнення місцевого потенціалу в забезпеченні самопомогі і доступних ресурсів.
- 5 **Інтеграція систем підтримки** таким чином, щоб ПЗПСП не були відокремленим компонентом, який реалізують за межами інших програм. Інтегровані послуги залучають більше людей, часто є стійкішими й генерують менше стигми.
- 6 **Багаторівнева підтримка.** Є надзвичайно важливою і забезпечує визнання того факту, що постраждалі від кризи люди можуть реагувати у різний спосіб і вимагати різних типів підтримки (як продемонстровано в піраміді нижче).

ПРИКЛАДИ

Допомога у сфері психічного здоров'я, яку надають спеціалісти у сфері психічного здоров'я (психіатричні медичні сестри, психологи, психіатри тощо).

Спеціалізовані послуги

Базова допомога у сфері психічного здоров'я, яку надають лікарі первинної ланки медичної допомоги. Базова емоційна та практична підтримка соціальними працівниками, така як супровід.

Цільова підтримка (від людини до людини/групова)

Активація соціальних мереж. Дружні та безпечні середовища для дітей, жінок і дівчат, суспільна та традиційна підтримка.

Підтримка з боку громади та сім'ї

Адвокація основних послуг, які є безпечними, соціально прийнятними та захищають гідність

Соціальні аспекти основних послуг і безпеки

¹ Важливо також враховувати основоположні гуманітарні принципи, такі як Основний гуманітарний стандарт, Принципи інтеграції захисту та інші, через координацію з питань ПЗПСП.

² Для оцінювання ризику завдання шкоди існує низка ресурсів, наприклад: CDA Collaborative Learning Projects (CDA) (2004) The "Do No Harm" Framework for Analysing the Impact of Assistance on Conflict: A Handbook. <https://www.cdacollaborative.org/publication/the-do-no-harm-framework-for-analyzing-the-impact-of-assistance-on-conflict-a-handbook/>

Основні характеристики ефективної ТРГ із ПЗПСП

Члени та співкерівники ТРГ із ПЗПСП визначили декілька ключових характеристик, які забезпечують ефективну координацію між учасниками

СПІВКЕРІВНИКИ ТРГ: КЛЮЧОВІ ФАКТОРИ УСПІХУ

- **Компетенція та досвід.** Спільне керування ТРГ вимагає наявності широкого кола знань і компетенцій у сфері ПЗПСП. Попередній досвід роботи у сфері ПЗПСП також є важливим для забезпечення авторитетності у групі.
- **Локалізація.** В ідеалі, принаймні один співкерівник ТРГ має бути місцевим працівником.
- **Зв'язок із РГ МПК із ПЗПСП.** Співкерівники ТРГ можуть звертатися за підтримкою та брати участь у роботі РГ МПК із ПЗПСП та її співкерівників.
- **Спеціально відведений час.** Спільне керування ТРГ передбачає повну зайнятість. Особи, призначені на посади співкерівників, повинні бути готові присвячувати весь робочий час виконанню пов'язаних з ними обов'язків.
- **Операційний характер діяльності.** Хоча в ідеалі ТРГ є широко інклюзивними групами, ними мають керувати агентства, які мають операційний характер і спрямування.
- **Спільне виконання ролі.** В оптимальному випадку робота ТРГ має організовуватися двома співкерівниками, які мають рівні ролі, відповідальність і вплив.

Що має робити ефективна ТРГ із ПЗПС	Чого не має робити ефективна ТРГ із ПЗПС
✓ Сприяти відкритому середовищу співпраці	✗ Диктувати потрібні дії чи діяти сама по собі
✓ Бути прозорою в комунікації та діяльності	✗ Вводити в оману або спотворювати інформацію чи дії
✓ Встановлювати обґрунтовані завдання та очікування	✗ Створювати нереалістичні очікування
✓ Сприяти місцевій і національній участі та відповідальності через розподіл повноважень та інклюзивність	✗ Виключати чи обходити національні органи влади або суб'єктів чи культивувати залежність від міжнародної допомоги
✓ Виділяти потенціал групи та використовувати його	✗ Виділяти одну агенцію чи окремі агенції
✓ Консультуватися з місцевими суб'єктами та підкреслювати погляди громади	✗ Сподіватися, що одна людина знає все необхідне
✓ Активно сприяти культурній обізнаності та адаптації	✗ Вважати, що глобальні настанови не потребують адаптації
✓ Залишатися неупередженою і зосереджуватися на колективному успіху	✗ Служити інтересам лише однієї агенції чи людини
✓ Планувати стійкість групи в довгостроковій перспективі	✗ Зосереджуватися лише на короткостроковому результаті або сподіватися на стійкість
✓ Пам'ятати про час і мету	✗ Марнувати час і організовувати зустрічі «просто щоб зустрітися»
✓ Забезпечувати дотримання належних практик і поширювати рекомендації	✗ Припускати, що вся гуманітарна допомога є корисною
✓ Вивчати, коригувати та навчатися на практиках, які ненавмисно завдають шкоди	✗ Не звертати увагу на потенційно шкідливі практики
✓ Сприяти самопомозі та добробуту персоналу	✗ Не рахуватися з такими факторами, як вигорання
✓ Виділяти достатньо часу й ресурсів для виконання функцій ТРГ	✗ Доручати обов'язки без зменшення робочого навантаження (напр., призначати співкерівників, які працюватимуть за сумісництвом)
✓ Бути креативними та бажати випробувувати нові підходи (на основі доказів і відповідно до основоположних принципів)	✗ Бути нездатними адаптуватися або впроваджувати інновації у відповідь на нові потреби чи виклики

Лідерство на засадах співпраці:¹ об'єднання різних точок зору для розроблення спільного підходу
Сприяння лідерству на засадах співпраці між членами ТРГ із ПЗ-

ПСП — ключ до забезпечення її успішної діяльності. Використання такого підходу є особливо корисним у випадках, коли очікується, що співкерівники виконуватимуть багато

ролей і обов'язків (тобто працюватимуть за сумісництвом). У той самий час це досить непросте завдання, яке вимагає постійної уваги та зусиль від усіх зацікавлених сторін.

¹ Більше інформації про ефективне лідерство можна знайти у публікації: Knox Clarke, P. (2013). Who's in charge here? A literature review on approaches to leadership in humanitarian operations. ALNAP/ODI: London. <https://www.alnap.org/help-library/whos-in-charge-here-a-literature-review-of-approaches-to-leadership-in-humanitarian>

Поради та стратегії для розбудови лідерства на засадах співпраці

- **Розбудова стосунків між членами групи.** Якими є їхні сильні сторони? Уподобання щодо навчання та роботи? Слід пам'ятати, що позитивні стосунки сприяють будь-якій співпраці.
- **Визначення чітких ролей та обов'язків.** Чи зрозумілі встановлені очікування? Кому підзвітні група та її члени? Чітке визначення ролей і обов'язків сприяє співпраці.
- **Врахування групової динаміки та балансу повноважень у групі.** Чому організації приєднуються до групи? Як це дає переваги? Відповіді на ці питання допоможуть визначити групову динаміку та мотивацію.
- **Уважність до групових норм.** Якими є очікування групи? Як в групі існують негласні правила? Групові норми можуть істотно впливати на функціонування групи.
- **Розуміння вимог щодо згоди між учасниками.** Чи очікується, що учас-

ники групи мають досягати згоди чи думати подібним чином? Орієнтованість на згоду з іншими може бути плюсом або мінусом залежно від ситуації.

- **Сприяння згуртованості.** Які фактори допомагають групі добре працювати разом? Члени групи мають усвідомлювати, яку користь приносить орієнтованість на спільні цілі, включаючи наявність узгоджених технічних завдань (ТЗ), робочих планів чи інших стратегічних завдань.

- **Чіткий та прозорий процес ухвалення рішень.** Чи всі члени групи розуміють, як ухвалюються рішення? Чи є інформація однаково доступною для всіх? Прозорість може зміцнити довіру до групових процесів і результатів.

- **Спільне ухвалення рішень.** Чи відчують члени групи колективну відповідальність за ухвалені рішення? Визначення спільних повно-

важень щодо ухвалення рішень від самого початку сприяє співпраці.

- **Зосередженість на загальному реагуванні.** Що пріоритизують учасники — загальне реагування чи порядок денний своєї організації? Велика кількість або неузгодженість програм може бути основною перешкодою для співпраці.

- **Сприяння участі кожної зацікавленої сторони.** Чи здається, що когось із учасників, виключено з процесу, в тому числі суб'єктів, які ще не встигли долучитися? Чи домінує певна агенція? Слід приділяти увагу тим, кому не дають можливості робити активний внесок і заохочувати їх до участі.

РОЗБУДОВА КОНСЕНСУСУ¹

Розуміння того, коли важливо досягти консенсусу навколо того чи іншого рішення, є ключем до сприяння ефективності ТРГ із ПЗПС. Наявність консенсусу забезпечує колективну відповідальність і активнішу участь. Разом

із цим досягнення консенсусу є комплексним і трудомістким процесом, який може бути досить непростим за наявності серйозного конфлікту. Керівництво МПК 2007 р., яке отримало схвалення багатьох відомств, може стати відправною точкою для досягнення консенсусу. При цьому в багатьох ситуаціях знадобляться додаткові зусилля, а в деяких випадках доведеться продовжувати без досягнення консенсусу. Однак це може вплинути на співпрацю та стосунки.

Консенсус потрібен коли:	Консенсус може не бути необхідним коли:
Існують суперечливі погляди, але потрібна єдність Приклад: Між агенціями відсутня згода щодо робочого плану	Консенсус порушує міжвідомчі стандарти Приклад: Серед суб'єктів є популярною шкідлива практика
Потрібна колективна залученість Приклад: Розробка спільного робочого плану	Проблема є зрозумілою, а рішення — очевидними Приклад: Засідання ТРГ потрібно скасувати через неможливість присутності декількох агенцій
Подальші кроки не є зрозумілими Приклад: Наявність унікального виклику	Кількість можливих рішень є дуже обмеженою Приклад: Фінансування доступне лише для певної діяльності
Рішення вимагають співпраці та участі Приклад: Проведення картування	Для досягнення консенсусу бракує часу Приклад: Ситуація вимагає негайного вжиття заходів
Група є невеликою, і учасники розуміють одне одного Приклад: Група є згуртованою та добре працює	Інший процес ухвалення рішень є більш ефективним Приклад: Погляди є настільки розрізненими, що консенсус не є можливим

КРОКИ, ЯКІ МОЖНА ЗРОБИТИ ДЛЯ РОЗБУДОВИ КОНСЕНСУСУ

Можливі кроки	Деталі	Роль співкерівника ТРГ із ПЗПС
1 Погодження завдання(ь)	Усі сторони повинні погодитися щодо цілі(ей).	<ul style="list-style-type: none"> ● Сприяти визначенню спільних цілей. ● Визначити спільні інтереси, які можуть об'єднувати різні сторони.
2 Визначення проблеми	Необхідно визначити бар'єри, які стоять на шляху до досягнення цілі(ей).	<ul style="list-style-type: none"> ● Проявляти гнучкість і застосовувати навички вирішення проблем. ● Сприяти визначенню проблем.
3 Мозковий штурм для пошуку рішень	Мозковий штурм передбачає складання списку можливих рішень.	<ul style="list-style-type: none"> ● Сприяти створенню списку рішень. ● Мислити прогресивно і зосереджуватися на сферах або «зонах» згоди.
4 Обговорення плюсів і мінусів, звуження списку	Оцінювання потенційних рішень і звуження списку до реалістичних варіантів.	<ul style="list-style-type: none"> ● Сприяти виявленню плюсів і мінусів. ● Бути прозорим(ою). <p>ПОРАДА: Якщо повноваження або надмірна увага до повноважень окремих агенцій є явною перешкодою, може бути корисно попросити колег на короткий час забути про відомчу приналежність для вирішення проблеми.</p>
5 Коригування й досягнення компромісу	Компроміс є необхідним для отримання прийняттого для групи результату. У разі існування в групі суттєвих розбіжностей, консенсус може бути неможливим, і може знадобитися тимчасово «відмовитися» від спроб його досягнення.	<ul style="list-style-type: none"> ● Демонструвати неупередженість та навички активного слухання. ● Перевіряти досягнення згоди шляхом підсумування ідей і винесення їх на голосування. <p>ПОРАДА: Групи можуть марнувати час на зайві додаткові обговорення ідей, із якими всі здебільшого погоджуються. Перевіряйте, наскільки глибокою є незгода («Я не можу погодитися з цим» чи «Мені це не подобається, але це є прийнятним»).</p> <p>ПОРАДА: Консенсус є важливим, однак співкерівники повинні розуміти, коли в групі існують суттєві розбіжності, і приймати той факт, що консенсус може виникнути пізніше.</p>
6 Ухвалення рішень	Ухвалення рішень має бути колективним процесом без елементу нав'язування. Це може бути стандартний процес досягнення згоди (напр., ухвалення рішень більшістю голосів).	<ul style="list-style-type: none"> ● Сприяти колективному ухваленню рішень. ● Обговорювати наслідки. <p>ПОРАДА: У випадках, коли існують розбіжності, однак консенсус є можливим, може бути корисно розбити процес ухвалення рішень на декілька зустрічей. Час дозволяє краще обдумати ідеї і вгамувати емоції, а також надає можливість обговорити питання особисто.</p>
7 Вжиття заходів	Визнання ПЗПС наскрізним пріоритетом для вжиття заходів.	<ul style="list-style-type: none"> ● Звітувати про події. ● Проводити попередні та заключні опитування. ● Складати плани залучення зацікавлених сторін/кошториси.
8 Моніторинг і оцінювання	Завжди потрібно аналізувати ефективність і вплив рішень.	<ul style="list-style-type: none"> ● Організувати моніторинг і оцінювання (MiO). ● Переглядати рішення за необхідності.

¹ Адаптовано на основі The Global Nutrition Cluster (2013). Nutrition Cluster Handbook: A practical guide for country-level action. <https://reliefweb.int/report/world/nutrition-cluster-handbook-practical-guide-country-level-action>

Вирішення поширених проблем

Кожна надзвичайна ситуація має свої унікальні особливості, однак існує низка проблем, які зустрічаються в багатьох випадках. Спільно з членами ТРГ із ПЗПСП були визначені потенційні рішення таких проблем.

ПРОБЛЕМИ ТА ЇХ ПОТЕНЦІЙНІ РІШЕННЯ

Проблема	Потенційне рішення
ПЗПСП не пріоритизують	<ul style="list-style-type: none"> Уточнення та спрощення адвокаційних повідомлень на основі визначених потреб. Залучення членів ТРГ для адвокації ПЗПСП у їхніх мережах впливу. Взаємодія з координаторами або координаційними групами з інших сфер (напр., охорони здоров'я, освіти, захисту). Організація брифінгу або ознайомчого семінару для донорів або партнерів.
Існує велика кількість ТРГ із ПЗПСП за відсутності координації	<ul style="list-style-type: none"> Аналіз причин існування багатьох груп і, за можливості, усунення таких причин (напр., недостатня поінформованість, брак політичної волі, відмінності у підходах). Створення керівного комітету з рівною представленістю різних робочих груп для координації спільних зусиль.
Кількість учасників обмежує продуктивність	<ul style="list-style-type: none"> Створення робочих підгруп, які зможуть зосередитися на конкретних питаннях і рекомендувати дії більшій ТРГ із ПЗПСП. Диференціація ТРГ із ПЗПСП та більших груп суб'єктів у сфері ПЗПСП. Звернення до відповідних агенцій із проханням про делегування єдиного представника до ТРГ.
Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка розглядаються як окремі сфери	<ul style="list-style-type: none"> Використання взаємодоповнювального характеру ПЗПСП для підкреслення необхідності існування єдиної об'єднаної ТРГ з метою забезпечення кращої координації між рівнями інтервенцій із ПЗПСП (див. піраміду інтервенцій на с. 9). Робота над впровадженням Керівництва МПК та взаємодоповнюваністю різних заходів із ПЗПСП (напр., пірамідою інтервенцій). Виявлення та залучення чемпіонів, які користуються повагою всіх сторін, для забезпечення єдності. Створення робочих підгруп, зосереджених на покращенні інтеграції.
Очікування не відповідають дійсності	<ul style="list-style-type: none"> Розробка методів роботи, пов'язаних із конкретними практичними діями та ресурсами. Доручення завдань конкретним учасникам із визначенням конкретних строків.
Учасники не залучені	<ul style="list-style-type: none"> Співпраця з партнерами та запрошення їх представляти обрані тематичні напрямки або керувати ними. Розподіл відповідальності; ротація голів, місць проведення та тем зустрічей. Відкрите обговорення проблеми недостатньої залученості та пошук шляхів до її вирішення.
Особи, які ухвалюють рішення, не відвідують зустрічі	<ul style="list-style-type: none"> Чітке визначення випадків, у яких необхідно ухвалити рішення, для стимулювання участі. Встановлення строків ухвалення рішень. Встановлення вимоги щодо наявності у представників повноважень ухвалювати рішення від імені агенцій, що входять до ТРГ.
Існують труднощі зі збиранням інформації від членів ТРГ	<ul style="list-style-type: none"> Особисте спілкування та розбудова відносин. Позиціонування робочої групи як відкритого простору для неформального обговорення проблем та успіхів. За потреби — робота у кластерній системі з різними підрозділами управління інформацією.
Фінансування є обмеженим або вузькоцільовим	<ul style="list-style-type: none"> Визначення переліку спільних цілей щодо забезпечення інформації для мобілізації ресурсів. Заохочення агенцій до створення бюджетних ліній для підтримки діяльності ТРГ з ПЗПСП.
Жодна місцева агенція не бажає призначати співкерівника	<ul style="list-style-type: none"> Звернення до місцевої організації з проханням про участь у роботі разом із керівниками і демонстрація пов'язаних із цим переваг. Розробка плану для підтримання розвитку спроможностей і передавання обов'язків.

Проблема	Потенційне рішення
<p>Існує радше конкуренція, аніж співпраця</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Чітке визначення ролей та сфер відповідальності агенцій, націлених на загальну ефективність колективного реагування. • За потреби — звернення за підтримкою в переговорах до осіб, які ухвалюють рішення високого рівня. • Звернення із запитом про надання технічної підтримки та рекомендацій (напр., до РГ МПК з ПЗПСП).
<p>Глобальні рекомендації вимагають адаптації до контексту</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Проведення семінарів для адаптації глобальних рекомендацій до місцевого контексту. • Планування адаптації та передбачення бюджету на неї.
<p>В бюджеті не передбачені витрати на оплату повної зайнятості співкерівника ТРГ з ПЗПСП</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Адвокація за міжвідомче фінансування для підтримки виконання ролі та забезпечення нейтральності. • Визначення проблем, пов'язаних із роботою за суміщенням та їх донесення до безпосереднього керівництва.
<p>Група діє менш злагоджено, ніж могло би бути в ідеалі</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Залучення зацікавлених сторін від самого початку до формування або реструктурування групи. • Застосування підходу, що передбачає спільне лідерство: ротація головних ролей, місць та тем.
<p>Використовувані мови виключають певні групи</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Чергування робочих мов зустрічей. • Закладання в бюджеті коштів на усний і письмовий переклад. • Передбачення у планах можливості для тлумачення та роз'яснення термінології.
<p>Між ТРГ із ПЗПСП та національними органами влади відсутній взаємозв'язок</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Організація зустрічей ТРГ з представниками відповідних міністерств (напр., міністерства охорони здоров'я (МОЗ)) для забезпечення залученості. Чергування місць проведення зустрічей (залежно від місцевих звичаїв) у разі налагодження взаємодії з багатьма міністерствами. • Організація двосторонніх обговорень із органами влади, особливо щодо делікатних питань, перед їх порушенням у більших групах.
<p>Агентства не бачать користі ТРГ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Організація оцінювання за участі зацікавлених сторін, які не відвідують засідання ТРГ з метою визначення шляхів до зміни ситуації. • Створення чіткого плану з узгодженими й конкретними цілями та його перегляд за необхідності. • Слід пам'ятати, що іноді учасники дійсно не отримують користі (напр., від фінансування, від обміну даними). Важливо переконатися, що учасники бачать віддачу від свого внеску та гарантувати, що діяльність є взаємовигідною. • Організація щоквартальних презентацій досягнень ТРГ з ПЗПСП для демонстрації користі.
<p>Висока плінність представників у ТРГ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Створення ресурсного центру (див. основну функцію 2), який, серед іншого, проводитиме міні-брифінги для орієнтування нових членів. • Заохочення агенцій делегувати своїх національних працівників до ТРГ з ПЗПСП із повним правом представляти агенцію та ухвалювати рішення.

Ведення переговорів та управління конфліктами

Іноді консенсус є неможливим, і виникають конфлікти. Однак у випадку застосування грамотного підходу вирішення конфлікту може стати відправною точкою для покращення координації.

МОЖЛИВІ КРОКИ У ПРОЦЕСАХ ВЕДЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ ТА УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ¹

Можливі кроки	Деталі	Роль співкерівника ТРГ з ПЗПСР
1 Розпізнавання конфліктів	Конфлікти є природним явищем і можуть бути конструктивними. Однак іноді конфлікти є деструктивними (напр., у випадку переходу на особистості чи помсти). Іноді вони можуть бути очевидними (напр., якщо хтось кричить), іноді — завуальованими (пасивність, неявка на зустрічі).	<ul style="list-style-type: none"> Моніторувати ознаки конфлікту та визначати випадки, коли існує потреба в управлінні ними.
2 Взаємодія із зацікавленими сторонами	В епіцентрі конфлікту можуть перебувати деякі учасники чи агенції, які вони представляють. ПОРАДА: Розуміння учасників може бути важливим першим кроком. Наприклад, ключем може бути розуміння того, чи схильна людина реагувати на незгоду гнівом.	<ul style="list-style-type: none"> Сприяти взаємодії між сторонами конфлікту. <p>ПОРАДА: Для проведення переговорів слід обирати правильний час; їх не слід організовувати, коли люди дуже втомлені, перебувають під впливом стресу або тиском.</p>
3 Акцент на головних питаннях і потребах	Конфлікт може призвести до підняття минулих проблем. Тому важливо зосереджуватися саме на тих питаннях, які розглядаються зараз.	<ul style="list-style-type: none"> Визначати основні питання. Здійснювати переспрямування для забезпечення продуктивності.
4 Знання і аналіз різних перспектив	Важливо забезпечити, щоб думку кожної сторони чули й цінували.	<ul style="list-style-type: none"> Сприяти діалогу. Заохочувати розгляд усіх точок зору.
5 Надання пропозицій щодо подальших кроків	Заохочення учасників ділитися реалістичними рішеннями.	<ul style="list-style-type: none"> Заохочувати пропозиції. Уникати суперечок або критики.
6 Перевірка згоди чи прийняття	Іноді не всі погоджуються, але при цьому можуть бути готові прийняти рішення.	<ul style="list-style-type: none"> Перевіряти рівень згоди, незгоди або прийняття з боку учасників.
Якщо згоди досягти неможливо:		
7 Зміщення фокусу на цілі групи та на питання, в яких існує консенсус (напр., настанови МПК)	Неспроможність досягти згоди може призвести до реальних і негативних результатів для людей, які потребують допомоги.	<ul style="list-style-type: none"> Визначати наслідки недосягнення згоди. Заохочувати учасників до перегляду цілей.
8 Перегляд сфер/питань, у яких досягнуто згоди	Визначення «зон», у яких досягнуто згоди, може стимулювати віднаходження компромісу. Це може також допомогти в усвідомленні цінностей, на яких ґрунтуються ті чи інші позиції, а це, у свою чергу — в розумінні того, що учасники значно більше згодні одне з одним, ніж здавалося спочатку.	<ul style="list-style-type: none"> Перевіряти, чи можливо досягти згоди в менш значущих питаннях. Будувати співпрацю на консенсусі. <p>ПОРАДА: Слід розглянути доцільність проведення зустрічей індивідуально або в невеликих групах, щоб визначити, що є необхідним для забезпечення прийнятності рішення.</p>
9 Ухвалення рішення більшістю голосів	Одним зі способів просування вперед може бути проведення голосування.	<ul style="list-style-type: none"> Організовувати голосування. Демонструвати об'єктивність та заохочувати ініціативу до висловлення.
10 Вжиття заходів і оцінювання	Після ухвалення рішення необхідно оцінити результат і відновити переговори за необхідності.	<ul style="list-style-type: none"> Забезпечувати реалізацію. Здійснювати моніторинг на предмет продовження конфлікту.

¹ Адаптовано на основі The Global Nutrition Cluster (2013). Nutrition Cluster Handbook: A practical guide for country-level action. <https://www.nutritioncluster.net/resources/gnc-handbook-final-gnc-january-2013>

Rebecca Horn

IOM / Jeff Labovitz

WHO / Lianne Gutcher

ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ ТРГ ІЗ ПЗПСР

У цьому посібнику описано сім основних функцій.

Вони вважаються загальними та, виходячи з розроблених рекомендацій, наявних доказів і результатів консультацій із чинними та колишніми членами і співкерівниками ТРГ з ПЗПСР, мають високий пріоритет у багатьох випадках.¹

Інформація про кожну основну функцію розбита на чотири ключових розділи:

- **Загальна інформація:** Чому це важливо?
- **Можливі кроки:** Які існують можливі кроки?
- **Загальні результати та індикатори:** Як можна виміряти ефективність виконання функції?
- **Практичні приклади:** Історії з досвіду суб'єктів у сфері ПЗПСР

В додатку 4 наведений перелік індикаторів для кожної основної функції, а в додатку 5 — контрольний список потенційних результатів.

Використання інформації про основні функції

Описані в цьому розділі основні функції та можливі кроки в рамках таких функцій не обов'язково мають виконуватися в лінійному порядку кожною ТРГ із ПЗПСР та в кожному випадку. Натомість основні функції можна пріоритизувати залежно від фази надзвичайної ситуації, наявних потреб і спроможностей, а також стану координації між суб'єктами.

¹ Кожна основна функція узгоджена з відповідним розділом щодо координації майбутнього документа про мінімальний пакет послуг із ПЗПСР (МПП із ПЗПСР), у якому визначено перелік видів діяльності, що вважаються найпріоритетнішими в задоволенні потреб населення, що постраждало від надзвичайної ситуації, виходячи з наявних рекомендацій, доказів та консенсусу експертів (інформацію про розподіл заходів у рамках МПП із ПЗПСР за основними функціями див. у додатку 6).

ЧИМ ВАЖЛИВА ЦЯ ФУНКЦІЯ?

 Наявність кількох розрізнених координаційних груп, зосереджених на ПЗПСП, призводить до непорозумінь, дублювань, неефективного використання ресурсів і прогалин.

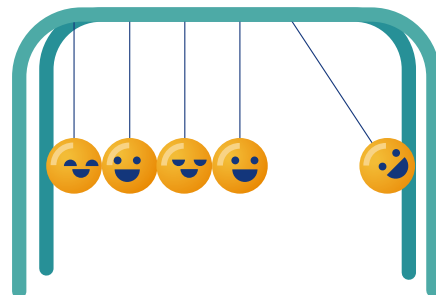
Для спрощення координації у будь-якій надзвичайній ситуації рекомендовано створювати єдину ТРГ з ПЗПСП, яка об'єднуватиме суб'єктів ПЗПСП із різних секторів (напр., охорони здоров'я, захисту, освіти).

За можливості рекомендовано також, щоб національні органи вла-

ди та, можливо, одна(ин) або більше національних організацій або суб'єктів, які володіють знаннями у сфері ПЗПСП, спільно очолювали ТРГ за підтримки міжнародних організацій (у разі необхідності).^{1,2}

Додана вартість такої групи залежить від зацікавленості її членів і функціонування структур співпраці. Від самого початку важливо, щоб ролі та обов'язки, механізми координації та бачення групи були визначені колективно та розглядалися як спільні. ТРГ з ПЗПСП також має включати широке коло місцевих, національних та міжнародних суб'єктів зі сфери ПЗПСП, які беруть участь у реагуванні (див. основну функцію 3 далі). Як було згадано у главі 2, деякі країни можуть уже мати робочі системи координації. Такі структури природно мають

різні форми і фокус залежно від контексту. У деяких випадках таких форумів може бути достатньо для сприяння координації ПЗПСП. В інших можуть бути необхідні нові структури. У додатку 7 описано ключові питання, які слід поставити під час оцінювання наявних координаційних структур та визначення їхнього потенціалу для забезпечення роботи ТРГ з ПЗПСП.

ПОРАДИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УЧАСТІ У ТРГ МІСЦЕВИХ СУБ'ЄКТІВ

Як було зазначено раніше, в цьому посібнику зроблено акцент на підходах до ПЗПСП на рівні громади, і координація ПЗПСП не є винятком. Це включає роботу з місцевими суб'єктами та заохочення їх активної участі в ТРГ з ПЗПСП. Однак у випадках, коли активно працює багато міжнародних організацій

або надзвичайна ситуація є масштабною, це може бути непростим завданням, особливо коли існує конфлікт між національними органами влади та місцевими групами. Наведені нижче поради можуть бути корисними для сприяння участі місцевих зацікавлених сторін у ТРГ з ПЗПСП.

Будьте в курсі динаміки громади та розподілу повноважень у ній; уникайте посилення дисбалансу влади.

Використовуйте місцеву, національну та міжнародну експертизу для визначення місцевих систем координації та пріоритетів для ТРГ з ПЗПСП.

Спирайтеся на місцеві ресурси, в тому числі на індивідуальні навички та експертні знання, системи соціальної підтримки та культурні, релігійні й духовні ресурси.

Визначте наявні неформальні структури на рівні громад, які можуть сприяти координації, та забезпечте взаємодію з ними.

Проводьте зустрічі ТРГ місцевими мовами із забезпеченням усного перекладу для агенцій або членів, які не розмовляють ними.

Проводьте зустрічі неподалік від місця реалізації діяльності або, за потреби, забезпечте логістику для забезпечення присутності учасників, які з певних причин не можуть дістатися місця зустрічі.

За можливості **використовуйте наявні механізми комунікації** для обміну інформацією (напр., віддалені зустрічі, відеозв'язок, візуальні або аудіоматеріали, якщо рівень грамотності є низьким).

Уникайте використання непотрібного жаргону, аббревіатур або термінології на зустрічах і забезпечте можливість ставити запитання і отримувати роз'яснення, щоб зменшити непорозуміння.

Враховуйте безпекову ситуацію або інші місцеві умови, які можуть перешкоджати участі (напр., культурні обмеження щодо прийнятності самостійних подорожей жінок).

¹ Проект «Сфера». (2018). Гуманітарна Хартія і мінімальні стандарти при наданні гуманітарної допомоги. <https://spherestandards.org/handbook-2018/>

² Засідання керівників МПК від 5 грудня 2019 року: підсумки та погоджені дії. <https://interagencystandingcommittee.org/inter-agency-standing-committee/summary-record-iasc-principals-meeting-5-december-2019>

³ Детальніші рекомендації щодо системи МПК див. у: [IASC. \(2021\). Strengthening Participation, Representation and Leadership of Local and National Actors in IASC Humanitarian Coordination Mechanisms.](https://www.iasc.org/)

ЯКІ ІСНУЮТЬ МОЖЛИВІ КРОКИ?

ВИКОРИСТАННЯ НАЯВНИХ КООРДИНАЦІЙНИХ СТРУКТУР

(за наявності) замість створення паралельних систем.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

Визначати координаційні структури або платформи, які вже існують і можуть сприяти координації ПЗПСП, та налагоджувати зв'язки з ними (див. додаток 7).

ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТІВ У СФЕРІ ПЗПСП ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ З НИМИ

Взаємодія з широким колом зацікавлених сторін для сприяння координації (список можливих ролей та сфер відповідальності зацікавлених сторін див. у додатку 8).

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

Забезпечувати адвокацію доданої вартості ТРГ із ПЗПСП та участі в координації ПЗПСП.

ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОЇ ЗУСТРІЧІ

Представлення ключових зацікавлених сторін і забезпечення визначення спільного бачення групи. Виявлення незалучених суб'єктів та запрошення їх на зустріч.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

Сприяти відкритому діалогу між учасниками і заохочувати співпрацю.

ПОРАДА

Неформальні та інтерактивні вправи сприяють розбудові відносин.

ВИЗНАЧЕННЯ ПОГОДЖЕНОГО ПІДХОДУ ДО РОБОТИ

Незалежно від форми, у якій існуватиме ТРГ, важливо узгодити її структуру та мету, щоб полегшити розуміння ролей, підзвітності, завдань та строків.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

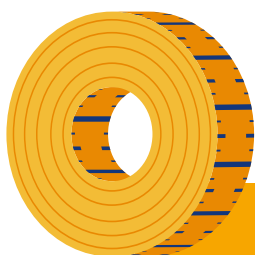
Сприяти розробці та регулярному перегляду погоджених методів роботи — технічних завдань (ТЗ) і робочих планів (відповідні поради можна знайти в додатку 9).

ПОРАДИ

► У разі їх розробки ТЗ мають бути інструментом, а не метою координації.

► У координаційній діяльності, у тому числі в розробці робочого плану, СЛІД робити активний наголос на участі громади, включно з людьми з особистим досвідом.

► Слід переконалися, що обов'язки з виконання завдань розподілені на ранньому етапі. Якщо це не буде зроблено, такі обов'язки можуть лягти на співкерівників або просто бути випущені.

ЯК МОЖНА ВИМІРЯТИ ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОНАННЯ ЦЬОЇ ФУНКЦІЇ?

ЗАГАЛЬНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Створення функціональної ТРГ із ПЗПСП та забезпечення нею кращої координації

ІНДИКАТОРИ

- Наявність функціонального робочого плану, розробленого у співпраці з місцевими суб'єктами та постраждалими людьми
- % завдань із робочого плану, виконаних протягом певного періоду (напр., одного року)
- % членів ТРГ з ПЗПСП, які є місцевими або національними суб'єктами

ЗАСОБИ ВЕРИФІКАЦІЇ

- Перегляд робочого плану
- Протоколи зустрічей

РОЗРОБКА ПРОЦЕСІВ ДЛЯ РУТИННОЇ КООРДИНАЦІЇ

Розробка процедур та механізмів організації зустрічей, обміну інформацією та координації послуг від національного до місцевого рівня.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

- ▶ Погоджувати час зустрічей та готувати порядок денний.
- ▶ Створити та вести список розсилки та спільний диск ресурсів.
- ▶ Визначати та враховувати потреби (напр., доступність, ґендерні міркування, сімейні обов'язки), щоб підтримувати участь.
- ▶ Сприяти регулярному обговоренню координації між членами.

ЗВ'ЯЗОК ІЗ НАЦІОНАЛЬНИМИ СТРАТЕГІЯМИ ТА ПЛАНАМИ

Узгодження з національними планами та стратегіями для сприяння стійкості. Якщо таких планів не існує або вони застаріли — адвокація їх розроблення (див. основну функцію 7).

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

- ▶ Переглядати відповідні національні плани і стратегії, в тому числі національні плани у сфері психічного здоров'я, освіти, соціального забезпечення та інші відповідні плани.
- ▶ Організовувати обговорення в ТРГ з ПЗПСП з метою орієнтування учасників та узгодження програм.

МОБІЛІЗАЦІЯ РЕСУРСІВ

Визначення ресурсів (напр., людських, фінансових, технічних) серед членів ТРГ для підтримки роботи групи. Агенції можуть включати координаційну діяльність у спільні пропозиції щодо фінансування.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

- ▶ Залучати агенції з метою визначення наявних ресурсів для підтримки ТРГ.
- ▶ Вносити колективну мобілізацію ресурсів до порядку денного як регулярне питання.

ПОРАДА

За можливості фінансування групи має обговорюватися прозоро, щоб усі члени знали, як збирають кошти та як їх витрачатимуть.

ЗМЕНШЕННЯ НЕРІВНОСТІ В ПОВНОВАЖЕННЯХ ТА СПРИЯННЯ УЧАСТІ

Робота над зменшенням конкуренції за ресурси серед членів ТРГ і сприянням рівноправній участі.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

Здійснювати моніторинг на предмет дисбалансу повноважень та обговорювати можливі рішення.

ПОРАДА

Забезпечення організаціям можливостей представляти теми, які вони обирають, ротація місць зустрічей і розподіл ролей співкерівників можуть сприяти участі.

ПРАКТИЧНИЙ ПРИКЛАД 1

→ У Ємені координація ПЗПСП була складною через проблеми з доступом до певних районів і наявними там бар'єрами для ефективної організації реагування.

ТРГ з ПЗПСП була раніше створена в Адені, але через практичні та логістичні проблеми вона перестала діяти протягом деякого часу після створення. У 2020 році для відновлення діяльності групи було направлено експерта у сфері ПЗПСП із попереднім досвідом організації роботи ТРГ з ПЗПСП. У перші ж дні та тижні на-

лагодження зв'язку з партнерами стало зрозуміло, що попередній робочий план і ТЗ, хоча і були розроблені експертами, але були надто амбітними та стали непрактичними для вирішення ситуації, що розвивалася на місці. Члени щойно реформованої ТРГ з ПЗПСП взяли за перегляд документів, щоб підкреслити більш практичні, конкретні та спрощені цілі і чітко визначити ролі та обов'язки. Група провела одноденний мозковий шторм, під час якого її члени визначили відповідні потреби, ресурси та

пріоритети, що сприяло розробці робочого плану та перегляду ТЗ. З того часу ТРГ з ПЗПСП продовжує діяти, організовуючи регулярні координаційні зустрічі. Завдяки чіткому розумінню розподілу ролей та визначених напрямків діяльності учасниками вона почала виконувати робочий план.

Ресурси Додаткові ресурси, які можуть допомогти в реалізації цієї функції, див. у додатку 14.

Основна функція 2

УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЄЮ

ЧИМ ВАЖЛИВА ЦЯ ФУНКЦІЯ?

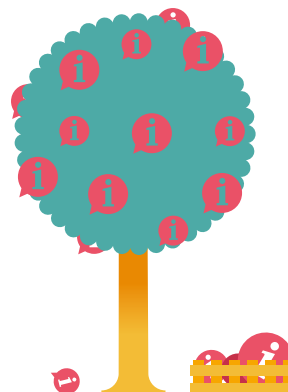

Управління інформацією включає збирання, аналіз і розповсюдження інформації для ухвалення рішень. Управління інформацією підтримує суб'єктів у сфері ПЗПС у виробленні спільного розуміння ситуації та дій, яких необхідно вжити у відповідь на неї. Управління інформацією щодо ПЗПС не зводиться до одnorазових дій, таких як картування за принципом «4Ws» або підготовка звіту за результатами оцінювання. Це радше постійний процес, необхідний для визначення пріоритетів.

Для ефективного та систематичного управління інформацією у сфері ПЗПС можна використовувати широкий спектр методів. Визначення обсягу, інструментів,

які використовуватимуться, і періодичності виконання необхідних дій залежить від контекстуальних потреб і ресурсів. В ідеалі ТРГ з ПЗПС повинні мати ресурси та спроможності для призначення спеціаліста чи команди з питань управління інформацією з необхідним набором навичок. Однак на практиці ТРГ з ПЗПС часто не мають таких спеціалістів і, як правило, покладають цю функцію на агенції, що входять до їх складу, або переважених співкерівників, які не мають достатньої кількості ресурсів для управління інформацією. Відповідно, дуже важливо збирати й опрацьовувати лише важливу інформацію. Інформація також слід оцінювати на предмет якості. MHPSS.net — ключовий інформа-

ційний ресурс у сфері ПЗПС, на якому регулярно публікують екстрені брифінги, щоб допомогти заповнити інформаційну прогалину.

«Я пам'ятаю швидке розгортання в Секторі Гази у 2014 році. Часу на ухвалення рішень було мало, а потреб — багато. Я одразу спробував знайти інформацію щодо ПЗПС із попередніх криз, враховуючи, що ця була третьою за сім років. Перед прибуттям я спілкувався з багатьма колегами. Після прибуття — витратив перші дні на зустрічі з зацікавленими сторонами, щоб зрозуміти нагальні потреби та засвоєні в минулому уроки. На моє розчарування, інформації було дуже мало. Жодних звітів, жодної документації. Все, що ми мали — усні спогади, історії місцевих зацікавлених сторін, але дуже мало конкретики. Я витратив багато часу на збирання базової інформації. Згодом я став тим, хто «інструктував» інших людей, які приходили з тими самими запитаннями. Це був шок — розуміти, що інформація є настільки необхідною, але її так важко знайти. Я також усвідомив, наскільки просто створити базовий ресурсний центр. Якби такий існував тоді, я був би неймовірно вдячний, і тому кажу, що це життєво важлива функція в координації ПЗПС».

Експерт у сфері ПЗПС, що брав участь у реагуванні на надзвичайну ситуацію в Секторі Гази

ЧОТИРИ ЗАГАЛЬНІ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЄЮ ЩОДО ПЗПС

Аналіз прогалин і картування діяльності та агентств дають розуміння того, хто і де залучений, що робить і коли. Вони також надають інформацію про ресурси, маршрути направлення та прогалини в реагуванні й можуть допомогти визначити потенційних членів ТРГ з ПЗПС.

Координація оцінювання потреб і ресурсів у сфері ПЗПС забезпечує відсутність дублювання діяльності з оцінювання у сфері ПЗПС, максимізує ресурси та забезпечує інформацію для колективного реагування. Це включає інтеграцію ПЗПС в (мульти)секторальні оцінювання потреб і планування реагування (напр., HNO та HRP; див. поради в додатку 12).

Інформація про культурні особливості, культурна адаптація та кабінетний аналіз можуть допомогти визначити джерела наявної інформації, релевантної для ПЗПС. ТРГ з ПЗПС може збирати таку інформацію різними способами, у тому числі за допомогою кабінетного аналізу та поглибленого оцінювання.

Створення та підтримання роботи ресурсного центру або бази даних ПЗПС дозволяє зберігати «пам'ять» щодо ПЗПС та передавати її між надзвичайними ситуаціями та суб'єктами. Інформація може зберігатися в багатьох форматах, але в ідеалі відповідна база має вестися ТРГ з ПЗПС.

¹ Див. <https://mhpssmsp.org/uk> MHPSS MSP Gap Analysis Tool

² Екстрений набір інструментів MHPSS.net включає секцію про культурну адаптацію ПЗПС та кабінетний аналіз. Детальнішу інформацію можна знайти на сайті: <https://www.mhpss.net/toolkit/emergency>

³ MHPSS.net є корисним джерелом збирання інформації, у тому числі включає декілька груп для ТРГ з ПЗПС.

ЯКІ ІСНУЮТЬ МОЖЛИВІ КРОКИ?

КРОК 1.

ВИЗНАЧЕННЯ ОБСЯГУ ПОТРЕБ В УПРАВЛІННІ ІНФОРМАЦІЄЮ

Потреби в інформації та обсяг діяльності з управління нею залежать від фази надзвичайної ситуації та спроможностей групи. ТРГ може бути корисно призначити агентство, яке керуватиме управлінням інформацією для групи.

🗨️ РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

► Сприяти обговоренню для досягнення консенсусу щодо потреб в управлінні інформацією.

► Сприяти визначенню координатора з питань управління інформацією в ТРГ. В ідеалі, ТРГ повинна мати спеціаліста з управління інформацією, який співпрацюватиме з аналогічними спеціалістами з інших команд.

КРОК 2.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ НАЯВНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Це включає кабінетний аналіз та збирання даних, отриманих іншими секторами. Надзвичайно важливою є інформація про культурні фактори.

🗨️ РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

► Взаємодіяти з зацікавленими сторонами для виявлення наявної інформації.

► Переглядати або надавати підтримку в перегляді наявних джерел даних.

КРОК 3.

СТВОРЕННЯ ТА ПІДТРИМКА РЕСУРСНОГО ЦЕНТРУ

Незалежно від формату, ресурсний центр повинен бути легкодоступним і регулярно оновлюватися, а також містити ключову робочу інформацію (напр., про культурні особливості та контекст).

🗨️ РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

► Підтримувати збирання й регулярне оновлення інформації, що зберігається в ресурсному центрі, а також обмін нею.

► У деяких випадках може бути корисно визначити агентство з ТРГ з ПЗПС, яке хоче керувати ресурсним центром.

КРОК 4.

КООРДИНАЦІЯ КАРТУВАННЯ ТА АНАЛІЗУ ПРОГАЛИН

РГ МПК з ПЗПС розробила рекомендації щодо картування за принципом «4Ws».¹ Документ про МПП з ПЗПС також містить інструмент для аналізу прогалін. Масштаб картування залежатиме від ситуації та потреб. Його результати дозволяють отримати інформацію для забезпечення і покращення надання послуг.

🗨️ РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

► Сприяти визначенню ролей і обов'язків та проведенню картування (або підтримувати агенцію, яка його проводить).

► Використовувати результати картування/аналізу при організації координаційних зустрічей.

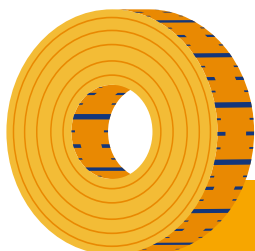
💡 ПОРАДА

► Картування має демонструвати роботу, створювати маршрути направлення та забезпечувати інформацію для надання послуг, а не бути бюрократичною процедурою.

► Збирання даних потребує часу. Розгляньте можливість організації семінарів із картування та аналізу прогалін для збирання даних. У разі активації кластерної системи використовуйте систему управління інформацією кластерів.

► Із самого початку визначте мету (напр., створення маршрутів направлення, виявлення прогалін, адвокація), щоб уникнути збирання даних, які не використовуватимуться.

► Завжди пояснюйте мету процесу та повідомляйте сторін, які надають інформацію, що дані будуть оприлюднені (за винятком випадків, коли цього не можна робити з міркувань конфіденційності чи безпеки), щоб сприяти прозорості та отримати згоду.

ЯК МОЖНА ВИМІРЯТИ ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОНАННЯ ЦЬОЇ ФУНКЦІЇ?

ЗАГАЛЬНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Наявність інформації про масштаб і характер реагування у сфері ПЗПС, визначення та усунення/задоволення прогалін та потреб.

ІНДИКАТОРИ

- К-сть прогалін, усунутих за результатами картування/аналізу прогалін
- % оцінювань потреб або робочих планів, у які інтегровано компонент ПЗПС.

ЗАСОБИ ВЕРИФІКАЦІЇ

- Звіт за результатами картування та аналізу прогалін
- Протоколи зустрічей
- Оцінювання або перегляд робочого плану.

КРОК 5.

КООРДИНАЦІЯ ОЦІНЮВАННЯ ПОТРЕБ

Включення міркувань щодо ПЗПСП в одно- або мультисекторальні оцінювання є ключем до забезпечення інформації для реагування та сприяння наскрізності ПЗПСП. Для визначення ключових питань у сфері ПЗПСП можна використовувати Набір інструментів ВООЗ/УВКБ ООН² (див. рекомендації в додатку 10).

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

- ▶ Сприяти включенню ПЗПСП до мультисекторальних оцінювань потреб і планування роботи.
- ▶ Підтримувати розробку відповідних запитань для мультисекторального оцінювання потреб.
- ▶ Використовувати результати оцінювання потреб для координації надання послуг.

ПОРАДА

- ▶ Уникайте зайвих запитань: головне не обсяг, а зміст.
- ▶ У будь-якій надзвичайній ситуації інструменти для оцінювання ПЗПСП необхідно адаптувати перед використанням (рекомендації в контексті РНЕ див. у додатку 11).

КРОК 6.

ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ТА ОТРИМАНОГО ДОСВІДУ

Може бути реалізоване у формі офіційного звіту, електронної таблиці, вебсайту або онлайн-платформи, наприклад через УКГС ООН. Необхідно спланувати регулярне оновлення карт.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

- ▶ Поширювати результати для інформування реагування та сприяти включенню компонентів ПЗПСП.

ПОРАДА

- ▶ В результаті картування за принципом «4Ws» можна отримати досить об'ємні звіти, які не принеситимуть користі, якщо їх не поширювати належним чином. Використовуйте прості для сприйняття формати (напр., інформаційні панелі) та, в ідеалі, представляйте їх від самого початку.³
- ▶ Картування/аналіз прогалин мають бути регулярним пунктом програми зустрічей ТРГ.

КРОК 7.

РЕГУЛЯРНЕ ОБГОВОРЕННЯ ЗБИРАННЯ ІНФОРМАЦІЇ

Регулярне обговорення інформаційних потреб та планів збирання інформації може сприяти ефективному управлінню інформацією.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

- ▶ Сприяти регулярному обговоренню потреб в інформації та її збирання.
- ▶ Використовувати результати таких обговорень для оновлення даних ресурсного центру та управління інформацією.

ПРАКТИЧНИЙ ПРИКЛАД 2 КАРТУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ І АГЕНЦІЙ У ПІВДЕННОМУ СУДАНІ

У червні 2016 року в Південному Судані була сформована координаційна структура з ПЗПСП.

Однак спочатку групі було складно залучити багато ключових зацікавлених сторін. Для забезпе-

чення картування в Джубі було організовано чотириденний семінар для зацікавлених сторін у сфері ПЗПСП. У перший день усі організації-члени кластерів охорони здоров'я, захисту, освіти, а також підкластерів захисту дітей та ГЗН були запрошені на повторний тренінг щодо основних принципів ПЗПСП та процесу картування за принципом «4Ws». Після цього кожен кластер та його агенції-члени були запрошені на сесію для заповнення таблиці «4Ws» у форматі Excel тривалістю у пів дня. Усіх присутніх було забезпечено комп'ютерами. Учасникам допомагали п'ять осіб, які пройшли поглиблений тренінг із картування, та два комп'ютерні техніки. На додачу до цього, співкерівник ТРГ із ПЗПСП працював

зі спеціалістами з управління інформацією в кожному кластері для включення даних щодо ПЗПСП, попередньо наданих кожному кластеру. Також були залучені партнери, які не були членами кластерів, але відігравали важливу роль у системі ПЗПСП у країні. Після того, як дані були зібрані та проаналізовані, членам ТРГ з ПЗПСП та кластерам було представлено коротке резюме з переліком ключових практичних рекомендацій.

Співкерівник ТРГ з ПЗПСП також представив результати картування у міжкластерній робочій групі, щоб сприяти включенню відповідних даних до HNO та HRP для Південного Судану протягом поточного циклу. Додатково був підготовлений та опублікований у ресурсному онлайн-центрі повний звіт.

¹ Щоб дізнатися більше про методику «4Ws», див. Посібник МПК «Хто, де, коли, що робить у сфері ПЗПСП: Посібник з кодами послуг»: <https://interagencystandingcommittee.org/mental-health-and-psychosocial-support-emergency-settings/documents-public/iasc-who-where-when-doing>

² Детальнішу інформацію можна знайти на сторінці: <https://www.unhcr.org/en-us/protection/health/509bb3229/assessing-mental-health-psychosocial-needs-resources.html>

³ Для прикладу див. дашборди української ТРГ з ПЗПСП: <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/ukraine/mental-health-and-psychosocial-support>

Ресурси

Додаткові ресурси, які можуть допомогти в реалізації цієї функції, див. у додатку 14.

Основна функція 3

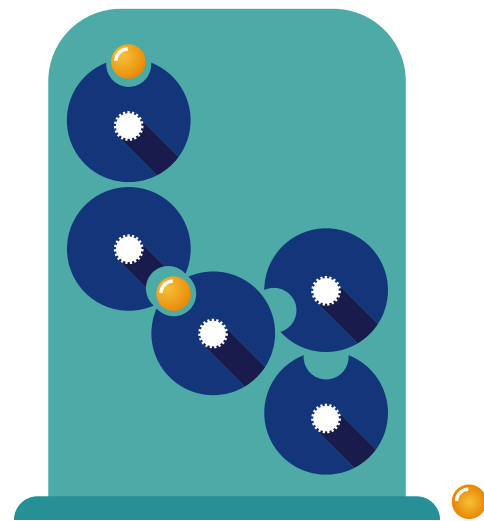
ВСТАНОВЛЕННЯ ЗВ'ЯЗКІВ МІЖ ЗАЦІКАВЛЕНИМИ СТОРОНАМИ

ЧИМ ВАЖЛИВА ЦЯ ФУНКЦІЯ?

Одна з ключових ролей ТРГ з ПЗПСП — сприяти координації інтегрованої діяльності у сфері ПЗПСП суб'єктів місцевого (включаючи не пов'язаних із формальними групами чи гуманітарними організаціями), національного (напр., громадських організацій (ГО), міністерств) та міжнародного рівнів (напр., міжнародних неурядових організацій (МНУО), агенцій ООН) у різних секторах та між секторами.

Залежно від контексту, встановлення зв'язків між секторами та зацікавленими сторонами можна організувати в рамках циклу гуманітарної програми, оцінювання потреб, за допомогою індикаторів для звітності та моніторингу або через спільну діяльність (напр., тренінги, заходи з підвищення обізнаності). Незалежно від обраного підходу, встановлення таких зв'язків є надзвичайно важливим для того, щоб компонент ПЗПСП не «провалився» у прогалини між різними секторами гуманітарної діяльності.

ЯКІ ІСНУЮТЬ МОЖЛИВІ КРОКИ?

КРОК 1.

ВИЗНАЧЕННЯ ВІДПОВІДНИХ ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН

Надзвичайно важливо, щоб цей процес був інклюзивним. У багатьох випадках важливих місцевих зацікавлених сторін не помічають або виключають.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ
Консультуватися з місцевими суб'єктами для визначення ключових місцевих зацікавлених сторін.

ПОРАДА

Думайте прогресивно та використовуйте широке коло пошуку.

КРОК 2.

УСУНЕННЯ БАР'ЄРІВ, ЩО ПЕРЕШКОДЖАЮТЬ УЧАСТІ В ТРГ

У деяких випадках місцеві суб'єкти можуть вагатися стосовно приєднання до координаційних зусиль через мовні бар'єри, бар'єри в доступі чи інші практичні проблеми.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ
Виявляти перешкоди та обдумувати рішення з усіма зацікавленими сторонами.

ПОРАДА

Уникайте використання непотрібного жаргону на зустрічах ТРГ.

КРОК 3.

ВСТАНОВЛЕННЯ ЗВ'ЯЗКУ З ІНШИМИ КООРДИНАЦІЙНИМИ ПЛАТФОРМАМИ

Для координації з відповідними секторами, координаційними групами кластерів, урядовими суб'єктами та ГО, ТРГ з ПЗПСП повинні намагатися забезпечити взаємні представлення та участь під час усіх координаційних зустрічей.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ
▶ Сприяти визначенню координаторів ТРГ із питань взаємодії з іншими координаційними платформами (напр., кластерів чи сфер відповідальності).

▶ Запрошувати зацікавлених сторін (напр., відповідні міністерства) приєднуватися до ТРГ.

▶ Сприяти включенню ПЗПСП як регулярного пункту до міжвідомчого порядку денного (напр., міжкластерної координаційної групи (МККГ)) у відповідних випадках.

КРОК 4.

ПРОВЕДЕННЯ ОЗНАЙОМЧИХ ЗУСТРІЧЕЙ ІЗ ПИТАНЬ ПЗПСП

Організація зустрічей для ознайомлення зацікавлених сторін із роботою одне одного є ключем до об'єднання ініціатив. Проведення ознайомчих зустрічей, присвячених темі ПЗПСП (напр., Керівництву МПК 2007 року) для суб'єктів, які не належать до сфери ПЗПСП, є корисним для оптимізації діяльності з ПЗПСП у межах секторів та на міжсекторальному рівні.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ
▶ Сприяти проведенню та забезпечувати координацію ознайомчих зустрічей щодо ПЗПСП (напр., щодо ПЗПСП в секторі освіти).

▶ Сприяти регулярному обговоренню проєктів членів ТРГ.

ПОРАДА

Регулярне проведення учасниками презентацій щодо їхніх програм сприяє взаємодії та формуванню колективного розуміння.

ЯК МОЖНА ВИМІРЯТИ ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОНАННЯ ЦЬОЇ ФУНКЦІЇ?

ЗАГАЛЬНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Інтеграція ПЗПСП в роботу відповідних зацікавлених сторін.

ІНДИКАТОРИ

- ▶ К-сть спільних ініціатив, напрямів діяльності та робочих планів, у які інтегровано ПЗПСП
- ▶ К-сть секторів, кластерів та сфер відповідальності, представлених у ТРГ
- ▶ Створення функціональної системи направлень.

ЗАСОБИ ВЕРИФІКАЦІЇ

- ▶ Звіти за напрямами діяльності
- ▶ Протоколи зустрічей
- ▶ Записи про направлення

КРОК 5.

РОЗРОБКА ТА ВПРОВАДЖЕННЯ СПІЛЬНИХ МАРШРУТІВ НАПРАВЛЕННЯ

Спільні маршрути направлення спрощують доступ до повного спектру послуг із ПЗПСП й додаткової підтримки (захисту, охорони здоров'я, освіти, допомоги у випадку ГЗН, забезпечення засобами до існування)

🕒 РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

- ▶ Вносити питання маршрутів направлення на регулярне обговорення.
- ▶ За необхідності, обговорювати розробку стандартних операційних процедур (СОП) для направлення та поширювати такі СОП.

КРОК 6.

ПІДТРИМКА ПЛАНУВАННЯ СЕКТОРАЛЬНОГО РЕАГУВАННЯ

ТРГ з ПЗПСП може надавати технічну підтримку в інтеграції компонента ПЗПСП у плани реагування. У випадках, коли діє кластерна система, НРС, у тому числі ННО та НRP, можуть стати важливими відправними точками в цьому контексті (поради щодо інтеграції ПЗПСП у НРС див. у додатку 12). Визначення індикаторів у сфері ПЗПСП (основна функція 5) також може допомогти секторам в інтеграції ПЗПСП та координації надання послуг.

🕒 РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

- ▶ Заохочувати координаторів ТРГ допомагати іншим секторам в ухваленні рішень під час планування реагування (напр., ННО/НRP).
- ▶ Забезпечувати регулярну координацію надання послуг серед партнерських агенцій ТРГ.

КРОК 7.

УЧАСТЬ У СПІЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Спільна діяльність сприяє розбудові відносин та збереженню ресурсів. Вона може включати міжвідомчі семінари чи тренінги, адвокаційні кампанії чи інші спільні заходи з реагування. Слід заохочувати координаторів ТРГ допомагати іншим секторам в ухваленні рішень під час планування реагування (напр., ННО/НRP).

🕒 РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

- ▶ Вносити питання спільної діяльності на регулярне обговорення.
- ▶ Підтримувати координаторів в адвокації спільного планування з керівниками секторів, міністерствами та національними партнерами.

ПРАКТИЧНИЙ ПРИКЛАД З НАЛАГОДЖЕННЯ ЗВ'ЯЗКІВ У СЕКТОРАХ ТА МІЖ НИМИ В ЙОРДАНІЇ¹

У відповідь на кризу з сирійськими біженцями в Йорданії діюча ТРГ з ПЗПСП розробила систему, в рамках якої нових суб'єктів, які хочуть взяти участь у реагуванні на кризу, просили спочатку звернутися до ТРГ,

щоб обговорити початок їхньої діяльності на основі чіткої оцінки потреб, і реалізувати таку діяльність у координації з групою, а не самостійно.

У 2012 році ТРГ з ПЗПСП також випустила короткий міжвідомчий документ, який представляв «консенсус між різними суб'єктами та узгоджену структуру для організацій, які бажають фінансувати, розвивати або впроваджувати заходи на місцях» (Робоча група з ПЗПСП, Йорданія 2012 р.). У документі було висвітлено важливі принципи групи, засновані на Керівництві МПК з ПЗПСП, визначено ключові терміни та окреслено підхід групи до ПЗПСП. У ньому також було наголошено на необхідності координа-

ції та наведено рекомендації щодо спільних оцінювань, обміну інформацією, картування та інших заходів (напр., спільних навчання та адвокації). Це створило міцні зв'язки між секторами та між партнерами.

Так, було проведено спільні оцінювання, зосереджені на ролі притулків та їх плануванні, управлінні таборами, ознайомленні та доступу до інформації, розподілі води та непродовольчих товарів, а також підходах до харчування та ПЗПСП. Ці оцінювання забезпечили чітке розуміння того, як заходи, вжиті секторами WASH, притулків, харчування та іншими, можуть зменшити стрес, заохотити мобілізацію та підтримку з боку громад, а також покращити психологічний добробут.

¹ Практичний приклад адаптовано на основі: IASC (2014). Review of the Implementation of the IASC Guidelines on MHPSS in Emergency Settings: How are we doing? <https://interagencystandingcommittee.org/node/9056>

Ресурси Додаткові ресурси, які можуть допомогти в реалізації цієї функції, див. у додатку 14.

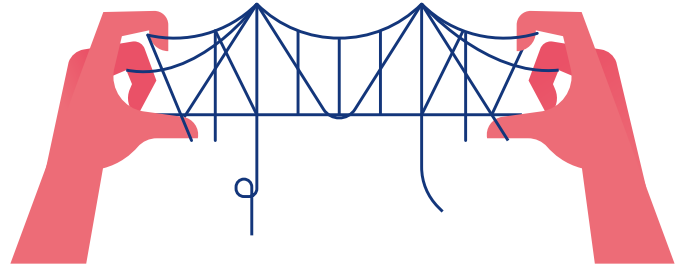
Основна функція 4

**РОЗБУДОВА
СПРОМОЖНОСТЕЙ,
ОБМІН ЗНАННЯМИ ТА
ВЗАЄМНА ПІДТРИМКА**

ЧИМ ВАЖЛИВА ЦЯ ФУНКЦІЯ?

 Під час кожної гуманітарної ситуації існують різні спроможності, досвід та рівні професійної підготовки. Одні агенції забезпечують експертні знання та досвід для розробки програм на рівні громад, другі — для роботи з окремими групами, треті — для надання конкретних послуг. У той самий час місцеві суб'єкти, особливо ті, що постраждали від надзвичайної ситуації, забезпечують власні важливі та унікальні знання та досвід.

ТРГ з ПЗПС, у свою чергу, забезпечують форум для обміну цими досвідом, навичками та знаннями між учасниками та, що у край важливо, для використання індивідуального досвіду на користь спільного реагування. Як результат, ТРГ з ПЗПС можуть підтримувати агентства, що працюють над подібними програмами, для розширення їхніх географічного охоплення й міжсекторальної інтеграції та підвищення якості за рахунок спільної розбудови спроможностей та обміну знаннями. Проведення спільних тренінгів або семінарів на специфічні теми підвищує спроможності

групи в цілому, а не вибірково — окремих агентств. Аналогічно, запрошення на такі тренінги або семінари з питань ПЗПС партнерів із кластера або сектора допомагає побудувати позитивні робочі відносини, підтримувати інтеграцію ПЗПС у програмну діяльність та підвищувати економічну ефективність.

ПРАКТИЧНИЙ ПРИКЛАД 4 РОЗБУДОВА ПОТЕНЦІАЛУ ПРАЦІВНИКІВ, ВІДПОВІДАЛЬНИХ ЗА ПСИХОСОЦІАЛЬНУ ПІДТРИМКУ, У ПІВНІЧНО-ЗАХІДНІЙ СИРІЇ

 У Північно-Західній Сирії ТРГ з ПЗПС виявила потребу в розбудові потенціалу медичних працівників для надання послуг у сфері ПЗПС.

Група розробила підхід до стандартизації ролей і обов'язків нового штату парамедиків — психосоціальних працівників. Така стандартизація була узгоджена зі створенням Пакету основних медичних послуг для Північної Сирії, який став ключовим елементом для забезпечення якісних послуг у сфері ПЗПС. Щоб підтримати підготовку психосоціальних працівників, ТРГ з ПЗПС створила навчальний посібник і пакет, які включали 14 тематичних

підтримки, такої як перша психологічна допомога (ППД), до базової охорони психічного здоров'я та психологічних інтервенцій — адаптованих до місцевого контексту. Впровадження зазначеного навчального пакету було розпочате у 2018 році шляхом проведення базової підготовки тренерів (ToT) і серії семиденних тренінгів. Станом на червень 2021 року понад 460 психосоціальних працівників пройшли навчання за програмою і надавали послуги у сфері ПЗПС.

КРОК 1. ОБГОВОРЕННЯ СФЕР ІЗ ОБМЕЖЕНИМИ СПРОМОЖНОСТЯМИ

Такі обговорення мають включати міжнародних суб'єктів, яким потрібно дізнатися про місцеві культурні особливості ПЗПСР, контекст, місцеві практики і системи, а також багато інших питань від місцевих експертів.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ
Регулярно включати розбудову спроможностей до порядку денного зустрічей ТРГ з ПЗПСР.

КРОК 2. ОЦІНЮВАННЯ НАЯВНИХ СПРОМОЖНОСТЕЙ ТА ПОТРЕБ У НАВЧАННІ

Оцінювання потреб мають проводити всі учасники ТРГ з ПЗПСР, а також партнери в різних секторах.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ
Визначити координатора для управління оцінюванням потреб і спроможностей.

ПОРАДА
▶ Важливо забезпечити оцінювання прогалин у спроможностях. Це дозволяє задовольняти потреби користувачів послуг і пов'язувати розбудову спроможностей із виявленими прогалинами.

▶ Корисним може бути просте опитування, в якому учасники повинні оцінити пріоритети в розбудові спроможності, визначені під час обговорення.

ЯКІ ІСНУЮТЬ МОЖЛИВІ КРОКИ?

КРОК 3. ВИЗНАЧЕННЯ РЕСУРСІВ ДЛЯ РОЗБУДОВИ СПРОМОЖНОСТЕЙ

Необхідно визначити ресурси, які можуть надати члени ТРГ з ПЗПСР або партнери з кластера чи сектора (напр., фасилітаторів, фінансування, місце для проведення).

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ
Виносити питання про ресурси для проведення тренінгів на зустрічі ТРГ.

КРОК 4. РОЗРОБКА ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ПЛАНУ РОЗБУДОВИ СПРОМОЖНОСТЕЙ

Для забезпечення максимального впливу важливо організувати навчання з урахуванням наявних потреб та ресурсів. Наявність плану, який відповідає потребам у навчанні, сприяє ефективному використанню ресурсів.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ
▶ Сприяти розробці реалістичного плану тренінгів чи семінарів за участі агенцій-учасниць ТРГ з ПЗПСР.

▶ Реалізувати план у партнерстві з агенціями-учасницями ТРГ.

ПОРАДА
Дистанційне навчання (за можливості його організації) може суттєво знизити витрати.

ЯК МОЖНА ВИМІРЯТИ ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОНАННЯ ЦЬОЇ ФУНКЦІЇ?

ЗАГАЛЬНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Демонстрація гуманітарними суб'єктами розширених знань та спроможностей у сфері ПЗПСР.

ІНДИКАТОРИ

- ▶ Існування плану розбудови спроможностей у сфері ПЗПСР із чітко визначеними індикаторами
- ▶ К-сть гуманітарних суб'єктів, які орієнтуються на рекомендації у сфері ПЗПСР та дотримуються принципу «не нашкодити» (напр., на Керівництво МПК з ПЗПСР в умовах надзвичайної ситуації, МПП з ПЗПСР) за типом семінару та сектором/сферою

- ▶ К-сть виявлених прогалин у спроможностях, усунутих за рахунок ініціатив із розбудови спроможностей.

ЗАСОБИ ВЕРИФІКАЦІЇ

- ▶ План розбудови спроможностей
- ▶ Звіт за результатами оцінювання міжвідомчих потреб у навчанні
- ▶ Звіти за результатами оцінювання тренінгів або семінарів.

КРОК 5. ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ТРЕНІНГИ АБО СЕМІНАРИ

Поширення інформації про заходи, організовані через ТРГ з ПЗПСР, або заходи з розбудови спроможностей від різних кластерів чи секторів, національних органів влади та місцевих організацій (напр., університетів).

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

Поширювати інформацію про тренінги або семінари із використанням списку розсилки ТРГ або щомісячних інформаційних бюлетенів.

КРОК 6. ОРГАНІЗАЦІЯ НАЛЕЖНОГО НАГЛЯДУ ТА ПОДАЛЬШОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ

Ініціативи з розбудови спроможностей не будуть сталими без організації навчання на робочих місцях, наставництва та нагляду. Одноразові тренінги не рекомендовані.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

Забезпечувати адвокацію організації навчання на робочих місцях, менторингу та нагляду для всіх ініціатив із розбудови спроможностей серед агенцій.

КРОК 7. СТВОРЕННЯ БАЗИ ДАНИХ НАВЧАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ ТА/АБО ТРЕНЕРІВ

Створення спільного диску з навчальними матеріалами або списком тренерів як частини ресурсного центру (основна функція 2).

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

- ▶ Збирати навчальні матеріали та вести реєстр тренерів.
- ▶ Заохочувати членів ТРГ ділитися своїми навчальними матеріалами одне з одним.

КРОК 8. (ОПЦІЙНО). СТВОРЕННЯ МІЖВІДОМЧОГО СТАНДАРТУ КОМПЕТЕНЦІЙ ДЛЯ ПОСАД У СФЕРІ ПЗПСР¹

В умовах тривалих надзвичайних ситуацій деякі ТРГ з ПЗПСР розробляли міжвідомчу систему компетенцій

для працівників сфери ПЗПСР у відповідному контексті. Така система визначала профілі працівників сфери ПЗПСР (напр., медичні працівники на рівні громади, соціальні працівники, фасилітатори, лікарі, спеціалісти з ведення випадків тощо), мінімальні необхідні кваліфікації, необхідні навички та знання (компетенції) та

програми навчання, рекомендовані для формування таких компетенцій.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

- ▶ Організувати семінар із членами ТРГ з ПЗПСР (в ідеалі, із залученням незалежного консультанта в ролі фасилітатора) для визначення структури компетенцій на основі стандартів агенцій та національних настанов.

- ▶ Заохочувати агенції та донорів до використання системи.

ПОРАДА

Вимоги мають бути реалістичними та узгодженими з національними законодавством і політиками (напр., у сфері праці), а також із місцевими контекстом і відповідними повноваженнями.

ПРАКТИЧНИЙ ПРИКЛАД 5 РОЗБУДОВА ПОТЕНЦІАЛУ ЧЛЕНІВ ТРГ З ПЗПСР АФГАНІСТАНУ

В Афганістані ТРГ з ПЗПСР очолює найменший національний співробітник, який працює на умовах повної зайнятості і організовує роботу групи.

Важливим є те, що донор підтримує ТРГ, фінансуючи низку міжвідомчих тренінгів, присвячених ПЗПСР, які є відкритими як для учасників ТРГ з ПЗПСР,

так і для членів кластерів або секторів. Щоб сприяти проведенню таких тренінгів, ТРГ з ПЗПСР розробила міжвідомчий план розбудови спроможностей на основі результатів міжвідомчого оцінювання потреб у навчанні та визначення пріоритетів. Визначені під час оцінювання потреб теми були включені в заявку на фінансування, яку було схвалено у 2019 році. Після цього протягом 2020 та 2021 років було проведено низку очних тренінгів, відкритих для членів ТРГ з ПЗПСР та інших агенцій.

Тренінгами було охоплено такі теми як важливі навички для дітей та молоді, базове та розширене консультування дорослих, Керівництво МПК з ПЗПСР, оцінювання ПЗПСР, МіО програм у сфері ПЗПСР, направлення у сфері ПЗПСР, а також практики раннього розвитку дітей та психічного здоров'я для піклувальників немовлят. Тренінги

та семінари проводились агентствами, що спеціалізуються на відповідній темі із залученням експертів DSS. Проект також включав взаємне навчання між організаціями, в рамках якого агенції (включно з Управлінням із питань психічного здоров'я Міністерства охорони здоров'я) відвідували проекти членів ТРГ з ПЗПСР та здійснювали візити для обміну знаннями. Такі візити організовували через ТРГ з ПЗПСР. Звіти за результатами їх здійснення представлялися на зустрічах групи щомісяця. Візити забезпечили підтримку в виконанні наглядової ролі Управління з питань психічного здоров'я та допомогли агенціям долучитися до ширших ініціатив, таких як Національна стратегія психічного здоров'я та «Стратегія підтримки жінок, дітей, людей з інвалідністю та людей, що постраждали внаслідок конфлікту».

¹ Платформа ВООЗ-ЮНІСЕФ Ensuring Quality in Psychological Support (EQUIP) може бути корисним інструментом для розвитку персоналу у сфері ПЗПСР. Вона містить інструменти для оцінювання компетенцій, рекомендації та ресурси для тренерів, модулі для онлайн-навчання, рекомендації щодо реалізації та інші компоненти. <https://equipcompetency.org/en-gb>

Ресурси Додаткові ресурси, які можуть допомогти в реалізації цієї функції, див. у додатку 14.

Основна функція 5

МОНІТОРИНГ І ОЦІНЮВАННЯ

ЧИМ ВАЖЛИВА ЦЯ ФУНКЦІЯ?

Сфера ПЗПСП швидко розвивається, і відповідна діяльність тепер є частиною багатьох гуманітарних заходів.

Однак якість і узгодженість таких заходів часто відрізняються. Крім того, в багатьох агенціях виникають труднощі з документуванням своєї роботи, що може призвести до складності демонстрації цінності діяльності у сфері ПЗПСП

та забезпечення підзвітності перед постраждалим населенням. Моніторинг і оцінювання (МіО) є частиною належної гуманітарної практики, яка усуває ці проблеми шляхом демонстрації колективного впливу та сприяння підвищенню якості. З огляду на це, ключовою роллю ТРГ з ПЗПСП є забезпечення МіО діяльності у сфері ПЗПСП та реагування в цілому.

ЗАГАЛЬНА СХЕМА МОНІТОРИНГУ Й ОЦІНЮВАННЯ ПРОГРАМ ІЗ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ТА ПСИХОСОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ¹

Схема МіО має від початку закладатися в усі програми у сфері ПЗПСП. У випадку включення ПЗПСП до діяльності в рамках існуючої програми відповідні плани МіО мають бути оновлені для включення до них компоненту ПЗПСП. Загальна схема моніторингу і оцінки програм із психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в умовах надзвичайної ситуації: із засобами для верифікації (версія 2.0) — корисний ресурс, яким можуть керуватися окремі агенції в МіО їхніх програм у сфері ПЗПСП, у тому числі у виборі погоджених цілей, результатів, продуктів, індикаторів і засобів

верифікації. Він також може використовуватися на міжвідомчому рівні членами ТРГ з ПЗПСП, які мають аналогічні програми. Здійснюючи якісні МіО, члени ТРГ з ПЗПСП можуть зробити внесок у глобальну доказову базу щодо підходів у сфері ПЗПСП у різних контекстах, а також створити механізми для інформування та аналізу думки постраждалих громад, реагування на отриманий зворотний зв'язок та вжиття коригувальних заходів для забезпечення підзвітності суб'єктів у сфері ПЗПСП перед постраждалим населенням, якому вони мають допомагати.

WHO / Sean Hawkey

¹ МПК (2021). Загальна схема моніторингу і оцінки програм із психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в умовах надзвичайної ситуації: із засобами верифікації (версія 2.0). [Посилання](#)

ЯКІ ІСНУЮТЬ МОЖЛИВІ КРОКИ?

КРОК 1.

ОЗНАЙОМЛЕННЯ АГЕНЦІЙ ІЗ ЗАГАЛЬНОЮ СХЕМОЮ МіО МПК ПРОГРАМ ПЗПСР

Спільно профінансовані або організовані ознайомчі семінари щодо пропонуваної МПК загальної схеми МіО можуть допомогти агентствам у розробці планів МіО та просуванні колективного підходу до оцінювання реагування.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ
Здійснювати адвокацію для фінансування міжвідомчих ознайомчих семінарів спільно з донорами та членами ТРГ з ПЗПСР.

ПОРАДА
Якщо досвід роботи в країні обмежений, фасилітаторів семінарів можна залучати через механізми екстреної підтримки.

КРОК 2.

УЗГОДЖЕННЯ Й РЕАЛІЗАЦІЯ ПІДХОДІВ ДО МіО

Узгодження підходів до МіО в подібних сферах діяльності (напр. веденні пацієнтів, організації дитячих клубів, послугах у сфері психічного здоров'я на рівні первинної медичної допомоги) може забезпечити підвищення якості, підтримку співпраці та розбудову доказової бази.

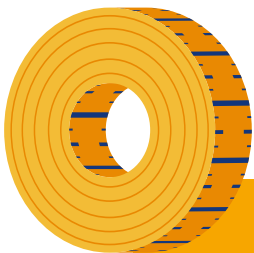
ПОРАДА
Обов'язково співпрацюйте з постраждалими людьми (напр., людьми з інвалідністю, людьми з порушеннями психічного здоров'я) у

розробці підходів МіО, щоб забезпечити їх культурну відповідність, інклюзивність та доступність.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ
Сприяти процесу розробки узгоджених підходів до МіО серед членів ТРГ за можливості.

ПОРАДА
► Це може відбуватися на щорічному одноденному семінарі або під час регулярних зустрічей ТРГ з ПЗПСР, присвячених темі МіО.

► Оскільки різні суб'єкти мають різні вимоги щодо звітності, адвокація для погодження вимог щодо МіО донорами також є важливою.

ЯК МОЖНА ВИМІРЯТИ ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОНАННЯ ЦІЄЇ ФУНКЦІЇ?

ЗАГАЛЬНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Покращення моніторингу й оцінювання програм у сфері ПЗПСР.

ІНДИКАТОРИ

- % постраждалих людей, що повідомляють про активну участь у моніторингу й оцінюванні програм у сфері ПЗПСР
- % членів ТРГ з ПЗПСР, які повідомляють про здійснення МіО програм у сфері ПЗПСР

ЗАСОБИ ВЕРИФІКАЦІЇ

- Спільні оцінювання
- Опитування або інтерв'ю членів ТРГ з ПЗПСР
- Щорічний аналіз і перегляд робочого плану і стратегії ТРГ на основі даних МіО та зворотного зв'язку, отриманого від постраждалого населення
- Звіт за результатами семінару з перегляду робочого плану

КРОК 3.

ВИЗНАЧЕННЯ ІНДИКАТОРІВ ТА ЗАСОБІВ ВЕРИФІКАЦІЇ У СФЕРІ ПЗПСП ДЛЯ КОЖНОГО СЕКТОРА

Розробка списку таких індикаторів може допомогти секторам інтегрувати ПЗПСП у планування реагування та, зрештою, у свою діяльність із реагування.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

► Співпрацювати з секторальними координаторами для визначення 2–3 пропонованих індикаторів та засобів верифікації для кожного сектора.

► Підтримувати координаторів в адвокаційній діяльності, спрямованій на включення визначених індикаторів у секторальні плани реагування.

ПОРАДА

В ідеалі, цей крок має відбуватися під час НРС або регулярного планування реагування, щоб забезпечити включення індикаторів до пропозицій щодо фінансування та стратегічних планів.

КРОК 4.

ОБМІН ІНФОРМАЦІЄЮ ТА ЗАСВОЄНИМИ УРОКАМИ

Обмін інформацією є ключем до підвищення якості послуг у сфері ПЗПСП та забезпечення підзвітності постраждалим особам.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

Сприяти регулярному обміну даними МіО під час зустрічей ТРГ з ПЗПСП.

КРОК 5.

ВИКОРИСТАННЯ МІО ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОГРАМ'

Зібрані дані МіО слід використовувати для інформування та вдосконалення реагування і забезпечення підзвітності гуманітарних організацій. ТРГ з ПЗПСП має слугувати прозорим форумом для обговорення даних і визначення рішень для посилення послуг, заповнення прога-

лин і вирішення проблем, визначених постраждалим населенням.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

Забезпечувати проведення спеціальних сесій або семінарів ТРГ з ПЗПСП, присвячених покращенню послуг на основі даних МіО.

ПОРАДА

Семінари можуть бути структуровані за ключовими напрямками роботи.

ПРАКТИЧНИЙ ПРИКЛАД 6 МІЖВІДОМЧІ СЕМІНАРИ ЩОДО МІО ПЗПСП

→ Спільні міжвідомчі ознайомчі семінари щодо Загальної схеми МіО МПК проводили в Афганістані, на Ка-

рибах, у Кокс-Базарі в Бангладеш, в Іраку, Шрі-Ланці, Сирії, Туреччині та Україні.

Ці семінари надали агентствам можливість дізнатися про схему і, що найважливіше, застосувати її цілі та результати, а також відповідні інструменти збирання даних до своїх поточних проєктів і використати їх для розробки майбутніх програм. Деякі семінари включали сесії, присвячені адаптації елементів схеми (цілей, результатів, індикаторів) до місцевого контексту та обміну ними

між секторами або кластерами. Так, у 2016 році ТРГ з ПЗПСП Південного Судану розробила індикатори ПЗПСП і поділилася ними з пріоритетним кластерами, у тому числі з кластерами охорони здоров'я, захисту (і відповідними підкластерами), координування таборів та управління ними і харчування. В результаті ці індикатори були використані як частина Плану гуманітарного реагування на відповідний рік, а в подальшому — адаптовані та застосовані в наступних програмних циклах.

¹ Детальнішу інформацію щодо реалізації підзвітності перед постраждалим населенням можна знайти в публікації: IASC. Accountability to Affected Populations (AAP): A brief overview. https://interagencystandingcommittee.org/system/files/iasc_aap_psea_2_pager_for_hc.pdf

Ресурси Додаткові ресурси, які можуть допомогти в реалізації цієї функції, див. у додатку 14.

Основна функція 6

СПРИЯННЯ ДОВГОСТРОКОВІЙ СТІЙКОСТІ

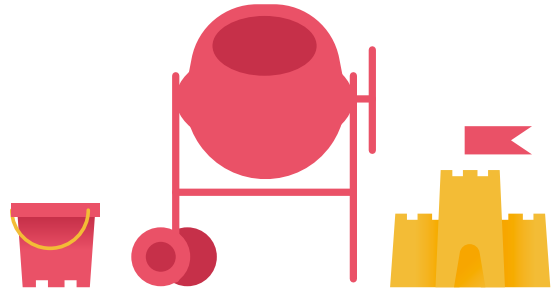
ЧИМ ВАЖЛИВА ЦЯ ФУНКЦІЯ?

Окрім викликів, гуманітарні кризи також створюють значні можливості для відновлення.¹

Багато надзвичайних ситуацій привертають увагу до ПЗПСП, часто вперше в постраждалих районах, через висвітлення в ЗМІ, підвищення обізнаності розробників політик та інтерес донорів. Таким чином, заходи, вжиті під час негайного та середньострокового реагування на надзвичайні ситуації, можуть підтримати або обмежити потенціал для створення стійких і довговічних систем. Відповідно, одним із ключових факторів, які потрібно враховувати ТРГ з ПЗПСП, і результатом кращої координації ПЗПСП є стійкість у довгостроковій перспективі. Однак під час кризи швидкі та прагматичні рішення можуть здаватися єдиним варіантом, навіть якщо вони не є стійкими в довгостроковій перспективі. Навіть в умовах існування сильних лідерства, співпраці чи підтримки, забезпечення довгострокових

зобов'язань у сфері ПЗПСП після фази надзвичайної ситуації може бути складним завданням. Тим не менш, у будь-якому випадку стійкість можна підвищити, якщо розглядати її як основу підходу від самого початку та пам'ятати про неї протягом усього процесу.

ПРАКТИЧНИЙ ПРИКЛАД 7 РОЗБУДОВА СТІЙКИХ СИСТЕМ ОХОРОНИ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я: 15 РОКІВ ПРОГРЕСУ

У 2004 році на Шрі-Ланці сталося цунамі, яке стало наймасштабнішим стихійним лихом, задокументованим в історії країни. До цього держава пережила три десятиліття громадянської війни.

Психічне здоров'я та психосоціальний добробут не були пріоритетом у країні, але після цунамі величезна міжнародна увага до неї забезпечила приплив ресурсів та дійових осіб, які,

серед іншого, зосередилися на питаннях ПЗПСП. Однак їхні спроможності суттєво відрізнялися, а діяльність іноді була неефективною, а в деяких випадках і потенційно шкідливою. Глава держави з самого початку усвідомлював виклики та важливість ПЗПСП і створив президентську робочу групу для координації реагування. Зацікавлені сторони також від самого початку орієнтувалися на довгострокову перспективу. МОЗ країни та ВООЗ співпрацювали з Коледжем психіатрів Шрі-Ланки та відповідними національними фахівцями у сфері психічного здоров'я для розробки 10-річної (на 2005–2015 рр.) Національної політики у сфері психічного здоров'я, яка була затверджена вже через 10 місяців після цунамі та стала орієнтиром для координації. У політиці було зроблено акцент на системах і послугах на рівні громад, а також на національному лідерстві та місцевих фахівцях. Із часом зацікавлені сторони у сфері ПЗПСП стали працювати разом для забезпечення позитивного впливу негайних заходів із реагування на реформу-

вання системи охорони психічного здоров'я загалом. У 2008 році, згідно з національною політикою у сфері психічного здоров'я, з метою нагляду за впровадженням політики у сфері психічного здоров'я під керівництвом Секретаря МОЗ була створена Національна консультативна рада з питань психічного здоров'я, до складу якої увійшли представники інших відповідних міністерств, професійних організацій, агенцій ООН, НУО, користувачів послуг і організацій піклувальників. У 2015 році розпочався перегляд політики, а в 2020 році була розроблена її остаточна версія.

Кількість районів зі стаціонарними відділеннями швидкої допомоги в лікарнях загального профілю зросла з 10 у 2005 році до 25 у 2021 році. Виїзні клініки на сьогодні існують майже в усіх медичних установах країни. Так, 291 клініка надає психіатричну допомогу на рівні громади. Спираючись на ці успіхи, компонент ПЗПСП також нещодавно було включено до Стратегічного плану Шрі-Ланки із забезпечення готовності до COVID-19 і реагування на нього на 2021 рік.

¹ Детальний аналіз та практичні приклади відбудови систем охорони психічного здоров'я з вдосконаленням після надзвичайних ситуацій див. у публікації: WHO (2014). Building back better: sustainable mental health care after emergencies. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/85377/9789241564571_eng.pdf?sequence=1

КРОК 1.

ВИЗНАЧЕННЯ Й ВИКОРИСТАННЯ МІСЦЕВИХ РЕСУРСІВ І СПРОМОЖНОСТЕЙ

ТРГ з ПЗПСП повинні пов'язувати діяльність групи з місцевими системами, ресурсами та спроможностями. Якщо міжнародні суб'єкти створюють нові системи чи послуги, ТРГ може слугувати форумом для обговорення питань щодо їхньої стійкості та планування переходу й передавання від самого початку.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

► Забезпечувати спільно з членами ТРГ із ПЗПСП адвокацію для врахування та зміцнення місцевих ресурсів і спроможностей, а також підтримки самопомоги при розробці програм.

► В разі залучення міжнародних суб'єктів, ініціювати регулярне обговорення локалізації, включаючи планування переходу та передавання від самого початку.

► Якщо ТРГ очолює представник міжнародної організації, обирати співкерівником місцевого партнера, в ідеалі — від початку надзвичайної ситуації.

ПОРАДА

У випадках, коли співкерівниками є міжнародні суб'єкти, а місцеві суб'єкти вагаються щодо виконання керівних обов'язків, запросіть останніх попрацювати спільно із керівниками.

КРОК 2.

УЗГОДЖЕННЯ З НАЦІОНАЛЬНИМИ ПОЛІТИКАМИ І ПЛАНАМИ

ТРГ з ПЗПСП повинні узгоджувати свою роботу з відповідними національними політиками або планами (напр., у сфері психічного здоров'я, освіти, соціального забезпечення). У випадках, коли таких інструментів не існує або вони застаріли, ТРГ також можуть забезпечувати підтримку в їх розробці чи вдосконаленні. Якщо це неможливо, альтернативою може бути розробка стандартів у сфері ПЗПСП на основі консенсусу (напр., див. МПП із ПЗПСП).

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

► Регулярно включати узгодження з національними політиками та планами до порядку денного та монітувати можливості для підтримки їх вдосконалення.

► За відсутності планів — взаємодіяти з зацікавленими сторонами для підтримки їх розробки або створення мінімальних стандартів у сфері ПЗПСП.

ЯКІ ІСНУЮТЬ МОЖЛИВІ КРОКИ?

КРОК 3. ПЛАНУВАННЯ ДОВГОСТРОКОВОЇ СТІЙКОСТІ

Метою ТРГ з ПЗПСП має бути створення систем ПЗПСП, які задовольняють широкі потреби, від рівня громади до третинного рівня медичної допомоги. У довгостроковій перспективі це може включати підтримку в підготовці фахівців та іншу діяльність із розвитку. ТРГ може відігравати ключову роль у колективній адвокації виділення ресурсів для підтримки побудови сталої системи, а не лише реалізації короткострокових проєктів.

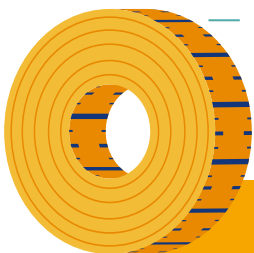
РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

► Забезпечувати регулярний перегляд сталості послуг членів ТРГ з ПЗПСП (див. контрольний список у додатку 13).

► Створити робочу підгрупу з питань сталої мобілізації ресурсів.

ПОРАДА

Намагайтеся об'єднати зусилля суб'єктів у сферах реагування на надзвичайну ситуацію і розвитку, а також донорів для підтримки сталості. Діяльність із реагування може стати демонстрацією концепції для адвокації довгострокових фінансування та підтримки.

ЯК МОЖНА ВИМІРЯТИ ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОНАННЯ ЦЬОЇ ФУНКЦІЇ?

ЗАГАЛЬНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Забезпечення реагуванням у сфері ПЗПСП сталості систем і послуг.

ІНДИКАТОРИ

► % цільових громад, мешканці яких повідомляють, що їх активно підтримують у самостійному розробленні, організації та реалізації діяльності у сфері ПЗПСП

► Оцінювання сталості реагування у сфері ПЗПСП

► Регулярне оцінювання локалізації, переходу та передавання (у випадку залучення міжнародних суб'єктів)

ЗАСОБИ ВЕРИФІКАЦІЇ

► Спільні оцінювання

► Контрольний список для підтвердження відповідності критеріям сталості (див. додаток 13)

► Оцінювання локалізації¹

¹ Статтю доступними все більше інструментів для моніторингу й оцінювання прогресу в локалізації реагування. Наприклад, див.: NEAR (2021). Localisation performance measurement framework. <https://reliefweb.int/report/world/localisation-performance-measurement-framework>

КРОК 4.

АДВОКАЦІЯ ВКЛЮЧЕННЯ ПЗПСП В НАЦІОНАЛЬНІ СИСТЕМИ ФІНАНСУВАННЯ

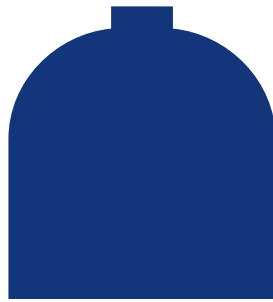
Адвокація інтеграції компонентів ПЗПСП в національні системи фінансування, такі як фінансування охорони здоров'я (напр., включення послуг у сфері психічного здоров'я в національній базовий пакет медичних послуг), є надзвичайно важливою

для забезпечення довгострокового фінансування.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

► Підтримувати адвокацію перед ключовими зацікавленими сторонами (напр., міністерствами охорони здоров'я, фінансів, соціальної політики, освіти, надзвичайних ситуацій) або брати участь у такій адвокації.¹

► Аналізувати доцільність організації семінарів, присвячених інвестиціям у послуги у сфері ПЗПСП.²

КРОК 5.

СПРИЯННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ ДОПОМОГИ ТА ПІДТРИМКИ ДЛЯ ПЕРСОНАЛУ ТА ВОЛОНТЕРІВ

Зміцнення психічного здоров'я та добробуту персоналу та волонтерів є надзвичайно важливим для забезпечення сталості. ТРГ можуть просувати як самопомогу, так і організаційну підтримку персоналу та волонтерів у кожній агенції.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

► Сприяти самопомозі в межах ТРГ (напр., організувати корпоративи, обговорення самопомоги).

► Створювати підгрупи для визначення й просування стратегій допомоги персоналу.

ПОРАДА

Дійте проактивно стосовно запитів щодо строків для членів ТРГ, щоб зменшити втому від дедлайнів і забезпечити підготовленість до періодів інтенсивної роботи.

ПРАКТИЧНИЙ ПРИКЛАД 8 РОЗБУДОВА СТАЛИХ СИСТЕМ ОХОРОНИ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я В ЛІВАНІ ПІД ЧАС І ПІСЛЯ ГУМАНІТАРНИХ КРИЗ³

Ліван — країна, що пережила довгу історію політичних заворушень і конфліктів. У ній також проживає кілька великих громад біженців, які тікають від лих у сусідніх країнах. Мірою прогресування поточної надзвичайної ситуації в Сирії в Лівані

відбувся масовий приплив переміщених осіб, що призвело до перевантаження багатьох систем і служб, у тому числі й без того недофінансованої системи охорони психічного здоров'я. Для реагування на ситуацію, що склалася, Міністерство громадського здоров'я співпрацювало з багатьма зацікавленими сторонами, включаючи ВООЗ, ЮНІСЕФ і Міжнародний медичний корпус, із метою запуску Національної програми психічного здоров'я (NMHR) — спільного проекту, націленого на реформування національної системи охорони психічного здоров'я та розбудову стійких систем для реагування на виклики, пов'язані з поточною надзвичайною ситуацією і не тільки. У 2015 році завдяки NMHR та широкому інклюзивному процесу за участі ключових зацікавлених сторін у країні було розроблено Стратегію у сфері психічного здоров'я та вживання психоактивних речовин на 2015–2020 роки. Стратегія стала ключем для забезпечення узгодженості програм і послуг від самого початку, і сприяла

формуванню довгострокового бачення, яке гарантувало універсальний доступ, у тому числі для біженців, і акцентувало увагу на моделі, орієнтованій на громаду. Крім цього, в рамках NMHR було створено цільову робочу групу з ПЗПСП (ТРГ з ПЗПСП) на чолі з Міністерством громадського здоров'я, ВООЗ та ЮНІСЕФ, для координації реагування на сирійську та інші кризи в частині ПЗПСП. На сьогодні група включає понад 60 партнерів із реагування і має на меті гармонізувати реагування у сфері ПЗПСП із забезпеченням сталості. Для цього вона розробляє річні плани дій, спрямовані на вирішення ключових проблем. Так, у 2016 році пріоритетом було визначено зміцнення національних і міжгалузевих систем направлення. Це забезпечило встановлення міцних зв'язків між сферами ПЗПСП, захисту, забезпечення житлом та іншими партнерами. ТРГ з ПЗПСП також відіграла ключову роль у координації реагування на пандемію COVID-19 і надзвичайну ситуацію, спричинену вибухом у порту Бейрута у 2020 році.

¹ Додаткові рекомендації щодо адвокації фінансування ПЗПСП для міністерств див. у публікації: Global Mental Health Action Network (2021). Demonstrating the Case for Mental Health Investment to Finance Ministers A Guide for Campaigners and Advocates. <https://www.nolostgeneration.org/media/4076/file/Urging%20ministries%20to%20invest%20in%20mental%20health%20-%20guide.pdf>

² Додаткові рекомендації щодо національних інвестиційних проектів у сфері психічного здоров'я див. у публікації: WHO (2021). Mental health investment cases: a guidance note. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240019386>

³ Адаптовано на основі: MHIN. Humanitarian crisis and mental health reform in Lebanon. https://www.mhinnovation.net/innovations/humanitarian-crisis-and-mental-health-reform-lebanon?qt-content_innovation=0#qt-content_innovation

Ресурси

Додаткові ресурси, які можуть допомогти в реалізації цієї функції, див. у додатку 14.

WHO / Hayley Goldbach

ЧИМ ВАЖЛИВА ЦЯ ФУНКЦІЯ?

Адвокація ПЗПС — це дії й повідомлення, спрямовані на те, щоб вплинути на осіб, що ухвалюють рішення, донорів та інших зацікавлених сторін, для забезпечення аналізу та пріоритизації потреб постраждалих людей у сфері ПЗПС.

Адвокація ПЗПС в ширшому значенні охоплює також підвищення обізнаності й може включати зусилля з розширення знань про ПЗПС, у тому числі про вплив надзвичайних ситуацій на психічне здоров'я та психосоціальний добробут, зменшення стигми та ефективні (і шкідливі) способи подолання проблем.

Адвокація є однією з ключових функцій ТРГ з ПЗПС. Однак характер адвокаційних заходів і підхід до них можуть відрізнятися залежно від середовища, культурного

контексту, форуму, очікуваних результатів та оцінених і пріоритизованих питань. У деяких випадках ключові зацікавлені сторони та особи, які ухвалюють рішення, можуть вчиняти дії або займати позиції, які обмежують можливість участі в адвокації ПЗПС, а суб'єкти у сфері ПЗПС можуть опинитися в складних ситуаціях, у яких існуватимуть сумніви щодо того, як коректно реагувати. Ключовим моментом, про який варто пам'ятати, є дотримання гуманітарних принципів при здійсненні будь-якої адвокації у сфері ПЗПС.

Було розроблено низку корисних інструментів і пакетів для адвокації ПЗПС, у тому числі для конкретних тем і напрямів діяльності у сфері ПЗПС.

ЯКІ ІСНУЮТЬ МОЖЛИВІ КРОКИ?

КРОК 1.

ОЦІНЮВАННЯ ТА ПРІОРИТИЗАЦІЯ ПОТРЕБ В АДВОКАЦІЇ

Ключові питання для адвокації слід пріоритизувати відповідно до місцевих потреб і проблем.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

- ▶ Сприяти розробці плану адвокації ПЗПСП для ТРГ.
- ▶ Регулярно включати потреби адвокації до порядку денного зустрічей ТРГ з ПЗПСП.

ПОРАДА

Визначати пріоритети для адвокації та підвищення поінформованості можна на основі оцінювання потреб.

КРОК 2.

РОЗРОБКА ТА ПОШИРЕННЯ КЛЮЧОВИХ ПОВІДОМЛЕНЬ ДЛЯ АДВОКАЦІЇ ПЗПСП¹

Наявність погодженого плану та спільного набору повідомлень забезпечує послідовність, підтримку партнерів і покращення співпраці. Адвокаційна діяльність ТРГ з ПЗПСП може бути включена до офіційних робочих планів групи та передбачати виділення відповідного фінансування.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

- ▶ Сприяти розробці ключових повідомлень щодо ПЗПСП.
- ▶ Забезпечувати адвокацію ПЗПСП на більших координаційних зустрічах (напр., зустрічах кластерів/сфер відповідальності, зустрічах МККГ), зустрічах із відповідними зацікавленими сторонами.

ПОРАДА

Знайдіть місцевих лідерів і чемпіонів (які можуть бути або не бути експертами у сфері ПЗПСП), щоб краще доносити розроблені повідомлення.

КРОК 3.

ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ПОСЛУГИ У СФЕРІ ПЗПСП

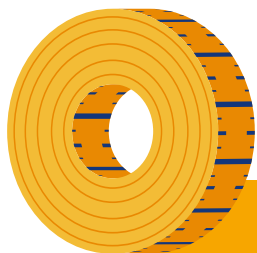
Розробка та розповсюдження інформаційних, освітніх та комунікаційних (ІОК) матеріалів, включаючи інформацію, щодо ПЗПСП, можуть координуватися в рамках ТРГ з ПЗПСП. Матеріали мають бути відповідними для контексту та постраждалого населення, а також враховувати культуру, грамотність і доступ до технологій.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

Сприяти поширенню ІОК-матеріалів відповідно до плану адвокації ТРГ.

ПОРАДА

Виступи на радіо, постановки, круглі столи, інформаційні бюлетені та інші формати можуть бути корисними для підвищення обізнаності та збільшити охоплення.

ЯК МОЖНА ВИМІРЯТИ ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОНАННЯ ЦЬОЇ ФУНКЦІЇ?

ЗАГАЛЬНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Визнання ПЗПСП наскрізним пріоритетом для вжиття заходів.

ІНДИКАТОРИ

- ▶ К-сть реалізованих заходів із підвищення інформованості про ПЗПСП
- ▶ Розробка адаптованого набору ключових повідомлень щодо ПЗПСП
- ▶ К-сть і типи ключових планів реагування та стратегій (напр., національних планів, планів гуманітарного реагування, мультисекторальних стратегій) або запитів на фінансування, які включають компонент ПЗПСП

ЗАСОБИ ВЕРИФІКАЦІЇ

- ▶ Звіти за результатами заходів
- ▶ Попередні та заключні опитування щодо знань і ставлень у сфері ПЗПСП та зворотний зв'язок
- ▶ Щорічний аналіз конкурсів пропозицій, бюджетів та планів реагування (напр., під час циклів HNO та HRP; див. додаток 12).

¹ Референтна група МПК з ПЗПСП (2011). Загальні рекомендації з ведення адвокації: Керівництво МПК з психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в умовах надзвичайної ситуації. 2011. <https://interagencystandingcommittee.org/system/files/2022-05/Advocacy%20Package%2C%20IASC%20Guidelines%20on%20Mental%20Health%20and%20Psychosocial%20Support%20in%20Emergency%20Settings%20%28Ukrainian%29.pdf>

КРОК 4. ПРОВЕДЕННЯ БРИФІНГІВ ЩОДО ПЗПСП

Брифінги щодо ПЗПСП можуть сприяти визнанню цінності ПЗПСП різними суб'єктами. Аналогічно, інформування партнерів про потреби у сфері ПЗПСП, що виникають у зв'язку з надзвичайною ситуацією, а також про реагування, прогалини та проблеми може бути критично важливим для нарощування підтримки.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

► Контактувати з донорами та ключовими зацікавленими сторонами для координації брифінгів щодо ПЗПСП.

► Координувати ознайомчі сесії із зацікавленими агенціями та секторами (див. додаток 14).

ПОРАДА

Підготовка коротких записок із ключовими повідомленнями може бути ефективним методом поширення інформації.

КРОК 5. ПІДТРИМКА ТЕМАТИЧНИХ АДВОКАЦІЙ ЧИ ПІДВИЩЕННЯ ОБІЗНАНОСТІ

ТРГ з ПЗПСП можуть також підтримувати адвокацію та підвищення обізнаності щодо відповідних тем через спільні заходи, кампанії чи сесії та в партнерстві з існуючими громадськими групами та іншими зацікавленими сторонами.

РОЛЬ СПІВКЕРІВНИКІВ

► Сприяти визначенню центральних питань для адвокації серед членів ТРГ.

► Підтримувати планування адвокаційної діяльності на основі робочого плану ТРГ з ПЗПСП.

ПОРАДА

Використовуйте глобальні події, такі як Всесвітній день психічного здоров'я (10 жовтня), для проведення спільних заходів. ТРГ може підтримувати координацію таких заходів.

ПРАКТИЧНИЙ ПРИКЛАД 9 ПІДВИЩЕННЯ ПО- ІНФОРМОВАНOSTІ В КРАЇНАХ КАРИБ- СЬКОГО БАСЕЙНУ

У 2017 році багато країн Карибського басейну серйозно постраждали від ураганів категорії 5, які отримали назви Ірма та Марія. Такі явища не є абсолютно унікальними. З подібними лихами стикаються багато країн Карибського басейну.

Під час реагування на надзвичайні ситуації потреби у сфері ПЗПСП часто не задовольнялися навіть за наявності у країнах планів реагування в частині ПЗПСП. Проблема полягала в тому, що попри комплексний характер та коректну підготовку планів, їх реалізація була обмежена через недостатні обізнаність та знання у сфері ПЗПСП, від-

сутність пріоритизації та брак ресурсів і можливостей на місцях. Щоб вирішити ці проблеми, Карибський банк розвитку (CDB) і Панамериканська організація охорони здоров'я (ПАНО) об'єдналися для реалізації проекту з чотирма цілями: 1) розбудова спроможностей; 2) комунікація та підвищення обізнаності; 3) моніторинг і оцінювання; 4) розробка реалістичних планів для кожної країни, включаючи стандартні операційні процедури (СОП) для ухвалення рішень під час реагування на надзвичайні ситуації.

Головною метою напряму «комунікація та підвищення обізнаності» було подолати вплив стигми щодо психічного здоров'я та традиційних ролей у громадах країн Карибського басейну. Для вирішення цих проблем учасники реалізували кампанію з підвищення обізнаності щодо питань ПЗПСП у громадах, які регулярно страждають від ураганів, включаючи багато сільських острівних громад, де реагування на надзвичайні ситуації значною мірою залежить від підтримки громади та місцевих суб'єктів.

Відштовхуючись від принципу «одна любов, одна сім'я», поширеного в багатьох карибських культурах, для розповсюдження інформації про те, як краще долати проблеми та зменшувати стигму, пов'язану зі зверненням за допомогою, було розроблено інформаційну кампанію та слоган «Сильніші разом». Кампанія включала оголошення для громадськості, повідомлення на радіо та в соціальних мережах, опублікування реальних історій та ілюстрованих коміксів із зображенням того, як надавати базову психосоціальну підтримку, таку як ППД, друзям, членам родини та сусідам.

У листопаді 2021 року міністри та національні державні органи Американського регіону прийняли декларацію про впровадження Сендайської рамкової програми щодо зменшення ризику стихійних лих (2015–2030). ПЗПСП було включено до пункту 24 декларації: «Підтримка психічного здоров'я та психосоціального добробуту шляхом посилення механізмів психосоціального реагування і підтримки в плануванні зменшення ризику лих та відновлення.»

Ресурси Додаткові ресурси, які можуть допомогти в реалізації цієї функції, див. у додатку 14.

WHO / Lyndsey Mackenzie

WHO / Blink Media - Nana Kofi Acquah

WHO / Lyndsey Mackenzie

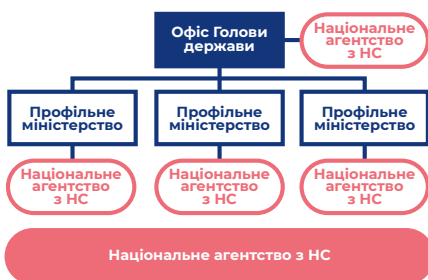

Додаток 1 Короткий огляд поширених координаційних структур

Національні координаційні механізми

У багатьох випадках країни вже мають спеціальні структури, політики й системи та керують координацією реагування на надзвичайні ситуації, у той час коли зовнішні суб'єкти та інші структури, такі як кластерна система, можуть бути менш активними. Багато з таких країн почали робити акцент на забезпеченні готовності та зменшенні ризику лих (ЗРЛ), створюючи координаційні структури ще до виникнення надзвичайних ситуацій і поєднуючи гуманітарну сферу зі сферою розвитку. У цьому контексті агенції ООН та МНУО¹ часто виконують допоміжну роль, а національне агентство з надзвичайних ситуацій чи управління ризиками або інший аналогічний орган керує забезпеченням готовності й реагуванням та координує діяльність різних суб'єктів, у тому числі профільних міністерств. Національні товариства Червоного Хреста та Червоного Півмісяця як уповноважені агентства з реагування, що допомагають державним органам влади, також завжди беруть активну участь у національних координаційних

Варіації структури національних агентств із надзвичайних ситуацій

механізмах. При цьому такі моделі координації можуть істотно відрізнитися. Взаємодія між міжнародними суб'єктами та моделями координації під керівництвом уряду може бути пов'язана як із можливостями, так і з певними викликами. Уряди та зовнішні суб'єкти можуть не мати достатньої інформації одне про одного, в тому числі про цілі та повноваження іншої сторони, внаслідок чого їм може бути складно узгодити пріоритети, вони можуть мати різні погляди чи ідеї щодо координації або стикатися з конкуренцією між політичними та гуманітарними завданнями. Однак в ідеалі керівництво з боку уряду в координації з іншими суб'єктами посилює підзвітність, підкреслює національну автономію та забезпечує стійкий зв'язок між реагуванням і довгостроковим розвитком.²

Кластерна координація³

Кластерний підхід є основою сучасної системи координації міжнародної гуманітарної допомоги і, у свою чергу,

ґрунтується на секторній системі, організованій навколо циклу гуманітарної програми. У цьому контексті «сектор» означає окремий технічний напрям роботи (напр., освіта, охорона здоров'я, логістика). Кластерний підхід реалізують для покращення координації за рахунок групування гуманітарних організацій — як у структурі ООН, так і поза нею — за визначеними секторами гуманітарної діяльності та формалізації обов'язків агенцій, яким доручено керувати тим чи іншим кластером. Кластери активують коли 1) існують прогалини в реагуванні та координації через істотні зміни чи погіршення ситуації та 2) наявні національні спроможності реагування чи координації не дозволяють задовольнити потреби у спосіб, який узгоджується з гуманітарними принципами.⁴

1 У грудні 1991 року Резолюцією 46/182 Генеральної Асамблеї ООН було створено Міжвідомчий постійний комітет (МПК) як координаційний форум найвищого рівня в системі ООН.⁵

2 У 2005 році під час масштабної реорганізаційної реформи гуманітарної системи було запроваджено кластерний підхід. Мета його впровадження полягала у підтримці урядів у зміцненні координації зовнішньої допомоги в реагуванні на надзвичайні ситуації (окрім ситуацій, пов'язаних із біженцями) у партнерстві з Управлінням ООН із координації гуманітарних справ (УКГС ООН).

3 Кластери. МПК створив на глобальному рівні 11 кластерів, кожен із яких може бути активований МПК в умовах надзвичайної ситуації відповідно до наявних потреб. В ідеалі, кластери створюють підґрунтя для рівного, підзвітного й демократичного

партнерства між їхніми членами та сприяють координації оцінювань, виявленню прогалин і вирішенню проблем національними НУО, профільними міністерствами, міжнародними НУО, національними Товариствами Червоного Хреста та Червоного Півмісяця та агенціями ООН, що працюють в одному напрямку. В ідеалі, кластери підтримують і доповнюють національні, а не створюють паралельні механізми реагування. У кластері захисту існують сфери відповідальності (також відомі як підкластери), зосереджені на специфічних сферах діяльності (глобальний кластер захисту має чотири спеціалізовані сфери відповідальності: захист дітей; протидія гендерно зумовленому насильству; забезпечення житлом, земля і власність; та протимінна діяльність).

4 Гуманітарний координатор (ГК). ГК відповідає за організацію та надання на рівні країни міжнародної гуманітарної допомоги, яка координується через кластери та контролюється гуманітарною командою країни (ГКК) під загальним керівництвом Координатора надзвичайної допомоги (ERC), який контролює глобальне реагування на надзвичайні ситуації.⁶

5 Міжкластерна координаційна група (МККГ). МККГ (яку іноді також називають міжсекторальною) — це форум для співпраці між секторами/кластерами, який звітує перед ГКК і працює над забезпеченням координації між кластерами, узгоджуючи їх цілі та зменшуючи дублювання зусиль.

6 Керівні агенції кластерів або сфер відповідальності. Керівні агенції — це уповноважені МПК агенції, які відповідають за організацію роботи кластерів у країні. Для сфер відповідальності також

Кластерний підхід до гуманітарних надзвичайних ситуацій

призначають керівні агенції. За можливості такі агенції працюють спільно з урядом або надають йому підтримку. Їх обирають на основі спроможностей, операційної присутності та здатності до розширення. Вони також погоджуються бути «постачальником останньої інстанції», тобто в разі існування критичних прогалин, керівники кластерів відповідають за звернення до партнерів для їх усунення або усувають їх самостійно.

7 Координатор кластера. Координатор кластера — це особа, якій доручено організувати діяльність певного кластера в країні та діяти від імені такого кластера.

8 Члени кластера. Членами кластера є агенції, які працюють у відповідному секторі і є активними у кластері.

Координація у ситуаціях, пов'язаних із біженцями, та ситуаціях змішаного типу⁷

У ситуаціях, пов'язаних із біженцями, УВКБ ООН уповноважене координувати допомогу, надавати захист, знаходити довгострокові рішення та захищати права біженців і осіб без громадянства. Координація реагування на ситуації, пов'язані з біженцями, є подібною до кластерної координації, однак зазвичай вона структурована за секторами (окремими технічними сферами), а не формальними кластерами (офіційними групами з керівними агенціями та офіційною підзвітністю).

В умовах багатьох гуманітарних криз наявність біженців поєднується з внутрішнім переміщенням населення. Зазвичай це кваліфікують як «ситуації змішаного типу». У таких ситуаціях УВКБ ООН, уряд приймаючої країни та гуманітарний координатор (призначений УКГС ООН) визначають, який механізм міжвідомчої координації є найбільш відповідним. Якщо в одному районі існують табори для біженців або певна концентрація біженців, може бути розроблена окрема модель координації біженців під керівництвом уряду приймаючої країни, у якій УВКБ ООН може бути співкерівником. Кількість активованих секторів визначається за результатами обговорень УВКБ ООН та органів державної влади й може істотно відрізнятися залежно від контексту.

Координація в умовах надзвичайних ситуацій у сфері громадського здоров'я

Реагування на надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я (РНЕ) організоване навколо стратегічних компонентів (таких як комунікація щодо ризиків, ведення випадків, вакцинація). Функціональна програма управління РНЕ

та оперативний центр із реагування на надзвичайні ситуації (ЕОС) є ключовими елементами координації на національному рівні. Нормативну базу для управління РНЕ на національному, регіональному та глобальному рівнях забезпечують Міжнародні медико-санітарні правила (ММСП 2005 р.). ММСП вимагають від держав-членів (національних урядів) розвивати, зміцнювати й підтримувати свої спроможності для швидкого та ефективного реагування на ризики для громадського здоров'я. Згідно з ММСП, країни також зобов'язані повідомляти ВООЗ про всі події, які можуть становити РНЕ, що мають міжнародне значення, після чого можуть бути активовані міжнародні системи координації та реагування. Кожна країна, що підписала ММСП, також зобов'язана призначити національного координатора з питань ММСП, розробити національний план на випадок надзвичайних ситуацій, який міститиме чіткі протоколи, а також посилювати та підтримувати свої спроможності нагляду та реагування. За умови існування таких структур, саме вони є відправною точкою для взаємодії з місцевою владою. Однак пандемія COVID-19 суттєво вплинула на те, як координується реагування на РНЕ. На глобальному рівні реагування на COVID-19 координувалося за допомогою багатьох нових механізмів, інструментів і платформ.⁸ Для підтримки координації на національному рівні було розроблено Стратегічні плани із забезпечення готовності до COVID-19 і реагування на нього (SPRP) на 2020 та 2021 роки, а також супровідні настанови щодо операційного планування⁹, у яких були визначені цілі та заходи, згруповані за 10 основними напрямками реагування на COVID-19. Перший компонент SPRP на 2021 — «Координація, планування, фінансування та моніторинг» — передбачає створення країнами мультисекторальних механізмів координації для полегшення координації, обміну інформацією та розробки національних планів реагування.

Територіальна координація¹⁰

Територіальна координація організовує зусилля навколо місцевих контекстів та наявних структур і систем, при цьому наголошуючи на місцевому управлінні реагуванням. У рамках такого підходу керування здійснюють субнаціональні установи чи суб'єкти (місцеві суб'єкти, мери, керівництво муніципалітетів чи районів/провінцій), а зовнішні міжнародні суб'єкти працюють із наявними системами та через них. Територіальна координація добре узгоджується з програмою локалізації в рамках Великої угоди — договору між багатьма донорськими та гуманітарними організаціями, спрямованого на надання більшого обсягу за-

собів людям, які їх потребують, і підвищення ефективності та результативності гуманітарної діяльності. Територіальна координація може бути реалізована в різних формах, однак, як правило, відбувається згідно з трьома визначальними принципами. Зокрема: 1) організація та спрямування програм має відбуватися за географічним принципом із визнанням відмінностей у контекстах різних криз; 2) програми мають бути мультисекторальними та мультидисциплінарними, а не групуються в окремі сектори чи кластери; і 3) при розробці програм мають бути забезпечені компоненти місцевої участі та відповідальності.¹¹

1 В Атлас психічного здоров'я ВООЗ 2020 року вперше була включена надана державами-членами інформація про програми, в які було інтегровано компоненти ПЗПСП, забезпечення готовності та зменшення ризику лих. Це свідчить про зростання інтересу до сфери ПЗПСП. Загалом 28% держав-членів повідомили про наявність таких програм у країні.

2 Детальний аналіз можливостей та викликів, пов'язаних із урядовими координацією та лідерством, див. у розділі 3.4.2: Knox-Clarke P and Campbell L. Exploring Coordination in Humanitarian Clusters. 2015. ALNAP Study: London. <https://www.alnap.org/help-library/exploring-coordination-in-humanitarian-clusters>

3 Детальніша інформація про кластерний підхід доступна за посиланням: <https://www.humanitarianresponse.info/en/about-clusters/what-is-the-cluster-approach>

4 Щоб дізнатися більше про активацію кластерів, відвідайте сторінку: <https://www.humanitarianresponse.info/en/coordination/clusters/activation-and-deactivation-clusters>

5 Детальнішу інформацію про МПК можна знайти на сторінці: <https://interagencystandingcommittee.org/>

6 Детальнішу інформацію про різних суб'єктів, задіяних у кластерній системі, можна знайти на сторінці: <https://www.humanitarianresponse.info/en/coordination/clusters/who-does-what>

7 Щоб дізнатися більше про координацію в ситуаціях, пов'язаних із біженцями, та ситуаціях змішаного типу, див.: <https://emergency.unhcr.org/entry/38270/refugee-coordination-model-rcm>

8 Наприклад, відвідайте WHO COVID-19 Partners Platform for Health in Emergencies: <https://covid19partnersplatform.who.int/en/>

9 Детальнішу інформацію можна знайти за посиланням: <https://www.who.int/publications/i/item/draft-operational-planning-guidance-for-un-country-teams>

10 Щоб дізнатися більше про галузеву координацію, відвідайте сторінку: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/inclusive-coordination-konyndyk-saez-worden.pdf>

11 Parker E and Maynard V. Humanitarian Response to Urban Crises: a Review of Area-Based Approaches. IIED Working Paper. London: IIED; 2015. <http://pubs.iied.org/10742IIED.html?k=maynard&r=p>

Додаток 2 ПЗПСП в компонентах реагування на РНЕ

Компонент	Приклади діяльності у сфері ПЗПСП
 Координація, планування, фінансування і моніторинг	<ul style="list-style-type: none"> Створення функціональної мультисекторальної технічної робочої групи з питань психічного здоров'я та психосоціальної підтримки (ПЗПСП). Розробка стратегії ПЗПСП, що спрямована на усунення страху, стигми та негативних механізмів подолання проблем і спирається на підтримку громади. Впровадження механізмів моніторингу, оцінювання, підзвітності та навчання для вимірювання ефективності діяльності у сфері ПЗПСП.
 Комунікація щодо ризиків та взаємодія з громадськістю	<ul style="list-style-type: none"> Включення повідомлень про подолання стресу і доступ до послуг самопомоги та ПЗПСП у комунікацію щодо ризиків та взаємодію з громадськістю. Сприяння діалогу в громадах для забезпечення реінтеграції в них постраждалих та уникнення стигматизації.
 Нагляд, епідеміологічне розслідування випадків та відстеження контактів	<ul style="list-style-type: none"> Зміцнення потенціалу персоналу, що працює з клієнтами (напр., медичних працівників, членів похоронних бригад) для освоєння базових навичок психосоціальної допомоги і підтримувальної комунікації, в тому числі під час виявлення випадків та ізоляції/лікування/направлення пацієнтів. Включення культурно специфічних питань щодо ПЗПСП, потреб та наявних ресурсів у системи й діяльність із нагляду й оцінювання ризиків.
 Пункти перетину державного кордону, міжнародні подорожі та перевезення, масові зібрання	<ul style="list-style-type: none"> Поширення інформації в пунктах пропуску, у транспорті та в місцях масового зібрання, через матеріали (плакати, відео), які підвищують обізнаність про: 1) РНЕ; 2) безпечні практики; 3) позитивні стратегії подолання труднощів для зміцнення психічного здоров'я та добробуту. Забезпечення доступності послуг у сфері ПЗПСП для персоналу транспортних компаній, що постраждав унаслідок запобіжних заходів (напр., моряків, які не можуть відправитися в рейс).
 Лабораторії й діагностика	<ul style="list-style-type: none"> Забезпечення доступності послуг у сфері ПЗПСП для всього лабораторного персоналу. Розробка системи для виявлення людей, що мають порушення психічного здоров'я, та їх направлення для отримання кваліфікованої допомоги в кожному закладі.
 Профілактика інфекцій та інфекційний контроль, водопостачання, санітарія та гігієна	<ul style="list-style-type: none"> Сприяння спілкуванню між пацієнтами, які перебувають на ізоляції чи карантині, та членами їхніх родин шляхом організації відвідувань або телефонного зв'язку. За можливості забезпечення перебування дітей зі своїми піклувальниками у дружиньому до дітей середовищі з урахуванням специфічних потреб.
 Ведення випадків, клінічна діяльність та терапія	<ul style="list-style-type: none"> Забезпечення доступності послуг у сфері ПЗПСП для всіх контактних та інфікованих осіб, а також медичних працівників — незалежно від місця та відділення. Надання базових послуг у сфері ПЗПСП всім людям, що одужали/завершили ізоляцію, та підтримка їх реінтеграції в родини та громади.
 Операційна підтримка та логістика	<ul style="list-style-type: none"> Здійснення картування (напр., за принципом «4Ws») доступних послуг і ресурсів у сфері ПЗПСП у рамках планування та оцінювання операційної підтримки та логістики.
 Підтримка основних послуг і систем охорони здоров'я	<ul style="list-style-type: none"> Включення послуг у сфері ПЗПСП у переліки основних послуг країн і механізми управління наданням основних послуг із охорони здоров'я. Адаптація наявних служб та операційної діяльності у сфері ПЗПСП для підтримки доступу до них під час РНЕ із урахуванням заходів із профілактики інфекцій та інфекційного контролю.¹ Оцінювання й моніторинг наявності й доступності послуг у сфері ПЗПСП для виявлення прогалин і перегляду порушених маршрутів направлення.
 Вакцинація	<ul style="list-style-type: none"> Надання базової психосоціальної підтримки в рамках процедур вакцинації, у тому числі особам, у яких виникають побічні ефекти від вакцинації.
 Безпечні практики поховання із забезпеченням належної поваги до померлих	<ul style="list-style-type: none"> Підтримка громад в організації безпечних практик поховання із забезпеченням належної поваги до померлих та дотриманням правил інфекційного контролю. Навчання груп, відповідальних за проведення безпечних і гідних похоронних обрядів, поховання та дезактивації, в питаннях надання базової психосоціальної підтримки.

¹ Приклади рекомендацій у контексті пандемії COVID-19 див. у публікації: Практичні аспекти реалізації багатосекторних програм із ПЗПСП під час пандемії COVID-19. МПК 2020 <https://interagencystandingcommittee.org/iasc-reference-group-mental-health-and-psycho-social-support-emergency-settings/iasc-guidance-operational-considerations-multisectoral-mental-health-and-psycho-social-support>

Додаток 3 Ресурси для інтеграції ПЗПСП в різні сектори

Сектор	Ресурси
 Мульти-секторальні ресурси	<ul style="list-style-type: none"> ● МПК (2007). Керівництво з ПЗПСП в умовах надзвичайної ситуації. Доступне багатьма мовами. ● MHPSS.net Emergencies Toolkit Version 2.0. Посилання. ● ВООЗ, ЮНІСЕФ, УВКБ ООН та ЮНФПА. Мінімальний пакет послуг із ПЗПСП. Доступний англійською, іспанською та українською мовами.
 Освіта	<ul style="list-style-type: none"> ● ECW (2021). Technical Guidance Note on MHPSS in Education in Emergencies and Protracted Crises. Посилання. ● INEE (2019). Psychosocial Support: Social and Emotional Learning Training Module. Доступно англійською, французькою, португальською та іспанською мовами. ● MHPSS.net (2021). MHPSS and Education in Emergencies Toolkit. Посилання.
 Харчування	<ul style="list-style-type: none"> ● Action Contre la Faim (2013). Manual for the Integration of Child Care Practices and Mental Health into Nutrition Programmes. Посилання. ● Inter-Agency Working Group on Infant and Young Child Feeding in Emergencies (IFE) (2017). Infant and Young Child Feeding in Emergencies: Operational Guidance for Emergency Relief Staff and Programme Managers Version 3.0. Доступне багатьма мовами.
 Охорона здоров'я	<ul style="list-style-type: none"> ● IASC (2010). MHPSS in Emergency Settings: What should health actors know? Посилання. ● Проект «Сфера» (2018). Гуманітарна Хартія і мінімальні стандарти при наданні гуманітарної допомоги. Доступні багатьма мовами. ● ВООЗ (2022). Запровадження охорони психічного здоров'я та психосоціальної підтримки (ПЗПСП) у надзвичайних ситуаціях. Посилання.
 Захист	<ul style="list-style-type: none"> ● IASC (2010). MHPSS in Emergency Settings: What should protection managers know? Посилання. ● Global Protection Cluster (2020). MHPSS and protection outcomes: Why joint action to improve mental health and psychosocial wellbeing of people affected by conflict, violence and disasters should be a priority for all protection actors. Посилання.
 Захист дітей	<ul style="list-style-type: none"> ● Alliance for Child Protection in Humanitarian Action (2019). Child Protection Minimum Standards and Associated Resources. Посилання. ● Child Protection AoR. Remote training video series: Orientation of frontline workers delivering community based mental health and psychosocial support. Доступні англійською, французькою та іспанською мовами.
 Протимінна діяльність	<ul style="list-style-type: none"> ● Anti-Personnel Mine Ban Convention (2011). Assisting Landmine and Other ERW Survivors in Disarmament, Disability and Development. Посилання. ● Anti-Personnel Mine Ban Convention (2016). Guidance on Victim Assistance Reporting. Посилання. ● Humanity and Inclusion. How to implement victim assistance obligations factsheet: Topic 3. Доступна багатьма мовами.
 Гендерно зумовлене насильство	<ul style="list-style-type: none"> ● GBV AoR (2019). Inter-Agency Minimum Standards for Gender-Based Violence in Emergencies Programming. Посилання. ● GBV Guidelines Reference Group & Gender-Based Violence AoR (2018). How to support survivors of gender-based violence when a GBV actor is not available in your area. A step-by-step Pocket Guide for humanitarian practitioners (version 2.0). Доступний багатьма мовами. ● UN Women, UNFPA, WHO, UNDP & UNODC (2015). Essential Services Package for Women and Girls Subject to Violence. UN Joint Programme on Essential Services for Women and Girls Subject to Violence. Посилання.
 Притулок/ СССМ	<ul style="list-style-type: none"> ● IASC (2010). MHPSS in Emergency Settings: What should camp coordination and camp management actors know? Посилання. ● CCCM Cluster (2015). Camp Management Toolkit. Посилання. ● Webb S and Weinstein Sheffield E (2021). Mindful Sheltering. Oxford: Oxford Brookes University & CARE International UK. Посилання.
 WASH	<ul style="list-style-type: none"> ● IASC (2007). IASC Guidelines on MHPSS in Emergency Settings: Action sheet 11.1. Доступний багатьма мовами.

Додаток 4 Список індикаторів для основних функцій

Загальна ціль: зменшення страждань і покращення психічного здоров'я та психосоціального добробуту за рахунок кращої координації ПЗПСП

Основні функції	Загальні результати	Індикатори	Засоби верифікації
1. (Повторне) Створення ТРГ та підтримка її діяльності	Створення функціональної ТРГ із ПЗПСП та забезпечення нею кращої координації	<ul style="list-style-type: none"> Наявність функціонального робочого плану, розробленого у співпраці з місцевими суб'єктами та постраждалими людьми % завдань із робочого плану, виконаних протягом певного періоду (напр., одного року) % членів ТРГ з ПЗПСП, які є місцевими або національними суб'єктами 	<ul style="list-style-type: none"> Перегляд робочого плану Протоколи зустрічей
2. Управління інформацією	Наявність інформації про масштаб і характер реагування у сфері ПЗПСП та визначення прогалин і потреб	<ul style="list-style-type: none"> К-сть прогалин, усунутих за результатами картування/аналізу прогалин % оцінювань потреб або робочих планів, у які інтегровано компонент ПЗПСП 	<ul style="list-style-type: none"> Звіт за результатами картування та аналізу прогалин Оцінювання або перегляд робочого плану
3. Встановлення зв'язків між зацікавленими сторонами	Інтеграція ПЗПСП в роботу відповідних кластерів, секторів та партнерів	<ul style="list-style-type: none"> К-сть спільних ініціатив або напрямів діяльності Створення функціональної системи направлень К-сть секторів та сфер відповідальності, представлених на зустрічах ТРГ з ПЗПСП 	<ul style="list-style-type: none"> Звіти за напрямами діяльності Записи про направлення Протоколи зустрічей
4. Розбудова спроможностей, обмін знаннями та взаємна підтримка	Демонстрація гуманітарними суб'єктами розширених знань та спроможностей у сфері ПЗПСП	<ul style="list-style-type: none"> Існування плану розбудови спроможностей у сфері ПЗПСП з чітко визначеними індикаторами К-сть гуманітарних суб'єктів, які орієнтуються на рекомендації у сфері ПЗПСП та дотримуються принципу «не нашкодити» (напр., на Керівництво МПК з ПЗПСП в умовах надзвичайних ситуацій, МПП з ПЗПСП) за типом семінару та сектором/сферою діяльності К-сть виявлених прогалин у спроможностях, усунутих за рахунок ініціатив із розбудови спроможностей 	<ul style="list-style-type: none"> План розбудови спроможностей Звіт за результатами оцінювання міжвідомчих потреб у навчанні Звіти за результатами оцінювання тренінгів або семінарів
5. Моніторинг і оцінювання (МіО)	Покращення моніторингу й оцінювання впливу програм у сфері ПЗПСП	<ul style="list-style-type: none"> % постраждалих людей, що повідомляють про активну участь у моніторингу й оцінюванні програм у сфері ПЗПСП % членів ТРГ з ПЗПСП, які повідомляють про здійснення МіО програм у сфері ПЗПСП Щорічний огляд і перегляд робочого плану і стратегії ТРГ на основі даних МіО та зворотного зв'язку, отриманого від постраждалого населення 	<ul style="list-style-type: none"> Спільні оцінювання Опитування або інтерв'ю членів ТРГ з ПЗПСП Звіт за результатами семінару з перегляду робочого плану
6. Сприяння довгостроковій стійкості	Забезпечення реагуванням у сфері ПЗПСП сталості систем і послуг	<ul style="list-style-type: none"> % цільових громад, мешканці яких повідомляють, що їх активно підтримують у самостійних розробленні, організації та реалізації діяльності у сфері ПЗПСП Існування планів переходу/передавання (за умови залучення зовнішніх суб'єктів) Регулярне оцінювання локалізації, переходу та передавання (у випадку залучення міжнародних суб'єктів) 	<ul style="list-style-type: none"> Спільні оцінювання Оцінювання локалізації Контрольний список для підтвердження відповідності критеріям сталості (додаток 13)
7. Адвокація ПЗПСП	Визнання ПЗПСП наскрізним пріоритетом для вжиття заходів	<ul style="list-style-type: none"> К-сть реалізованих заходів із підвищення поінформованості про ПЗПСП Розробка адаптованого набору ключових повідомлень щодо ПЗПСП К-сть і типи ключових планів реагування та стратегій (напр., національних планів, планів гуманітарного реагування, мультисекторальних стратегій) або запитів на фінансування, які включають компонент ПЗПСП 	<ul style="list-style-type: none"> Звіти за результатами заходів Попередні та заключні опитування Плани залучення зацікавлених сторін/кошториси

Додаток 5 Контрольний список конкретних результатів за основними функціями

Основні функції	Ключові конкретні результати
1 (Повторне) створення ТРГ та підтримка її діяльності	☐ Засновані на консенсусі підходи до роботи, такі як ТЗ ☐ Робочий план ☐ Координаційні процедури та механізми
2 Управління інформацією	☐ Кабінетний аналіз наявної інформації ☐ Картування за принципом «4Ws» (і план його регулярного оновлення)/аналіз прогалин ☐ Список запитань для оцінювання ПЗПСП ☐ Ресурсний центр
3 Встановлення зв'язків між зацікавленими сторонами	☐ Список координаторів ТРГ з ПЗПСП для кожного сектора ☐ Ознайомлення партнерів із маршрутами і процедурами направлення ☐ Плани ознайомчих зустрічей щодо ПЗПСП
4 Розбудова спроможностей, обмін знаннями та досвідом	☐ Оцінювання потреб у навчанні на міжвідомчому рівні ☐ План тренінгів/семінарів ☐ Репозиторій навчальних матеріалів/реєстр тренерів
5 Моніторинг і оцінювання	☐ Міжвідомчий семінар із моніторингу й оцінювання ☐ Загальний набір індикаторів і засобів верифікації
6 Сприяння довгостроковій стійкості	☐ План переходу/передавання (у відповідних випадках) ☐ Мінімальні стандарти ПЗПСП ☐ Контрольний список для підтвердження відповідності критеріям сталості (див. додаток 13)
7 Адвокація ПЗПСП	☐ Ключові повідомлення щодо ПЗПСП та ІОК-матеріали ☐ Канали передавання повідомлень (напр., інформаційні бюлетені) ☐ Брифінги щодо ПЗПСП

Додаток 6 Розподіл заходів у рамках МПП із ПЗПСП за основними функціями

У наведеній нижче таблиці основні функції, описані в цьому посібнику, зіставлено із видами діяльності, окресленими в розділі «Координація» Мінімального пакету послуг із ПЗПСП ВООЗ, ЮНІСЕФ, УВКБ ООН та ЮНФПА (МПП із ПЗПСП), який описує мінімальний набір заходів для координації діяльності у сфері ПЗПСП, а також додаткові заходи для розгляду агенціями, що впроваджують МПП із ПЗПСП. Наведена нижче таблиця може допомогти таким агенціям у розумінні того, як цей посібник узгоджується зі змістом МПП із ПЗПСП.

Основні функції	Розділ 1.1 МПП із ПЗПСП: координація ПЗПСП у межах секторів та між ними
(Повторне) Створення робочої групи та підтримка її діяльності	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Сприяння координації між різними суб'єктами для уникнення дублювання, усунення перешкод та заповнення прогалин у реагуванні на основі МПП із ПЗПСП та відповідних оцінок. ✓ Проведення зустрічей із державними та гуманітарними суб'єктами з метою визначення пов'язаних із ПЗПСП ролей та обов'язків у заходах із реагування на надзвичайну ситуацію (напр., представниками уряду, МНУО, НУО, ОРГ та іншими ключовими партнерами у сферах охорони здоров'я, захисту, освіти, харчування, СССМ та інших). ✓ Створення (додатково) субнаціональних робочих груп із ПЗПСП за необхідності. ✓ Створення мультидисциплінарних цільових груп для роботи над нагальними і специфічними контекстуальними питаннями (напр., реагування на сплеск самогубств, забезпечення ПЗПСП для дітей, пов'язаних зі збройними формуваннями, організація послуг із охорони перинатального психічного здоров'я тощо.)
Управління інформацією	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Створення єдиної міжсекторальної ТРГ з ПЗПСП та, за необхідності, субнаціональних ТРГ¹ ✓ Сприяння оцінюванню потреб у сфері ПЗПСП і включенню ПЗПСП до оцінювання потреб та постійного моніторингу відповідними секторами з метою забезпечення інформації для планування реагування (напр., оглядів гуманітарних потреб, планів гуманітарного реагування та планів реагування щодо біженців). ✓ Проведення та поширення результатів комплексного картування суб'єктів, послуг та видів діяльності у сфері ПЗПСП (напр., картування послуг із ПЗПСП за принципом «4Ws», аналіз прогалин в МПП). Регулярний перегляд прогалин у послугах із метою забезпечення інформації для планування. ✓ Регулярний обмін інформацією між гуманітарними організаціями у сфері ПЗПСП та іншими виконавцями (напр., звітами за результатами оцінювання, довідниками послуг та зібраною інформацією у визначених групах на платформі MHPSS.net). ✓ Розробка, зміцнення, оновлення та впровадження спільних маршрутів направлення для сприяння доступу до повного спектру послуг і заходів у сфері ПЗПСП та додаткової підтримки (напр., захисту, у тому числі, захисту дітей та осіб, що зазнали ґендерно зумовленого насильства, охорони здоров'я, освіти, забезпечення засобів до існування та підтримки на рівні громади) за потреби (напр., каталогу послуг та інформації про направлення, спільних форм та маршрутів направлення, стандартних операційних процедур (СОП)).
Встановлення зв'язків між зацікавленими сторонами	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Координація з усіма відповідними секторами, кластерами та координаційними групами (охорони здоров'я, освіти, СССМ, харчування, захисту (включно зі сферами відповідальності (ЗД, ГЗН, протимінної діяльності, землі та власності, а також ТРГ з питань осіб із інвалідністю)), із громадським суспільством (ОРГ, ГО) та державними суб'єктами (міністерствами охорони здоров'я, соціальної політики, освіти). Це передбачає забезпечення взаємного представництва, участі та внеску під час координаційних зустрічей.
Розбудова спроможностей	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Поширення та адаптація рекомендацій щодо ПЗПСП (напр., ресурсів МПК, МПП із ПЗПСП) та проведення швидкого ознайомлення з такими рекомендаціями для агенцій, які фінансують, планують або впроваджують заходи у сфері ПЗПСП.
Моніторинг і оцінювання	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Підтримка управління інформацією та звітування про діяльність й індикатори у сфері ПЗПСП. Це передбачає визначення індикаторів МіО ПЗПСП для гуманітарних інформаційних систем (напр., міжвідомчих/міжкластерних систем звітності) та ознайомлення агенцій із принципами їх використання.
Сприяння довгостроковій стійкості	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Сприяння розвитку сталих систем охорони психічного здоров'я, соціального забезпечення та освіти як частини планування відновлення на ранніх етапах та під час тривалих криз. Забезпечення зв'язку заходів із ПЗПСП в умовах надзвичайної ситуації з комплексними та взаємодоповнювальними заходами з розвитку в координації з донорами та державними суб'єктами (напр., сприяння довгостроковому плануванню із залученням урядових та національних суб'єктів як центральної ланки, діяльності з розвитку кадрів, реалізації демонстраційних проєктів із реформування системи в певному географічному районі).
Адвокація ПЗПСП	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Адвокація включення ПЗПСП у процеси виділення фінансування та ресурсів (націлена на донорів, механізми фінансування). ✓ Просування важливих міркувань щодо ПЗПСП дорослих і дітей у різних секторах та за участі різних суб'єктів (напр., надання гуманітарної допомоги у спосіб, який знижує рівень стресу та забезпечує повагу до гідності, включення послуг із ПЗПСП у маршрути направлення, створені іншими секторами). ✓ Включення ПЗПСП до порядку денного міжвідомчих засідань (напр., МККГ, національних зустрічей ООН, зустрічей щодо кластерного координування та мультисекторальних координаційних зустрічей у справах біженців) і форумів на постійній основі з метою сприяння забезпеченню міжсекторального реагування та підтримки у виконанні пріоритетних завдань у сфері ПЗПСП.

Основні функції

Розділ 1.1 МПП із ПЗПСП: координація ПЗПСП у межах секторів та між ними

(Повторне) створення робочої групи та підтримка її діяльності

- ✓ Створення (додатково) **субнаціональних** ТРГ із ПЗПСП за необхідності.
- ✓ Створення мультидисциплінарних **цілевих груп** для роботи над терміновими і специфічними контекстуальними питаннями (напр., боротьби зі сплеском самогубств, забезпечення ПЗПСП для дітей, пов'язаних зі збройними формуваннями, організація послуг із охорони перинатального психічного здоров'я тощо.)

Встановлення зв'язків між партнерами

- ✓ **Розробка спільних робочих планів щодо ПЗПСП** у межах ТРГ з ПЗПСП із забезпеченням зв'язків і підтримкою співпраці у впровадженні заходів у межах секторів та організацій і між ними.

Розбудова спроможностей

- ✓ **Орієнтування кластерних координаційних груп**, мультисекторальних координаційних груп із питань біженців **та координаторів сфер відповідальності з питань ПЗПСП** для визначення поточного внеску відповідних секторів у досягнення результатів у сфері ПЗПСП і того, як діяльність у сфері ПЗПСП може сприяти досягненню результатів в інших секторах, а також визначення можливостей для ефективної інтегрованої розробки програм.
- ✓ Розробка і ведення реєстру **національних експертів-тренерів** для реалізації навчальних програм у сфері ПЗПСП (напр., щодо базових навичок психосоціальної підтримки, Посібника mhGAP із надання допомоги під час гуманітарних надзвичайних станів (mhGAP-ГУМ), психологічних інтервенцій, соціального та емоційного навчання, комплексних програм із позитивного батьківства).

Сприяння довгостроковій стійкості

- ✓ Адвакація місцевих і **національних політик та інтервенцій** із метою відображення міжнародних рекомендацій щодо кращих практик у сфері ПЗПСП та підтримка державних суб'єктів у розробці, впровадженні або посиленні послуг.
- ✓ Сприяння розбудові **спроможностей на національному рівні** з метою забезпечення продовження процесу координації за рахунок підтримки або створення сталих координаційних структур за участі зацікавлених сторін із боку уряду та громадянського суспільства.

Додаток 7 Аналіз наявних координаційних структур²

Ключові міркування при аналізі наявних координаційних структур

Ключове міркування: Чи існує форум або платформа, здатний(а) підтримувати координацію ПЗПСП?

- Якими є їхні структура та функції?
- Хто є їхніми членами та забезпечує управління?
- Чи має він(вона) потенціал для підтримки міжсекторальної координації ПЗПСП? Чи можна його(її) адаптувати для цієї мети?
- Чи погодяться на це члени та керівництво?

Ключове міркування: Чи відповідає структура потребам в умовах надзвичайної ситуації?

- Як відбувалося реагування на надзвичайні ситуації в минулому?
- Наскільки масштабною є поточна надзвичайна ситуація і чи відповідає їй такий форум?
- Чи однаково представлені всі зацікавлені сторони?
- Чи рівномірно розподілені повноваження між усіма зацікавленими сторонами?
- Де розташовані або працюють партнери механізму?
- Чи наявні прогалини в охопленні?

Ключове міркування: Яку роль національні органи влади відіграють або планують відігравати у сфері ПЗПСП або її координації?

- Чи існує національне агентство з надзвичайних ситуацій (або управління ризиками надзвичайних ситуацій)? Чи включено ПЗПСП до його повноважень?
- Чи є ПЗПСП частиною національних стратегій забезпечення готовності та реагування?
- Чи зацікавлений національний орган у створенні ТРГ з ПЗПСП та чи має він можливість для організації її роботи?
- Як взаємодіють різні сектори (освіта, охорона здоров'я, захист, соціальне забезпечення, реагування на надзвичайні ситуації тощо)?

¹ Для уникнення фрагментації та дублювання, важливо, щоб працювала лише одна координаційна група з ПЗПСП. Якщо існують окремі координаційні групи (напр., координаційна група з питань психічного здоров'я та координаційна група з психосоціальної підтримки), їх слід об'єднати в одну загальну групу для узгодженої координації реагування у сфері ПЗПСП. Див. Керівництво МПК з ПЗПСП в умовах надзвичайної ситуації (2007 р.), Рішення керівництва МПК від 5 грудня 2019 р., Довідник проєкту «Сфера» 2018 р. та аналітичну записку MHPSS and Protection Outcomes (Глобальний кластер захисту, 2020 р.).

² Адаптовано на основі The Global Nutrition Cluster. Nutrition Cluster Handbook (2013).

Додаток 8 Можливі ролі та сфери відповідальності зацікавлених сторін

Зацікавлені сторони	Можливі ролі та сфери відповідальності
 <p>Постраждале населення</p>	<ul style="list-style-type: none">● Виконання провідної ролі у визначенні місцевих потреб, ризиків і можливостей, а також співпраця з державними та недержавними суб'єктами для забезпечення інформації, розробки, реалізації та оцінювання реагування в частині ПЗПСП.● Підвищення обізнаності про місцеві проблеми у сфері психічного здоров'я та психосоціального добробуту, бар'єри для отримання підтримки та зменшення стигми.● Надання зворотного зв'язку про діяльність і послуги у сфері ПЗПСП, які є частиною реагування, зокрема важливі культурні аспекти, які необхідно враховувати.
 <p>Місцеві та національні органи влади</p>	<ul style="list-style-type: none">● Взяття на себе зобов'язань зі створення національної міжсекторальної ТРГ з ПЗПСП та/або субнаціональних робочих груп (за необхідності) та управління ними.● Активна участь у засіданнях ТРГ з ПЗПСП і забезпечення ключової ролі у виконанні завдань, передбачених робочими планами і ТЗ ТРГ.● Забезпечення необхідних фінансування, ресурсів та інституційної підтримки для координації ПЗПСП.
 <p>Національні й місцеві платформи ЗРЛ та агентства з надзвичайних ситуацій¹</p>	<ul style="list-style-type: none">● Інтеграція компонента психічного здоров'я та психосоціальної підтримки у відповідні платформи політики, планування та координації.● Забезпечення активної участі суб'єктів і агенцій сфери ПЗПСП у всіх аспектах ЗРЛ.
 <p>Міністерства охорони здоров'я, освіти, соціального забезпечення та фінансів</p>	<ul style="list-style-type: none">● Участь в адвокації ПЗПСП як у своїх секторах, так і за їх межами.● Призначення відповідальної особи (або підрозділу) з питань ПЗПСП для координації з ширшими заходами з реагування, іншими агенціями та суб'єктами, міністерствами, громадянським суспільством і приватним сектором.
 <p>Організації на рівні громади (ОРГ)</p>	<ul style="list-style-type: none">● Адвокація планування та стратегій реагування у сфері ПЗПСП, їх підтримка та участь у них.● Створення сприятливих умов для груп підвищеного ризику та надання їм можливостей брати на себе провідну роль у реагуванні у сфері ПЗПСП та забезпеченні інформації для нього.
 <p>Організації у справах осіб з інвалідністю</p>	<ul style="list-style-type: none">● Розширення можливостей осіб з інвалідністю з метою створення умов для їх активної участі в забезпеченні інформації для реагування у сфері ПЗПСП та координації між агенціями.● Налагодження зв'язків із державними й недержавними суб'єктами та активна адвокація політик і підходів, які забезпечують інклюзію людей із психічною та інтелектуальною інвалідністю.
 <p>Організації користувачів послуг у сфері психічного здоров'я</p>	<ul style="list-style-type: none">● Розширення можливостей користувачів послуг для забезпечення їх активної участі в забезпеченні інформації для реагування у сфері ПЗПСП та координації між агенціями.● Налагодження зв'язків із державними й недержавними суб'єктами та активна адвокація політик і підходів, які забезпечують інклюзію людей, що мають порушення психічного здоров'я.
 <p>Молодіжні групи та громадські організації (ГО)</p>	<ul style="list-style-type: none">● Адвокація громадських зобов'язань, політик та заходів на багатьох рівнях.● Активна участь як лідерів у визначенні місцевих ризиків і плануванні та впровадженні ПЗПСП у секторальних та мультисекторальних планах реагування.
 <p>Агенції, що працюють у секторах (або кластерах) із прямим впливом на сферу ПЗПСП</p>	<ul style="list-style-type: none">● Активна підтримка ТРГ з ПЗПСП і взаємодія з нею.● Забезпечення врахування та інтеграції ПЗПСП на рівні секторів та на міжсекторальному рівні.

Зацікавлені сторони	Можливі ролі та сфери відповідальності
 <p>Агенції та структури з гуманітарної координації (напр., УКГС ООН, МККГ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Розвиток двосторонніх відносин із ТРГ з ПЗПСП для підтримки координації та забезпечення поінформованості групи про майбутні можливості фінансування. ● Забезпечення врахування та інтеграції ПЗПСП на рівні секторів та на міжсекторальному рівні.
 <p>Донори та агенції з фінансування</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Виявлення і підтримка підсфер ПЗПСП із обмеженими фінансовими ресурсами. ● Сприяння етичному та якісному наданню послуг у сфері ПЗПСП із визначенням чітких контрольних показників у проєктах і програмах грантоотримувачів. ● Надання ТРГ із ПЗПСП конструктивного зворотного зв'язку щодо доступу до фінансової підтримки для планування та функціонування програм.
 <p>Приватний сектор</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Участь у зусиллях із мобілізації та підвищення обізнаності про ПЗПСП. ● Обмін знаннями, досвідом і ресурсами, а також заохочення інновацій для покращення реагування у сфері ПЗПСП.
 <p>Міжнародні агенції та організації</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Активна підтримка ТРГ з ПЗПСП і взаємодія з нею. ● Надання фінансових, технічних та людських ресурсів для підтримки заходів у сфері ПЗПСП за рахунок зміцнення потенціалу та допомоги в управлінні і реалізації.
 <p>Навчальні та дослідницькі установи</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Надання підтримки для отримання фінансування та розробки доказових програм. ● Підтримка контекстуалізації через локальні адаптацію та випробування діяльності у сфері ПЗПСП.
 <p>ЗМІ та журналісти</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Відповідальне висвітлення тривожних подій у засобах масової інформації згідно з найкращими практиками та підвищення обізнаності про важливість підготовки до надзвичайних ситуацій та інвестицій у ЗРЛ, психічне здоров'я та добробут.²
 <p>Військові та миротворчі сили</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Підтримка діяльності з розбудови миру, у координації з ТРГ з ПЗПСП для забезпечення можливості розробки програм у сфері ПЗПСП із урахуванням контексту конфлікту. ● Координація зі збройними чи миротворчими силами може бути необхідною в комплексних надзвичайних ситуаціях і повинна, за можливості, здійснюватися на основі погоджених протоколів комунікації. Будь-яка взаємодія має відбуватися без порушення норм гуманітарного права і мати за першочергові цілі полегшення страждань і забезпечення захисту та допомоги всім особам, які не є комбатантами і постраждали внаслідок ситуації, що склалася.

¹ Національні агенції з надзвичайних ситуацій і функції, які вони зазвичай виконують, можуть бути частиною/належати до сфери повноважень різних державних міністерств, агенцій і офісів залежно від країни. Функції з управління надзвичайними ситуаціями найчастіше належать агентству цивільного захисту, національному агентству з питань ЗРЛ, агентству з питань екології, міністерству внутрішніх справ, міністерству планування й розвитку або офісу прем'єр-міністра.

² Kawamoto K (2005). Best Practices in Trauma Reporting: Ideas and insights from award-winning newspaper articles. Dart Center for Journalism & Trauma. https://dartcenter.org/sites/default/files/da_best_practices_0_1.pdf

Додаток 9 Поради щодо технічних завдань та робочих планів ТРГ з ПЗПС

Поради щодо розробки технічних завдань та робочих планів

Ціль: Залучення партнерів та досягнення консенсусу

Процес розробки

a Використання за основу наявного проєкту (напр., ТЗ іншої ТРГ; див. додаток 14, основна функція 1).	● Забезпечуйте простоту та функціональність: ТЗ і робочі плани є порядком денним групи.
b Адаптація співкерівниками до контексту країни та представлення ТРГ.	● Слід враховувати визначені на місцевому рівні пріоритети через активну взаємодію із зацікавленими сторонами.
c Участь членів групи у процесі перегляду.	● Розробка ТЗ не повинна тривати довше за кілька тижнів для уникнення марнування часу.
d Обговорення зворотного зв'язку на зустрічах ТРГ до досягнення консенсусу.	● Переконайтеся, що ТЗ і робочі плани є реалістичними і релевантними; плануйте регулярні перегляди для забезпечення їх актуальності.

Приклади кроків у процесі розробки робочого плану

- Оцінювання потреб, людських ресурсів та послуг за допомогою картування (напр., за принципом «4Ws»).
- Координація планування та реалізації програми.
- Інтеграція ПЗПСП у плани реагування.
- Перегляд законів і політик, які стосуються психічного здоров'я.
- Планування масштабної діяльності з розбудови спроможностей.
- Адвокація для забезпечення фінансування.

Приклад плану ТЗ

- Загальна інформація.
- Визначення ПЗПСП.
- Керівні принципи.
- Предмет і завдання.
- Членство, ролі та сфери відповідальності.
- Ключові функції й загальні види діяльності.
- Оцінювання, аналіз та обмін інформацією.

Робочі плани ТРГ з ПЗПС

Слід	Не слід
✓ Адаптувати робочий план до контексту у співпраці з місцевим населенням.	✗ Розробляти робочі плани без урахування місцевих потреб чи пріоритетів.
✓ Використовувати робочі плани для реалізації основних функцій, описаних у цьому посібнику.	✗ Розробляти нереалістичні робочі плани, які не відповідають місцевим потребам чи спроможностям.
✓ Включати у плани засновані на консенсусі цілі ТРГ з ПЗПСП.	✗ Розробляти робочий план за відсутності консенсусу.
✓ Визначити механізми комунікації та співпраці з партнерами ТРГ (напр., маршрути направлення).	✗ Вважати, що партнери ТРГ вже мають погоджені процедури направлення або комунікації.
✓ Визначити ролі та сфери відповідальності для напрямів діяльності, включених до робочого плану.	✗ Розробляти робочий план без чіткого розподілу обов'язків.
✓ Максимально ефективно використовувати ресурси, включаючи час, при визначенні напрямів діяльності, включених до робочого плану.	✗ Реалізувати робочий план, який виявиться неефективним або призведе лише до проведення серії зустрічей, яку не матимуть суттєвого впливу.
✓ Регулярно оцінювати вплив на постраждалі місцеві громади.	✗ Вважати, що робочий план безумовно є ефективним.
✓ Використовувати робочий план як інструмент для роботи з потребами і пріоритетами.	✗ Розглядати розробку робочого плану як кінцеву мету ТРГ.
✓ Розглядати робочий план як «живий документ» із чітким механізмом регулярних перегляду та оновлення.	✗ Розглядати робочий план як кінцевий продукт, який не можна змінити.

Додаток 10 Поради щодо інтеграції ПЗПСП у швидке оцінювання потреб

Під час будь-якої надзвичайної ситуації оцінювання потреб є критичним елементом реагування. Оцінювання потреб є основою для визначення пріоритетів, а у деяких випадках — невід'ємною частиною виділення фінансування (напр., у процесі ННО та НРР у випадку існування кластерної системи). Існує багато інструментів, які забезпечують інтегроване, добре скоординоване та швидке оцінювання потреб із метою збереження ресурсів, зменшення навантаження на постраждалих осіб та узгодження заходів із реагування.

Ключові інструменти та підходи до інтегрованого оцінювання потреб

- The [Multi-Cluster/Sector Initial Rapid Assessment \(MIRA\)](#) — спільний інструмент, який можна використовувати у випадку раптових надзвичайних ситуацій, у тому числі для масштабування діяльності й реагування на рівні системи МПК.
- The [Joint Intersectoral Analysis Framework \(JIAF\)](#) — набір протоколів, методів та інструментів, розроблених для класифікації гуманітарних потреб і забезпечення інформації, необхідної для ухвалення рішень. JIAF пройшов пілотні випробування у 27 країнах для підготовки ННО у 2021 році.
- The [Assessment, Analysis, Planning & Monitoring Knowledge Management Platform \(KMP\)](#) — орієнтир для користувачів, яким потрібні гарні практичні приклади, шаблони, рекомендації, інструменти та матеріали для розбудови спроможностей, які стосуються скоординованих оцінювання та аналізу потреб.
- Існує також багато інших ресурсів для інтегрованого оцінювання потреб. Додаткову інформацію див. у додатку 14 (основна функція 2).

Попри зусилля з інтеграції оцінювання потреб, суб'єкти в різних секторах по-різному збирають дані про людей, які потребують допомоги, і пріоритети реагування. Відображення потреб у сфері ПЗПСП в таких оцінюваннях є ключем до забезпечення належної пріоритизації ПЗПСП та відповідної підтримки в різних секторах. Проблема полягає в тому, що багато інструментів і підходів інтегрованого оцінювання потреб не включають безпосередньо компонента ПЗПСП, і багато команд із оцінювання стикаються з труднощами в охопленні всіх потенційних наскрізних сфер, які можуть бути включені при розробці таких оцінювань. Як результат, ТРГ з ПЗПСП повинні:

1. Забезпечувати адвокацію включення експерта з ПЗПСП до мультисекторальних або інтегрованих груп з оцінювання (напр., команди MIRA) для забезпечення належної інтеграції компонента ПЗПСП.
2. За можливості доповнювати дані інтегрованого оцінювання потреб наявними даними про потреби у сфері ПЗПСП для забезпечення точного відображення потреб у сфері ПЗПСП у процесах планування реагування.
3. Надавати командам із оцінювання допомогу у формі написання текстів, рекомендацій або пропозицій щодо потенційних запитань для включення до інструментів оцінювання потреб.

Що слід і чого не слід робити при включенні запитань, які стосуються ПЗПСП, в мультисекторальні оцінювання потреб

Слід	Не слід
✓ Запитувати про найнагальніші потреби, реакції та занепокоєння постраждалих.	✗ Використовувати жаргон або розмиті запитання щодо ПЗПСП (напр., «Які ваші потреби у сфері ПЗПСП?»).
✓ Запитувати постраждале населення про те, кого вони вважають найбільш уразливими групами.	✗ Вважати, що вразливі групи є однаковими в різних контекстах.
✓ Запитувати про основні джерела підтримки та про те, як люди справляються з ситуацією.	✗ Оцінювати рівні або поширеність симптомів чи розладів психічного здоров'я, особливо за допомогою інструментів, які не перевірені на місцевому рівні.
✓ Використовувати наявні рекомендації та набори інструментів як відправну точку (див. додаток 14 (основна функція 2)).	✗ Вважати, що всі колеги, які беруть участь у реагуванні, знайомі з відповідними рекомендаціями.

Додаток 11 Оцінювання ПЗПСП у контексті COVID-19 та інших РНЕ

1. Загальна інформація

Надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я (РНЕ) мають серйозний вплив на психічне здоров'я та психо-соціальний добробут.¹ У цьому контексті розуміння факторів стресу, з якими стикаються громади, сім'ї та окремі люди, доступної їм підтримки та їхньої здатності долати відповідні труднощі є вкрай важливим для забезпечення дієвого реагування.

2. Призначення цього додатка

Цей додаток містить практичні рекомендації щодо проведення оцінювання ПЗПСП у контексті РНЕ. Ці рекомендації доповнюють ресурси для проведення оцінювань ПЗПСП в умовах надзвичайної ситуації^{2,3,4} та задоволення потреб у сфері ПЗПСП під час РНЕ.

3. Практичні поради щодо проведення оцінювань ПЗПСП під час РНЕ

Підхід до оцінювання ПЗПСП може відрізнятися залежно від контексту та мети такого оцінювання. Загалом, оцінювання ПЗПСП у надзвичайних ситуаціях має бути спрямоване на 1) забезпечення розуміння ситуації в перспективі ПЗПСП; 2) аналіз проблем і здатності впоратися з ними; 3) аналіз ресурсів для забезпечення розуміння необхідного реагування.⁵ Наведену нижче таблицю можна використовувати для підготовки оцінювання, спрямованого на досягнення окреслених цілей у контексті РНЕ.

Слід	Не слід
✓ За можливості покладатися на наявні дані з усіх секторів. Наприклад, наявні дані можуть бути корисними для оцінювання поширеності проблем у сфері ПЗПСП в оглядах гуманітарних потреб. ^{6,7}	✗ Дублювати оцінювання або збирати непотрібні дані, які не додають нової інформації або є небезпечними та можуть завдати шкоди учасникам.
✓ Пріоритизувати критично важливі напрями діяльності та проводити особисті оцінювання максимально обережно.	✗ Реалізувати низькопріоритетні чи ризикові види діяльності у випадках, коли їх можна відкласти допоки ситуація не стане безпечнішою.
✓ За необхідності проводити експрес-оцінювання ситуації, потреб та ресурсів з метою отримання інформації для реагування.	✗ Проводити складні дослідження , наприклад, популяційні, які не є практичними в умовах надзвичайної ситуації.
✓ Захищати людей і персонал , пріоритизуючи безпеку і адаптуючись для уникнення непотрібних контактів.	✗ Створювати для людей ризик інфікування COVID-19 , призводячи до особистих контактів, які не є необхідними.
✓ Забезпечувати конфіденційність, приватність та отримання згоди під час проведення оцінювань.	✗ Ставити людей під ризик шкоди або стигми з боку інших.
✓ Пов'язувати оцінювання з діями або адвокаційними заходами шляхом аналізу отриманих даних, обміну ними та вжиття заходів у відповідь на них.	✗ Збирати дані й не використовувати їх або давати нерелевантні обіцянки щодо їх використання.
✓ Адаптувати інструменти аналізу до контексту й ситуації.	✗ Застосовувати «універсальний» підхід.
✓ Проводити партисипативні й інклюзивні опитування для розбудови довіри й залучення вразливих груп. ⁷	✗ Виключати чи не враховувати вразливі групи або людей із обмеженим доступом (напр., тих, які не мають віддаленого доступу).
✓ Інтегрувати ПЗПСП в секторальні та мультисекторальні оцінювання для забезпечення комплексного реагування.	✗ Виключати запитання щодо ПЗПСП в інших секторах або вважати, що ПЗПСП не є релевантними.
✓ Координувати оцінювання ПЗПСП між секторами.	✗ Проводити фрагментовані оцінювання ПЗПСП.

¹ United Nations Secretary-General (2020). UN Policy Brief: COVID-19 and the Need for Action on Mental Health. <https://unsdg.un.org/sites/default/files/2020-05/UN-Policy-Brief-COVID-19-and-mental-health.pdf>

² Референтна група МПК з ПЗПСП в умовах надзвичайної ситуації (2012). Керівництво Референтної групи МПК з проведення оцінювання у сфері психічного здоров'я та психосоціальної підтримки <https://interagencystandingcommittee.org/system/files/2022-05/IASC%20Reference%20Group%20Mental%20Health%20and%20Psychosocial%20Support%20Assessment%20Guide%20%28Ukrainian%29.pdf>

³ WHO and UNHCR (2012). Assessing Mental Health and Psychosocial Needs and Resources: Toolkit for Humanitarian Settings. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/76796/9789241548533_eng.pdf?sequence=1

⁴ International Medical Corps. Toolkit for the Integration of Mental Health into General Healthcare in Humanitarian Settings: Step 1. Assess & Plan for Mental Health Integration. <https://www.mhinnovation.net/collaborations/IMC-Mental-Health-Integration-Toolkit>

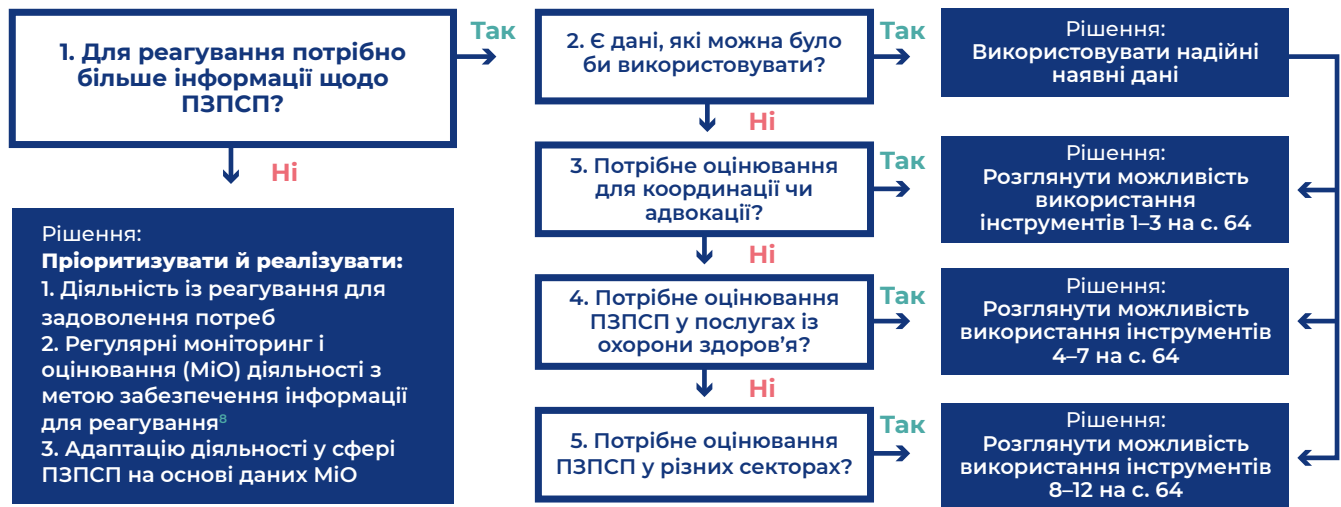
⁵ Charlson F, van Ommeren M, Flaxman A, Cornett J, Whiteford H, Saxena S New WHO prevalence estimates of mental disorders in conflict settings: a systematic review and meta-analysis. The Lancet, 2019; 240-248. doi:10.1016/S0140-6736(19)30934-1

⁶ Rogers JP, Chesney E, Oliver D et al. Psychiatric and neuropsychiatric presentations associated with severe coronavirus infections: a systematic review and meta-analysis with comparison to the COVID-19 pandemic. Lancet Psychiatry, 2020, 7(7):611-627. doi:10.1016/S2215-0366(20)30203-0

⁷ IASC (2020). COVID-19: How to include marginalized and vulnerable people in risk communication and community engagement. <https://interagencystandingcommittee.org/covid-19-how-include-marginalized-and-vulnerable-people-risk-communication-and-community-engagement>

4. Вибір інструментів для оцінювання ПЗПСП

Наведена нижче схема може бути корисною для швидкого визначення найбільш прийняттого підходу до збирання даних щодо ПЗПСП. Цей підхід разом із обраними інструментами необхідно адаптувати до місцевого контексту.

5. Адаптація інструментів оцінювання ПЗПСП до РНЕ

Оцінювання ПЗПСП у контексті РНЕ вимагатимуть багатьох адаптацій, подібних до тих, яких потребують операції та інтервенції у сфері ПЗПСП загалом.⁹ Команди з оцінювання повинні пройти належну підготовку щодо адаптації підходів до оцінювання або використання доступних адаптованих інструментів.¹⁰ У процесі оцінювання ПЗПСП під час COVID-19 особливо актуальними можуть бути зазначені нижче пріоритетні запитання. На сторінці 64 детально описані конкретні адаптації, які можна застосовувати для рекомендованих інструментів оцінювання.

Пріоритетні запитання у контексті РНЕ

- **Які існують потреби?** Щоб з'ясувати, як РНЕ вплинула на потреби громад, у тому числі на потреби потенційно вразливих груп, і чи задовольняються ці потреби.
- **Як адаптуються послуги?** Щоб оцінити наявне на місцевому рівні реагування та зміни в послугах у різних секторах і визначити прогалини та можливості для подальшої інтеграції ПЗПСП.
- **Які послуги у сфері ПЗПСП є доступними?** Щоб зрозуміти поточну доступність послуг у сфері ПЗПСП у різних секторах, на всіх рівнях піраміди інтервенцій у сфері ПЗПСП і для вразливих груп.
- **Чи наявна координація ПЗПСП між різними суб'єктами?** Щоб визначити, чи існує активна робоча група з ПЗПСП.
- **Які існують спроможності для адаптації?** Щоб оцінити, чи мають суб'єкти у сфері ПЗПСП спроможності для надання адаптованих послуг (напр., дистанційних) і визначити сфери, в яких потрібно збільшити спроможності для продовження надання послуг.
- **Які запобіжні заходи є необхідними?** Щоб визначити безпекові потреби для бюджетування й планування.
- **Чи забезпечений захист прав людини?** Щоб визначити потреби в адвокації й забезпечити, що всі особи, включаючи тих, що мають порушення психічного здоров'я та проживають в установах, враховані у планах профілактики та пом'якшення наслідків.
- **Як змінилася підтримка громад та сімей?** Щоб визначити зміни в мережах підтримки, практиках та структурах (напр., закриття шкіл) на рівні громад і їх вплив на механізми подолання проблем у контексті РНЕ.
- **Які існують місцеві уявлення, міфи та чутки про РНЕ?** Щоб оцінити ставлення громади та людей до осіб, які хворіють.
- **Чи наявні та використовуються інструменти для віддаленого доступу?** Щоб визначити, чи мають і використовують постраждалі громади рівний віддалений доступ із метою отримання інформації для адаптації послуг і визначення можливостей для інтеграції ПЗПСП.

⁸ МПК. (2021). Загальна схема моніторингу і оцінки програм із психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в умовах надзвичайної ситуації: із засобами для верифікації (версія 2.0) <https://interagencystandingcommittee.org/iasc-reference-group-mental-health-and-psycho-social-support-emergency-emergency-settings/iasc-common-monitoring-and-evaluation-framework-mental-health-and-psycho-social-support-emergency>

⁹ Додаткові рекомендації можна знайти за посиланням: <https://interagencystandingcommittee.org/mental-health-and-psycho-social-support-resources-covid-19>

¹⁰ Ресурс для обміну інструментами для оцінювання у контексті COVID-19 доступний на порталі MHPSS.net. Детальнішу інформацію можна знайти на сайті: <https://app.mhpss.net/groups/current-mhpss-emergency-responses/novel-coronavirus-international-health-emergency-2020/covid-19-assessment/>

Координація та адвокація	1. Хто, де, коли і що робить («4Ws») у сфері охорони психічного здоров'я та психосоціальної підтримки	<ul style="list-style-type: none"> ● Оцінювання доступності послуг і адаптацій, необхідних у контексті РНЕ, на основі місцевих заходів, і виявлення прогалів. ● Перегляд кодів та підкодів для включення діяльності, адаптованої до РНЕ та релевантної для місцевого контексту. ● Оцінювання підготовки з надання дистанційних послуг і забезпечення віддаленого доступу, наприклад, на аркуші 2 (стовпці S, U або V).
	2. Анкета ВООЗ-УВКБ ООН для оцінювання серйозних симптомів в умовах гуманітарної кризи	<ul style="list-style-type: none"> ● Ухвалення рішення щодо застосування цього інструмента для оцінювання нових проблем, пов'язаних із РНЕ, як альтернативи використанню наявних даних. ● Проведення дистанційного анкетування і розробка плану забезпечення доступу до вразливих груп чи віддалених місцевостей.
	3. Шкала відчуваних потреб в умовах гуманітарної надзвичайної ситуації (HESPER)	<ul style="list-style-type: none"> ● Проведення інтерв'ю, адаптованих до контексту РНЕ (напр., віддалених), і забезпечення підготовки персоналу до проведення адаптованих оцінювань за можливості. ● Аналіз можливості створення опитувань або адаптації приміщень для забезпечення безпечної дистанції за відсутності доступу до інструментів для віддаленого доступу.
ПЗПСП у послугах із охорони здоров'я	4. Контрольний список для відвідування закладів (напр., лікарень, закладів тривалого догляду та інших стаціонарних закладів)	<ul style="list-style-type: none"> ● Визначення того, чи включені стаціонарні психіатричні відділення/заклади у плани запобігання та пом'якшення РНЕ. ● Визначення того, чи вживають запобіжних заходів для захисту людей у закладах у випадку інфікування когось під час РНЕ.
	5. Контрольний список для інтеграції охорони психічного здоров'я в первинну медичну допомогу (ПМД)	<ul style="list-style-type: none"> ● Оцінювання спроможності закладів адаптувати послуги у сфері ПЗПСП для їх надання у віддаленому режимі за необхідності, в тому числі оцінювання компетенцій працівників (розділ 2), впливу надзвичайної ситуації (розділ 6) і соціальних показників (розділ 7). ● Перегляд файлів усіх користувачів послуг і визначення пріоритетності надання допомоги людям із тяжкими захворюваннями або стресом для мінімізації відвідування закладів охорони здоров'я. Включення приблизної кількості користувачів послуг у відповідних районах (напр. розділ 5). ● Оцінювання планів щодо інтеграції ПЗПСП у заходи з профілактики інфекцій та інфекційного контролю (ПІК), напр., роботу карантинних відділень.
	6. Нейропсихіатричний компонент медичної інформаційної системи (МІС)	<ul style="list-style-type: none"> ● Адаптація МІС для надання дистанційних консультацій та інших адаптованих послуг, якщо це необхідно на місцевому рівні.
	7. Шаблон для оцінювання ресурсів системи охорони психічного здоров'я	<ul style="list-style-type: none"> ● Оцінювання к-сті закладів, які мають спроможності для надання дистанційних послуг. ● Оцінювання к-сті персоналу, який має досвід надання дистанційних послуг або може здійснювати візити додому, якщо це можливо та безпечно.
ПЗПСП у різних секторах та на рівні громади	8. Контрольний список для отримання загальної інформації від керівників секторів	<ul style="list-style-type: none"> ● Оцінювання адаптацій між секторами через РНЕ та вплив на доступ до різних послуг (напр., закриття шкіл). ● Визначення можливостей для інтеграції ПЗПСП в адаптовані послуги.
	9. Шаблон для кабінетного аналізу наявної інформації щодо ПЗПСП	<ul style="list-style-type: none"> ● Аналіз внутрішніх та зовнішніх документів, інструкцій та рекомендацій, пов'язаних із реагуванням на РНЕ та здоров'ям, захистом, комунікацією щодо ризиків та взаємодією з громадськістю в місцевому контексті. ● Оцінювання доступу до технологій і їх прийнятності (напр., інтернету, послуг стільникового зв'язку, культурної прийнятності технологій).
	10. Партисипативне оцінювання: думка пересічних членів громад	<ul style="list-style-type: none"> ● Пріоритизація вразливих груп, таких як люди похилого віку, люди, що мають проблеми зі здоров'ям або порушення психічного здоров'я, жінки та діти, особи з обмеженим доступом до послуг чи підтримки, а також особи, які самі чи члени сім'ї яких були інфіковані під час РНЕ і можуть перебувати на карантині чи ізоляції.
	11. Партисипативне оцінювання: думка членів громад, які володіють поглибленими знаннями щодо таких громад	<ul style="list-style-type: none"> ● Включення цілеспрямованих запитань щодо РНЕ, напр., «Як лікують інфікованих людей?» та «Що, на думку людей, є причиною РНЕ?» для оцінювання сприйняття пандемії та груп ризику. ● Оцінювання потенційних проблем із захистом, які можуть посилюватися через обмеження переміщення та інші обмеження.
	12. Партисипативне оцінювання: думка сильно постраждалих людей	<ul style="list-style-type: none"> ● Оцінювання знань, страхів, занепокоєнь, способів подолання труднощів та потреб учасників, пов'язаних із РНЕ. ● Оцінювання безперервності доступу до соціальної підтримки або унікальних бар'єрів для отримання підтримки (див., напр., запитання 2.2).

¹ WHO and UNHCR (2012). Assessing Mental Health and Psychosocial Needs and Resources: Toolkit for Humanitarian Settings. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/76796/9789241548533_eng.pdf?sequence=1

Додаток 12 Поради щодо інтеграції ПЗПСП у різні сектори у рамках циклу гуманітарної програми

В умовах надзвичайної ситуації, коли активована кластерна система, гуманітарні команди країн (ГКК) діють згідно із загальною структурою реагування, відомою як цикл гуманітарної програми (НРС; зображений праворуч). НРС складається з п'яти основних елементів, призначених для координації заходів із гуманітарного реагування. Ключовим результатом НРС є національний план гуманітарного реагування (НРР). НРР ґрунтується на оглядах гуманітарних потреб (ННО), які описують пріоритетні потреби. НРР зазвичай містять інформацію про стратегічні плани кожного кластера або сфери відповідальності. Таким чином, вони зазвичай є ключовими опорними документами для визначення пріоритетів і розподілу ресурсів. Тому надзвичайно важливо, щоб вимоги щодо ПЗПСП були інтегровані в ННО і НРР за їх наявності. Для цього ТРГ з ПЗПСП повинні тісно співпрацювати з координаторами кластерів або сфер відповідальності. Однак у деяких випадках із цим існують проблеми. Вони описані нижче разом із їх потенційними рішеннями.

Виклики та їх потенційні рішення

Виклики	Потенційні рішення
<ul style="list-style-type: none"> ● Обмеженість простору для кожного сектора в ННО та НРР: Загалом у ННО і НРР виділяється обмежений простір для опису потреб у кожному секторі. Як результат, для опису ПЗПСП та інших наскрізних сфер часто виявляється замало місця. ● Велике робоче навантаження: ГКК, координатори кластерів, сфер відповідальності та інші суб'єкти, що розробляють НРР, зазнають величезного тиску, пов'язаного з необхідністю охоплення багатьох сфер роботи, а не лише ПЗПСП, у зв'язку з чим можуть бути перевантажені. ● Наявність у кожного кластера власних методів: Кожен кластер має власні методи для визначення людей, які потребують допомоги, і пріоритизації географічних територій або заходів із реагування. Таким чином, те, що працює в одній ситуації або в одному кластері, може не працювати в інших. ● Відмінності в позиціях щодо ПЗПСП та можливостей їх інтеграції: Незважаючи на те, що у Керівництві МПК 2007 р. чітко визначено, що ПЗПСП мають наскрізний характер, суб'єкти не завжди згодні щодо можливостей їх інтеграції на секторальному чи міжсекторальному рівні. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Намагайтеся бути частиною рішення: Допомогайте координаторам у підготовці відповідного тексту, пропонуйте переглянути або переписати текст за необхідності й загалом генеруйте рішення, а не проблеми. ● Забезпечте двосторонню співпрацю: Кожен кластер відрізняється, як і кожен координатор кластера. Дуже важливо співпрацювати з колегами, щоб визначити найкращі способи підтримки інтеграції ПЗПСП у відповідний сектор. ● Забезпечте присутність у ключові моменти: Забезпечення «місця за столом» на нарадах із питань планування та розробки ННО і НРР, на зустрічах МККГ і груп із оцінювання потреб (які братимуть участь у процесі ННО) є ключем до врахування ПЗПСП у процесі. ● Пам'ятайте про міжсекторальний характер ПЗПСП: Оскільки ПЗПСП за своєю природою є наскрізною сферою, спробуйте включити в запропонований текст взаємозв'язки між секторами. Наприклад, між сферами діяльності, які пов'язані одна з одною, такими як захист дітей та освіта.

Додаток 13 Контрольний список для підтвердження відповідності критеріям сталості¹

Запитання	Відповідь (Так/Ні/У процесі [УП])	Коментарі
1. Чи були оцінені наявні служби, в тому числі традиційні, для забезпечення розуміння того, як вони функціонують, та яка підтримка може їм знадобитися?	☐ Так ☐ Ні ☐ УП
2. Чи розробляються послуги у сфері ПЗПСП із урахуванням системи в цілому (напр., від неформальної підтримки на рівні громади до третинного рівня медичної допомоги)?	☐ Так ☐ Ні ☐ УП
3. Чи здійснюються інвестиції в місцеві ресурси для ПЗПСП (напр., інвестиції в людські ресурси та послуги, а не в будівлі)?	☐ Так ☐ Ні ☐ УП
4. Чи були залучені всі місцеві й міжнародні учасники у цій сфері до співпраці та координації?	☐ Так ☐ Ні ☐ УП
5. Чи представляє місцевий персонал більшість серед тих, хто бере участь у реагуванні, у тому числі в ухваленні рішень?	☐ Так ☐ Ні ☐ УП
6. Чи беруть місцеві громади активну участь у провідних оцінюваннях, програмах і системах у сфері ПЗПСП?	☐ Так ☐ Ні ☐ УП
7. Якщо на запитання 5 і 6 були надані відповіді «Ні» (через те, що надзвичайна ситуація вимагає короткочасного використання зовнішньої підтримки), чи розробляється стратегія переходу для передавання?	☐ Так ☐ Ні ☐ УП
8. Чи підтримують та чи поважають міжнародні суб'єкти у сфері ПЗПСП центральну роль національних органів влади?	☐ Так ☐ Ні ☐ УП
9. Чи забезпечене дотримання відповідних існуючих національних стратегій, політик та планів (напр., національних планів у сфері охорони психічного здоров'я)?	☐ Так ☐ Ні ☐ УП
10. Якщо відповідні національні плани чи політики (напр., національна стратегія у сфері охорони психічного здоров'я) відсутні, чи забезпечена підтримка їх розробки?	☐ Так ☐ Ні ☐ УП
11. Чи підтримують суб'єкти ПЗПСП реформи системи, політик та послуг, які забезпечують сталість у довгостроковій перспективі?	☐ Так ☐ Ні ☐ УП

¹ Контрольний список адаптовано на основі: Patel et al. (2011). Transitioning mental health & psychosocial support: from short-term emergency to sustainable post-disaster development. Humanitarian Action Summit 2011. Prehospital and disaster medicine, 26(6), p.470.

Основна функція 1: (Повторне) Створення технічної робочої групи та підтримка її діяльності

- Sample MHPSS TWG ToR description (including competencies or minimum requirements for coordinator position, surge capacity deployments of coordinators). [Доступний англійською мовою.](#)
- Sample MHPSS TWG ToRs. [Англійською мовою](#), [англійською мовою \(2\)](#), [французькою мовою](#), [французькою мовою \(2\)](#).
- IOM (2021). Manual on Community-Based Mental Health and Psychosocial Support in Emergencies and Displacement. Annex 1: Inter-Agency Coordination. [Доступний англійською мовою.](#)
- IOM (2021). Community-Based Mental Health and Psychosocial Support in Emergencies and Displacement E-Campus Course. Module 9: Inter-Agency Coordination. [Доступний англійською мовою.](#)
- IASC (2019). Community-Based Approaches to MHPSS Programmes: A Guidance Note. [Доступна англійською мовою.](#)

Основна функція 2: Управління інформацією

- Child Protection Working Group (2012). Child Protection Rapid Assessment Toolkit. [Посилання.](#)
- DTM and Partners Toolkit. [Посилання.](#)
- ACAPS (2014). Humanitarian Needs Assessment: The good enough guide. [Посилання.](#)
- UNHCR Needs Assessment Handbook. [Посилання.](#)
- MHPSS.net online 4Ws mapping tool. [Посилання.](#)
- Інструмент аналізу прогалів МПП із ПЗПСП. [Посилання.](#)
- Колекція перекладів інструментів, звітів та результатів картування на платформі MHPSS.net. [Посилання.](#)
- РГ МПК із ПЗПСП. (2012). Хто, де, коли що робить («4Ws») у сфері психічного здоров'я та психосоціальної підтримки: Посібник з кодами послуг. [Посилання.](#)
- РГ МПК із ПЗПСП (2013). Керівництво Референтної групи МПК з проведення оцінювання у сфері психічного здоров'я та психосоціальної підтримки. [Посилання.](#)
- IMC (2017). Who is Doing What Where & When (4Ws) in MHPSS in Jordan. [Посилання.](#)
- ACAPs. (2016). Questionnaire Design: How to design questionnaires for needs assessments in humanitarian emergencies. [Посилання.](#)
- WHO & UNHCR (2012). Assessing MHPSS Needs and Resources: Toolkit for humanitarian settings. [Посилання.](#)
- GBV AoR Assessment Tools and Methodology Guidance. [Посилання.](#)

Основна функція 3: Встановлення зв'язків між зацікавленими сторонами

- Child Protection AoR & Global Education Cluster (2020). Education in Emergencies – Child Protection Collaboration Framework. Див. MHPSS Thematic Paper, Joint Implementation and Monitoring and Evaluation of Collaboration. [Доступна англійською, французькою та іспанською мовами.](#)
- IASC Reference Group on MHPSS in Emergency Settings (2010). Six Orientation Seminars to Disseminate and Implement the IASC Guidelines on Mental Health and Psychosocial Support in Emergency Settings, targeting different sectors.
- IASC (2011). MHPSS in Humanitarian Emergencies: What Should Protection Programme Managers Know? [Посилання.](#)
- IASC (2011). MHPSS in Humanitarian Emergencies: What Should Humanitarian Health Actors Know? [Доступна арабською, китайською, англійською, російською та іспанською мовами.](#)
- IASC (2011). MHPSS in Humanitarian Emergencies: What should camp coordination and camp management actors know? [Доступна англійською мовою.](#)
- Harrison et al. (2020). MHPSS and protection outcomes: Why joint action to improve mental health and psychosocial wellbeing of people affected by conflict, violence and disasters should be a priority for all protection actors. Policy Discussion Paper. [Посилання.](#)
- WHO & King's College London (2011). The Humanitarian Perceived Needs Scale. [Посилання.](#)
- International Mine Action Standards – Victim Assistance Standard. [Посилання.](#)
- РГ МПК із ПЗПСП (2017). Форма та Настанова з міжвідомчого перенаправлення. [Посилання.](#)
- IASC MHPSS Reference Group (2017). Inter-agency Referral Form and Guidance Note Training Package. [Посилання.](#)

Основна функція 4: Розбудова спроможностей, обмін знаннями та взаємна підтримка

- MHPSS.net Training, Courses and Materials Group. [Посилання.](#)
- MHPSS.net Emergencies Toolkit Version 2.0. [Посилання.](#)

Основна функція 5: Моніторинг і оцінювання

- МПК (2021). Загальна схема моніторингу і оцінки програм із психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в умовах надзвичайної ситуації: із засобами для верифікації (версія 2.0). [Доступна арабською, англійською, французькою та іспанською мовами.](#)
- MHPSS.net (2021). IASC Common Monitoring and Evaluation Framework Means of Verification Toolkit. [Доступний англійською мовою.](#)

Основна функція 6: Сприяння стійкості

- WHO (2005). Mental health policy, plans and programmes (updated version 2). Geneva, World Health Organization, (Mental Health Policy and Service Guidance Package). [Посилання.](#)
- WHO (2013). Building Back Better: Sustainable mental health care after emergencies. [Посилання.](#)
- IMC (2016). Guidance Note: Disengagement/Exit strategies for the Discontinuation or Handover of Programming. [Посилання.](#)
- IMC (2015). Toolkit for Integration of Mental Health into General Health Care: Cross-Cutting Component To Sustain Mental Health Services. [Посилання.](#)
- Patel et al. (2011). Transitioning mental health & psychosocial support: from short-term emergency to sustainable post-disaster development. Humanitarian Action Summit 2011. Prehospital and disaster medicine, 26(6), p.470. [Посилання.](#)
- Pérez-Sale P, Fernández-Liria A, Baingana F, and Ventevogel P (2011). Integrating mental health into existing systems of care during and after complex humanitarian emergencies: rethinking the experience. Intervention, 9(3), pp.345-357. [Посилання.](#)
- MHIN (2015). Mental Health for Sustainable Development. [Посилання.](#)

Основна функція 7: Адвокація ПЗПС

- IMC Toolkit for the Integration of Mental Health into General Healthcare in Humanitarian Settings. [Посилання.](#)
- UNICEF (2018). MHPSS in Emergencies Advocacy Brief. [Посилання.](#)
- WHO (2003). Mental Health Policy and Service Guidance Package. [Посилання.](#)
- CBM (2013). Self Advocacy Toolkit for Mental Health Service Users. [Посилання.](#)
- The INDIGO Network. [Посилання.](#)
- IASC (2011). MHPSS RG Advocacy Package. [Посилання.](#)
- IASC Reference Group on MHPSS in Emergency Settings (2015). WHS Advocacy Paper on Mental Health and Psychosocial Support. [Посилання.](#)
- MHIN & LSHTM (2015). Global Mental Health Communications Toolkit. [Посилання.](#)
- MHIN (2015). Mental Health for Sustainable Development. [Посилання.](#)
- MHIN (2015). Global Mental Health Policy Influence Toolkit. [Посилання.](#)
- K4D (2019). Implications of Not Addressing MPHSS Needs in Conflict Settings. [Посилання.](#)

OMS / Blink Media - Mustafa Saeed

WHO / P. Phutpheng

